

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Projevy regionálního politického populismu v oblasti
sociálního vyloučení**

Martin Horák

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

**Projevy regionálního politického populismu v
oblasti sociálního vyloučení**
Martin Horák

Vedoucí práce:

PhDr. Magda Leichtová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

**Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených
pramenů a literatury.**

Plzeň, červenec 2013

.....

Rád bych srdečně poděkoval vedoucí své diplomové práce,
PhDr. Magdě Leichtové, Ph.D., za její odborné rady a nezdolnou
trpělivost v průběhu tvorby mé práce.

Obsah

1. Úvod	6
2. Teorie populismu	9
2.1 Historický vývoj populismu	9
2.2 Teoretická východiska moderního populismu	12
2.3 Test populismu.....	20
2.4 Politické strany a osobnosti českého populismu	22
2.5 Evropský populismus.....	29
3. Sociálně vyloučené lokality.....	31
3.1 Sociálně vyloučené lokality jako aktuální problém	31
4. Praktické projevy českého regionálního populismu	33
4.1 Chomutovská akce „Záchraný kruh“	35
4.1.1 Vznik akce a její představitelé.....	35
4.1.2 Opatření realizovaná v rámci akce	37
4.1.3 Kritika akce a zhodnocení provedených opatření	41
4.2 Obecně závazné vyhlášky populistického charakteru.....	43
4.2.1 Právní zakotvení a význam regionální samosprávy	43
4.2.2 Příklady projevů regionálního populismu v samosprávné legislativě.....	46
4.2.3 Potenciální rozpor obecně závazných vyhlášek se zákonem.....	49
4.2.4 Populistická samospráva a judikatura Ústavního soudu	51
4.3 „Právo a pořádek“ a „Nulová tolerance“ v Litvínově.....	54
4.3.1 Sociálně vyloučené lokality v Litvínově.....	54
4.3.2 Představení populistických opatření.....	55
4.3.3 Vyhodnocení provedených opatření a jejich komparace s obdobnou lokalitou.....	57
5. Pronikání regionálního populismu na celostátní úroveň.....	59
6. Stranická příslušnost a regionální populismus.....	63
7. Vyhodnocení stanovených hypotéz.....	65
8. Závěr.....	69
9. Použitá literatura a internetové zdroje.....	73
10. Summary	81
11. Přílohy	82

1. Úvod

Populismus prošel jak z pojmového, tak i obsahového hlediska pozoruhodným vývojem. Historicky byl populismus spíše pozitivní snahou politických skupin či jednotlivců prosazovat kolektivní zájmy v konkrétní společnosti, jak ostatně vyplývá z jazykového významu slova. Na rozdíl od jiných politických pojmů, které našly krátkce po svém vzniku jednoznačné vymezení a byly užívány v časově dlouhých etapách zcela jednoznačně, je populismus spjat s poměrně širokou paletou ideologických směrů a politických aktérů.

Přes svoji mnohoznačnost a libovolnou využitelnost v průběhu času vykrytalizovalo několik zřetelných znaků, které dnes pomáhají zasadit termín populismus do konkrétního rámce. Tyto znaky lze označit za většinou negativní, když mezi ně náleží emocionální styl vedení politiky, propagace nacionalistických a rasistických myšlenek, prosazování kontroverzní tematiky, projekty založené na zjednodušení problematických otázek dané komunity či adorace kontroverzních osobností.

S ohledem na tyto znaky lze definovat, že populismus disponuje svým vlastním kulturně-ideologickým jazykem, jenž pomáhá vytvářet a aranžovat zmíněné politiky. Pozoruhodné je, že si populistický jazyk zachovává napříč populisticky zaměřenými skupinami či hnutími v různých zemích konstantní podobu. Jak bude uvedeno dále v této práci, lze i v různých zemích a kulturně-politickém prostředí vysledovat shodné rysy jazykového projevu u subjektů, které jsou označovány jako populistické.

Podobně shodné prvky vykazují i politické strategie různých populistických skupin. Významnou roli v těchto strategiích hrají emocioně strukturované postoje ke kontroverzním problematikám a nereálné vize, které se mají stát univerzálním řešením vybraných společenských

problému. V tomto ohledu nastupuje u populistiů primárně zjednodušený názorový postoj zahrnující celé spektrum -ismů, jako např. rasismus, nacionalismus, neonacismus atd.

V souvislosti s extremistickými postoji populistických skupin se jeví jako logické, že jedním z často využívaných témat populismu jsou vyloučené lokality a jejich rezidenti. Téma vyloučených lokalit je využíváno zejména z důvodu abstraktních obav většinové společnosti, která o těchto lokalitách uvažuje jako o potenciální hrozbě pro její dlouhodobou bezpečnost a prosperitu. V daném kontextu působí vyloučené lokality jako spouštěcí mechanismus podvědomého strachu nemalé části voličů a jsou ve vztahu k populistickým politikům sázkou na jistotu. Už tak ostrakizované, sociálně vyloučené společenství je dále demonizováno a využíváno pro získání politického potenciálu.

V této práci se chce autor zaměřit na konkrétní případy, jak populističtí politici užívají sociálně vyloučené lokality v rámci politické kampaně a jaké strategie jim v této činnosti pomáhají. Pozornost bude soustředěna také na přístup největších politických stran k populistickým tématům a politikám a provedení komparace, jež má za úkol porovnat užívání populistických strategií ve vztahu k politické orientaci jednotlivých politických stran. Kromě úvodního vymezení populismu a sociálního vyloučení je hlavním cílem této práce zkoumání příčinné souvislosti mezi těmito fenomény, zvláště pak ve vztahu k časovým, teritoriálním a dalším kritériím.

Hlavním cílem práce je zodpovězení otázky, zda je možné nalézt vztah mezi existencí sociálně vyloučených lokalit ve výtípaných regionech a populistickou regionální politikou prosazovanou ve sledovaném časovém úseku. Autor stanovil pro potřeby ověření výše uvedeného vztahu několik základních hypotéz.

- I. Do jaké míry ovlivňují regionální politiku a její projevy místní podmínky, zejména pak existence sociálně vyloučených lokalit?
- II. Existuje souvislosti mezi představiteli regionálního populismu a jejich politickou orientací či stranickou příslušností?
- III. Může v ČR docházet k pronikání představitelů regionálního populismu na úroveň celostátní politiky, a pokud ano, jaké jsou následky tohoto jevu?
- IV. Přispívají orgány místní samosprávy k šíření projevů populismu v regionech?

Ústředním záměrem práce tedy není pouze definovat teoretické aspekty populismu, ale zkoumat především jeho praktické projevy v regionální sféře a přímou souvislost těchto projevů s existencí sociálně vyloučených lokalit. Hlavní metodou využívanou pro potřeby této práce bude kvalitativní analýza dostupných veřejně politických dokumentů a obsahu mediálních zpráv. Analýza dokumentů povede k ověřování výše uvedených hypotéz a stanovení závěrů o jejich platnosti či neplatnosti.

Zmíněné dokumenty představují zejména stanoviska, prohlášení a tiskové zprávy samosprávných institucí, státních úřadů a agentur. Dále zprávy a údaje obsažené na oficiálních internetových stránkách měst a obcí, na něž bude v práci zaměřena pozornost. Nemalým zdrojem informací budou také články v periodickém tisku regionálního charakteru. Autor shromáždil pro potřeby teoretického vymezení populismu potřebné množství odborných článků zahraniční provenience. Z prvních rešerší je zřejmé, že v kontextu českého prostředí není vedena dlouhodobá seriózní debata na téma populismu a autor tedy bude muset v teoretických otázkách vycházet především ze zahraniční literatury. Současně lze podotknout, že v Česku existuje množství odborných studií a příspěvků na téma sociálního vyloučení, které budou pro potřeby této práce využitelné.

2. Teorie populismu

2.1 Historický vývoj populismu

Jak bylo již výše uvedeno, populismus je obtížně definovatelný pojem, zejména díky mnoha odlišným pohledům laické i odborné veřejnosti na jeho obsah. U populismu se můžeme setkat s jakousi ideologickou rozostřeností bránící zařadit tento pojem do specifické kategorie politických ideologií.

Jisté je pouze to, že označení populismus pochází z latinského slova „populus“ čili lid. Název sám o sobě vymezuje obsah pojmu, kdy jde především o lid a jeho zájmy. Lidem jsou myšleny široké masy obyvatel, a tak je lhostejno, která politická strana či ideologie je v daném období či na konkrétním území u moci, jelikož lidové masy existovali vždy a všude a populismus tedy není nijak omezen časem či prostorem. Z historického hlediska má populismus kořeny v USA a Rusku, kde došlo k vzestupu populistických hnutí v průběhu druhé poloviny 19. století. Přestože ve stejném období panovaly pro vznik a rozvoj těchto hnutí odlišné podmínky, lze mezi nimi nalézt shodné rysy.

V USA byla s termínem populismus spojována především Lidová strana (People's party) hájící zájmy malých farmářů na západě země. Tito farmáři se v druhé polovině 19. století cítili ohroženi průmyslovým východem země, kde byly v rámci komoditních trhů určovány ceny jimi vyráběných produktů. Ke konci 19. století bylo zřejmé, že tato nemalá skupina farmářů musí hájit své ekonomické zájmy cestou politické reprezentace. V roce 1892 dokázala Lidová strana v prezidentských volbách obdržet celkem přes milion hlasů. Později tato strana, ve snaze rozšířit svou voličskou základnu, přidala do svého programu také měnovou reformu (Krieger 2000: 656).

Vývoj populistického hnutí v USA na konci 19. a počátkem 20. století ovlivňovalo určitým způsobem i další významné hnutí, které se jmenovalo

„Pokrokáři“ („Progressives“). Toto hnutí se formovalo od roku 1880 a vymezovalo se především vůči vládnoucí Republikánské straně. Členové pokrokářů patřili k vyšší třídě americké společnosti a vyznáním byli protestanti. Populisté byli naopak představiteli nižších tříd a pocházeli ze středozápadu a jihu USA. Počátkem 20. století byli populisté téměř zcela pohlceni Demokratickou stranou, která měla na jihu USA silné postavení. Z hnutí pokrokářů se naproti tomu rekrutovalo několik významných osobností vrcholné politiky USA, jako např. Theodore Roosevelt, Woodrow Wilson či Herbert Hoover (Lukacs 2006: 45, 46).

V Rusku byl populismus ztělesněn v revolučním hnutí „Narodničerstvo“ (národnictví). Představiteli tohoto hnutí byli radikální intelektuálové, kteří si idealizovali venkovské rolnictvo a věřili ve vybudování nové společnosti založené na tradici občinové kultury. Reálným projevem tohoto hnutí byla kolem roku 1874 migrace jeho příznivců na ruský venkov, kde měla za jejich pomoci proběhnout ideologická osvěta rolnictva. Venkovští obyvatelé však myšlenky agrárního socialismu za své nepřijali. Představitelé „Narodníků“ se po tomto neúspěchu uchýlili k teroristickým akcím a podařilo se jim dokonce uskutečnit atentát na cara (Miller 2003: 368).

Dalšími signifikantními představiteli historického populismu jsou v rámci 20. století meziválečná hnutí kanadských farmářů. Tato hnutí byla ztělesněna ve dvou organizacích, a to ve Federaci pro kooperaci v rámci společenství a Organizaci sociálního zabezpečení. Jejich zřízení a činnost byla převážně reakcí na hospodářskou krizi 30. let, přičemž organizace zajišťovaly zemědělské zásoby, jejich dopravu a prodej a zprostředkovávaly pojištění (Krieger 2000: 656).

V historickém vývoji populismu lze vysledovat pozoruhodnou linii štěpení. Zatímco v Severní Americe a Rusku byl populismus spojen s agrární oblastí, v Evropě se začínala na počátku 20. století vyvíjet specifická forma populismu. Populismus zde byl převážně socialistický, což lze

vysledovat i z názvů stranických novin jako byly Mussoliniho „Popolo d'Italia“ či Hitlerovy „Völkischer Beobachter.“ Tento druh populismu v sobě zahrnoval tři důležité prvky, a to xenofobii (vyjádřenou antisemitismem), nacionalismus a německý vliv (Lukacs 2006: 48, 49).

Do poválečné historie populismu lze zařadit i některé příklady z procesu dekolonizace Afriky. Po vzniku nových států v 60. letech vzniklo množství nových politických stran a hnutí navazujících vědomě či nevědomě na historické kořeny populismu. Tyto nové politické subjekty vyzývaly k návratu za původním stylem venkovského života zohledňujícím africkou kulturu a tradice. V období po vyhlášení nezávislosti těžila tato hnutí z široké podpory obyvatelstva, kterou však následně využila pro účely omezení politické opozice. Z důvodu dalších nepopulárních opatření, kterými byla například kolektivizace a monopol politické moci ve státě, podpora těchto hnutí setrvale klesala (Krieger 2000: 657).

2.2 Teoretická východiska moderního populismu

Pro lepší pochopení významu a obsahu slova populismus je nutné vymezit okruh témat a příležitostí, se kterými je užívání tohoto výrazu spojováno. V běžném životě se můžeme pravidelně setkat s pojmy populistická strana, populistická politika, populistické hnutí, populistická volební kampaň, případně populista jako označení jednotlivé osoby.

Co ale definuje současný politický populismus? Jak vyplývá z historického exkurzu populismu nastíněného v předchozí kapitole, jedním z jeho základních atributů je orientace na potřeby lidu či obvyčejného člověka a jejich ochrana před nedefinovaným spektrem nepřátel.

Modelově lze rozdělit populismus do dvou kategorií, a to na agrární populismus a politický populismus. Za agrární populismus považujeme zejména americký a ruský populismus 19. století, ale také moderní hnutí 20. století kombinující nepřátelský postoj k hierarchické organizaci, orientaci na místní spolupráci a environmentální ideje. Tato hnutí často vycházejí z konfrontace mezi venkovskou malovýrobou a průmyslovou modernizací, přičemž ideál pro ně představovaly pospolné tradice vesnického života. Představiteli agrárního populismu mohou být v kontextu nastíněných zásad např. Proudhon či Gándhí (Miller 2003: 367).

Politický populismus je v moderním pojetí orientován na blíže nespécifikovaný lid, který hájí v opozici k elitám a cizím prvkům. Správně nasměrovaný politický populismus může vyústit v podporu prvků přímé demokracie, jako jsou všelidová referenda apod., a lze ho chápat jako pozitivní demokratizační prvek. Odvrácenou stranou politického populismu jsou autoritativní režimy s charismatickými lídry, kteří svou politiku založili na falešně obhajobě lidových zájmů. Mezi politické populisty lze v negativním smyslu zařadit např. J. Perona, A. Hitlera či Ch. de Gaulle (Miller 2003: 367).

V současnosti je možné zaznamenat novou formu moderního politického populismu, jež není zpravidla navázána na jednu ideologii a soustřeďuje se na široké spektrum mediálně atraktivních témat. Prostřednictvím těchto témat a kontroverzních postojů oslovují současné populistické subjekty nerozhodnuté voliče ostatních stran a příznivce radikálních, protispolečenských postojů. Tento druh politického populismu lze označit jako nový populismus, jelikož se objevuje zhruba od 70. let 20. století.

Odborná debata na téma moderního populismu je vedena zhruba od 80. let 20. století, kdy byl zaznamenán vzestup moderních populistických stran (Mudde 2004: 541). Zásadní linie sporů jsou u odborné veřejnosti vedeny zejména ohledně skutečnosti, zda je populismus ze své podstaty negativním jevem či je nedílnou součástí demokracie a svobodné soutěže politických stran. Dalším námětem debat je také skutečnost, zda je populismus nějak ideologicky ukotven či je pouhou neideologickou skořápkou naplňovanou dle potřeby konkrétních ideologií. Nyní dojde k představení několika účastníků odborných debat, kteří zastávají výše uvedené názorové pozice. Jediným průsečíkem níže uvedených akademických střetů ve věci přesného vymezení populismu a jeho definic je skutečnost, že do dnešních dnů nebyla nalezena definice, která by uspokojila většinu badatelů a vystihla by podstatu populismu bez nutnosti kladení doplňujících otázek.

Jedním z předních odborníků v této oblasti je Margaret Canovan, která je autorkou monografie s názvem „Populism,“ vydané roku 1981. Canovan nazývá ve svých odborných statích na populismus jako na komplexní fenomén, který je třeba studovat s nadhledem, objektivně a v kontextu dlouhodobého časového horizontu. I ona považuje za hlavní zdroj legitimity populismu „*lid, jehož přání a zájmy byly ignorovány sebestřednými politiky a politicky korektními intelektuály*“ (Canovan 2004: 242).

Canovan vychází při hodnocení významu a pozice populismu v demokratickém systému z teorie o dvouprvkové demokracii. Moderní liberální demokracie se dle jejího názoru skládá ze dvou skupin prvků, a to liberálních a demokratických. Liberální prvky představuje důraz na individuální práva a svobody, vládu práva a psanou ústava. Demokratické prvky pak ztělesňuje vůle lidu, vyjádřená formou lidových referend. V kontextu uvedené teorie neuvazuje autorka o populismu jako o negativním jevu, ale jako o pozitivním podnětu pro vyprázdněnou politiku. Dle jejího názoru jsou to právě populisté, kteří mají díky kritice politických elit schopnost poukázat na „travnou nesrozumitelnost ošřepaných pravd moderní politické kultury“ (Canovan 2004: 245).

Canovan přihází s definicí populismu jako „*apelu k lidu proti zavedeným strukturám moci a dominantním idejím a hodnotám společnosti*“ (Canovan 1999:3). Autorka se s přihlédnutím k jejím postojům řadí k teoretikům populismu, kteří na tento fenomén pohlíží spíše jako na objekt výzkumu a snaží se vystříhat jeho emocionálního odsouzení.

Benjamin Arditi se snaží vymezit hranice a obsah populismu na základě jeho vztahu k moderní demokratické politice. Navazuje přitom na koncept Canovan, která vidí prostor pro vzestup populismu v asymetrii mezi přemírou politického pragmatismu a deficitem spravedlivé politiky (Arditi 2004: 138, 142). Populismus se dle Arditiho názoru vyskytuje ve třech podobách, a to v podobě reprezentace, jako symptom nebo jako odvrácená strana demokratické politiky (Arditi 2005: 98).

V první řadě figuruje populismus jako forma reprezentace, která není ničím jiným než reprezentací vůle lidu, jednáním v jeho nejlepším zájmu. Populismus v podobě symptomu představuje zase návrat utlačovaných či přímo symptom demokracie jakožto reprezentace vůle lidu. Populismus může také existovat ve formě odvrácené strany demokracie, přičemž jeho úloha spočívá především v narušování demokratických principů politické

representace či sklon v upřednostňování jednotlivých osobností na úkor celku (Arditi 2005: 81, 88, 96).

Cas Mudde se řadí k zastáncům názoru, že populismus není hrozbou pro liberální demokracii a je nutné na něj pohlížet jako na přirozený politický jev. Dle jeho mínění lze populismus definovat jako „*Ideologii, která uvažuje o společnosti jako o dvou ostře vymezených skupinách, kterými jsou „čistý lid“ a „zkorumpované elity,“ přičemž politika by v kontextu uvedeného měla být vyjádřením obecné vůle lidu.*“ (Mudde 2004: 543).

Z uvedené definice mimo jiné vyplývá, že její autor považuje populismus za ideologii, i když dle jeho mínění jde o tzv. *thin-centred* neboli úzce vymezenou ideologii, která může být libovolně kombinována s celým spektrem dostupných ideologií. Základem populismu je ale dle jeho názoru stále vzájemný vztah mezi elitami a lidem (Mudde 2004: 544).

Další autoři pohlíží na populismus a jeho roli v demokratických systémech se smíšenými pocity. Abts a Rummens v rámci své analýzy uznávají, že oprávněné rozhořčení části voličstva může najít své vyjádření na politické mapě ve formě různorodých iniciativ. Také předestírají, že je možné, aby se i populistické iniciativy díky přístupu k moci normalizovaly a staly se součástí politického mainstreamu (Abts, Rummens 2007: 422).

Současně však upozorňují na skutečnost, že v případě zachování radikální populistické linie se situace zásadně proměňuje a populistický subjekt, který takovouto linii vyznává, se přestává řídit rámcovými pravidly demokratické soutěže politických stran. Z těchto důvodů autoři věří, že v případě legitimizace vyhraněných populistických subjektů jako plnoprávných partnerů v demokratické politice hrozí rozklad demokratické logiky, jenž může vyústit v despekt voličů v demokratické procesy a instituce. Tento přístup k populismu lze charakterizovat jako rezervovaný, jelikož doporučuje jasnou identifikaci populistických subjektů a jejich izolaci od reálné politické moci (Abts, Rummens 2007: 422).

Panizza je jedním z mála autorů, kteří se pokusili stanovit základní obrysy teorie populismu aplikovatelné napříč různorodými přístupy. Autor vychází z konceptu analytického jádra, v kontextu kterého je „lid“ považován za jednoho z politických aktérů. Teorie analytického jádra předpokládá bipolární rozdělení politického systému na „lid“ a „ty druhé.“ Vzájemný antagonismus mezi oběma skupinami vytváří zároveň definiční hranici vymezující postavení nepřítelů (Panizza 2005: 3,4).

V českém prostředí lze nalézt jen málo příkladů komplexních prací na téma populismu. Populismus je v naší odborné literatuře zmiňován především v souvislosti extremismem či ultrapravicovými subjekty.

Setkáváme se tedy především s označením „ultrapravicoví populisté.“ Tento typ populismu je programově orientován na nacionalismus s personálními a ideologickými vazbami na neofašistická a neonacistická hnutí. Pravicově-populistické strany uvedeného zaměření stojí se svými radikálními názory na okraji politického spektra, což jim ale na druhou stranu zajišťuje náležitou pozornost médií. Aby tyto politické strany nezískaly nálepku extremismu, snaží se obvyklejně balancovat své postoje na hraně zákonosti a straní se otevřeného rasismu (Charvát 2007:72).

Základní stavební kameny pravicového populismu tedy jsou nacionalismus, odpor vůči emigraci a homosexualitě, antikomunismus a požadavek ekonomické a kulturní soběstačnosti. Terčem kritiky pravicových populistů se často stávají nadnárodní instituce typu Světové banky, OSN, NATO či EU za jejich snahy o omezení suverenity národa (Charvát 2007:73).

Zajímavou a svého druhu ojedinělou českou studií na téma populismu je práce Havlíka a Pinkové zhodnocující široké pole aktuálních příspěvků v oblasti výzkumu a vývoje populismu (Havlík, Pinková 2012: 121-153). Autoři práce docházejí po rozsáhlé komparaci jednotlivých přístupů

k závěru, že je možné rozlišovat mezi dvěma základními kategoriemi populistických stran – identitárně a parciálně populistickými stranami.

Tyto dvě nové kategorie definují takto: „*Identitárně populistické politické strany stavějí svoji identitu na populistickém apelu, jinak je jejich programový profil spíše vágní...identitárně populistické strany jsou tak typické svojí ideologickou vyprázdněností, eventuálně čistě populistickou ideologií. Naproti tomu částečně populistické politické strany kombinují populistický apel s jiným, zřetelně ideologicky profilovaným programem a populistický apel je tak spíše logickým doplňkem primárního programu strany*“ (Havlík, Pinková 2012: 145).

V určitém ohledu by se k české odborné diskuzi o populismu daly přiřadit některé další příspěvky (Kubát 2007: 111-123) týkající se obhajoby Sartoriho teorie „Antisystémové strany.“ Podle Sartoriho teorie představují antisystémové strany „systém víry, který nesdílí hodnoty politického řádu, v němž operuje“ (Sartori 2005:138). Je samozřejmě možné vést dalekosáhlou polemiku, zda lze spojovat koncept antisystémové strany s konceptem populismu, nelze však opomenout, že populistické strany sdílejí se stranami antisystémovými některé atributy, jako např. nepřátelský postoj k vládnoucím elitám či zpochybňování legitimity politického systému. Navíc, jak bylo uvedeno výše, zvláště v českém prostředí jsou jako populistické mnohdy označovány extremistické subjekty, jejichž cílem je primárně odstranění stávajícího politického systému. Je ale zřejmé, že výše uvedené práce nemají ambici se primárně zabývat populismem či jeho komparací s teorií antisystémové strany.

Další odborné práce z českého prostředí zhodnocují pozici a význam populismu pouze okrajově a v kontextu jiné problematiky. Někdy však i tyto práce nabízejí zajímavé odrazové můstky pro další teoretické úvahy na téma populismu. Autoři monografie na téma krajní pravice ve vybraných zemích docházejí např. k závěru, že „*populismus se opírá o tři*

funkční pilíře: 1, mobilizaci politiky 2, charismatické vůdcovství a 3, simplistní jazyk“ (Kupka-Laryš-Smolik 2009: 20–22).

Zde je příhodné poukázat na zásadní rozdíly mezi úvahami na téma populismu u nás a v zahraničí. Zahraniční badatelé se zabývají z velké části populismem ve značně širokém politicko-filosofickém záběru a kladou si často otázky ohledně morálního rozměru fenoménu, jeho vlivu na demokratické procesy či vzájemné interakce mezi společností a populistickými subjekty. Tyto diskuze mají pak podobu spíše teoretických úvah.

U nás je situace odlišná do té míry, že je populismus chápán jako forma reálného politického projevu, který souvisí se specifickými politickými skupinami či hnutími. Populismus je zkoumán většinou jako „vedlejší produkt“ v rámci pozorování extremistických politických tendencí (Charvát 2007: 72, 73).

Z výše uvedených příspěvků lze dovodit, že ani rozsáhlá odborná debata, která byla za poslední tři dekády na téma populismu vedena, nepřinesla sjednocující teoretická východiska. Lze říci, že byla konstatována existence shodných prvků populismu napříč spektrem odborných názorů, je však zřejmé, že populismus dlouhodobě odolává jasnému teoretickému uchopení. Kromě absence jednoznačného závěru o obsahu a významu populismu jakožto politického fenoménu chybí také jednoznačná odpověď na otázku, zda jde o pozitivní či negativní jev. Jak je patrné z nastiňené diskuze, někteří autoři považují populismus za ustálený jev, který je plnohodnotnou součástí demokratické soutěže politických stran, jiní před jeho legitimizací varují a jsou skeptičtí ohledně jeho přínosu demokratické společnosti.

Teoretické uchopení populismu znesnadňuje také překotný vývoj, jímž tento fenomén v poslední době prochází. Ekonomická recese západního světa, rozvoj technologií, zklamání z neúspěchu projektu multikulturní

společnosti či nástup nových politických subjektů a mocností, to vše vytváří živnou půdu pro vzestup populistických hnutí a skupin těžících z nejistoty lidu z rychle se měnícího světa. Analýza těchto změn se zdá být i s přihlédnutím k odlišným lokálním podmínkám více než složitá.

Pokud bychom měli závěrem této kapitoly vymezit základní vlastnost moderního politického populismu či najít pro něj adekvátní synonymum, bylo by to zcela jistě slovo pragmatismus. Moderní politický populismus je ve všech směrech velmi ohebný a přizpůsobivý. V době globalizace, nových technologií a rychle se měnící společnosti je to jeho nejučinnější zbraň a jeho deviza na politické scéně.

Populismus je v současnosti stále okrajovým jevem politické scény u nás i v zahraničí. Z tohoto důvodu musí populistické subjekty využívat rozličné druhy strategií a postupů, pomocí nichž se mohou etablovat na oficiální politické scéně. Strategií není méně pouze způsob mediální prezentace těchto subjektů a jejich externí komunikace s veřejností, ale zejména prostředky, které při prosazování svých cílů využívají. Jedná se především o výběr a tematické zaměření jejich politické činnosti, dále specifický okruh adresátů této politické činnosti a její ideologická struktura a v neposlední řadě také pozice advokační činnosti zájmů lidu. Strategie, jež pomáhají populistickým subjektům k prosazování jejich politických cílů, budou v následující kapitole využity k sestavení typizovaných znaků populistického jednání vytvářejících v souhrnu test populismu.

2.3 Test populismu

S ohledem na provedené teoretické vymezení populismu je na místě stanovit v rámci systematické analýzy několik identifikačních znaků populismu, které pomohou v dalších kapitolách této práce ztotožnit projevy populismu ve formě populistických politik či opatření ve zkoumaných regionech. Soubor níže uvedených znaků ve formě „testu populismu“ poslouží také pro výběr představitelů českého a evropského populismu. Autor si s ohledem na výstupy provedeného teoretického exkurzu nečiní nároky na stanovení univerzálních identifikačních znaků populismu, chce se pouze pokusit zachytit základní znaky tohoto fenoménu pro potřeby této práce.

Prvním identifikačním znakem populismu je okruh subjektů, které jsou jako populistické označovány. Tyto subjekty mají reálnou možnost ovlivňovat veřejnou sféru prostřednictvím zvolených populistických praktik. Jsou jimi především politické strany a jejich jednotliví představitelé. Do tohoto okruhu subjektů patří ale i samosprávné regionální orgány a další veřejné instituce, jež se skládají z příslušníků zvolených politických stran.

Druhým znakem je ideologický okruh využívaný pro potřeby populistických subjektů. Ač se zdá, že populismus využívá celé ideologické spektrum, je zřejmé, že se nejčastěji jedná o soubor radikálních postojů. Ideologicky umírněný politický program není natolik atraktivní, aby jej populistické subjekty využívaly. Naopak radikalismus a radikální myšlenky umožňují oslovení specifické skupiny nespokojených občanů, která pak vytvoří stabilní voličskou základnu populistického subjektu.

Třetím znakem je okruh adresátů, na které se populistické subjekty s radikálními postoji obracejí. Dle předeslaných teoretických východisek je tímto okruhem adresátů „spravedlivý lid“ neboli okruh potenciálních

voličů nespokojených se současnými elitami a pocitujících přesně nedefinovatelný strach z uměle nadhodnocených rizik (přistěhovalectví, minority, kriminalita, technologie, globalizace atd.).

Čtvrtý znak populismu zahrnuje okruh opatření a politik přijímaných populistickými subjekty, jež jsou z obsahového hlediska typické vysokou kontroverzností a zároveň mediální atraktivitou. Tato opatření nedosahují zpravidla žádného reálného efektu, ale jsou účelově konstruovaná s cílem vzbudit emoce a zvýšit tak povědomí o subjektu, který je aplikuje.

Pátým znakem populismu jsou negativní společenské jevy vznikající následkem aplikace kontroverzních politik a opatření. Jedná se o jevy projevující se jak na osobní úrovni jedinců zasažených danou politikou, tak na úrovni celých skupin obyvatelstva. Takovými projevy mohou být veřejné nepokoje, xenofobní názory, eskalace násilí, výtržnictví, stigmatizace či prohloubení sociálního vyloučení.

V rámci rekapitulace znaků populismu je tedy možné deklarovat, že populismus využívají politické strany či jejich zástupci jako nástroj pro aplikaci ideologicky radikálních myšlenek ve prospěch specifického okruhu nespokojených voličů a to s využitím kontroverzních opatření, o kterých je známo, že vyvolají negativní efekty v sociální sféře. Stanovení uvedených pěti znaků populismu usnadní pro potřeby této práce identifikaci populistických subjektů, ale i opatření a politik populistického charakteru v konkrétních případech.

2.4 Politické strany a osobnosti českého populismu

Na české politické scéně se od počátku 90. let do současnosti pohybovalo několik politických stran a osobností, které lze na základě výše uvedených teoretických východisek a konstrukce populistického testu zařadit do kategorie „populistické.“

Asi nejvýraznějším představitelem porevolučního populismu v ČR byla strana Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa (SPR-RSČ) s jejím lídrem Miroslavem Sládkem. Ustavující sjezd této strany se konal 24.2.1990, přičemž strana byla zaregistrována dne 27.2.1990. Od samého počátku byla existence strany úzce spojována s osobností M. Sládka (Malíř-Marek 2005: 1594). Strana byla rozpuštěna na základě rozsudku¹ Nejvyššího správního soudu dne 15.5.2013.

SPR-RSČ zažila vrchol své popularity v druhé polovině 90. let, když v parlamentních volbách v roce 1996 získala celkem 8,01% hlasů². Program³ SPR-RSČ pro volby v různých letech prolínala témata vnitřní bezpečnosti, imigrace, zprůsnění systému sociální podpory, etnizace sociálních a kriminálních problémů, odpor vůči multikulturní společnosti, antikomunismus a antiamerikanismus. Strana se tak radikálně vymezovala vůči širokému spektru problematik, což jí umožnilo prohlásit se za jedinou opravdovou politickou opozici trpící nepřizní médií a cílenou perzekucí jejich představitelů (Malíř-Marek 2005: 1594).

U SPR-RSČ a jejich představitelů je možné nalézt základní znaky populismu. Jsou jimi především ostré vymezení se vůči vládnoucím elitám, důraz na společensky citlivá či kontroverzní témata a obhajoba národních zájmů, kdy původní koncept lidu zde substituuje národ jako „společensví spravlivých jedinců“ se vztahem k půdě a tradicím.

¹ Nejvyšší správní soud ČR. Rozsudek č.j. Pst 4/2013-28 ze dne 15.5.2013

(http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0004_0Pst_1300028S.PDF, 21.6.2013)

² ČSÚ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5.-1.6.1996 – Celkové výsledky (<http://www.volby.cz/pls/ps1996/44>, 21.6.2013)

³ SPR-RSČ. Volební program pro parlamentní volby 2009 (<http://republikani.webnode.cz/program/>, 21.6.2013).

Strana se snažila dlouhodobě vyvolávat u potenciálních voličů dojem, že se vládnoucí elity nestarají o blaho občanů a je jim lhostejná otázka národní hrdosti a nebezpečí, jež představují přistěhovanci, Romové či jiné menšiny. Tento postup, kdy se populistický subjekt profiluje jako jediný ochránce zájmu lidu (v tomto případě národa) a za tím účelem vytváří atmosféru strachu a obav z hrozícího „cizorodého“ nebezpečí, je typickou populistickou strategií.

Otěže vyhraněné pravicově-populističké politiky převzala po SPR-RSČ Dělnická strana (dále jen DS), která byla založena dne 18.1.2003. Tuto stranu potkal podobný osud jako SPR-RSČ, když byla na základě rozsudku⁴ Nejvyššího správního soudu č.j. Pst 1/2009 – 348 ze dne 17.2.2010 rozpuštěna. Je nutné poukázat na základní rozdíl mezi oběma rozsudky o rozpuštění těchto politických stran. Zatímco v případě SPR-RSČ se jednalo o rozpuštění z formálních důvodů (nepředložení finanční zprávy), v případě DS došlo k rozpuštění z důvodů spočívajících v záměrném narušování demokratických principů a porušování zákonů.

Zmíněný rozsudek je výjimečný nejen svým rozsahem (čítá 122 stran), ale také zevrubným popisem rozpuštěné politické strany a její činnosti. Rozsudek tak obsahuje nejen charakteristiku strany, ale také její programovou orientaci, osobnosti strany a její napojení na další subjekty. Program⁵ DS byl založen na myšlenkách národního socialismu. Z programových bodů lze vysledovat zřetelné vymezení se této strany vůči „vládnoucím stranám“ a jejich plošná kritika. Tento postoj ztělesňuje jednu ze základních populistických tezí, tedy kritiku vládnoucích elit. Ač by měla DS hájit především zájmy dělnictva, tudíž nepříliš široké skupiny obyvatel, která by se nedala popsat jakožto „lid“, vypořádali se s tímto problémem její představitelé rozšířením kategorie „dělník“. V úvodní preambuli programu strany se tak můžeme dočíst, že „Za dělníky je nutno

⁴ Nejvyšší správní soud ČR. Rozsudek č.j. Pst 1/2009 – 348 ze dne 17.2.2010 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2009/0001_0Pst_0900_679fa453_6a5a_4113_8760_d13c9f3417b3_prevedeno.pdf, 23.6.2013).

⁵ Dělnická strana. Kompletní volební program (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103, 23.6.2013).

považovat všechny zaměstnance, kteří za svoji práci pobírají mzdu, jejíž výši určuje zaměstnavatel.“ Tato definice tak umožňuje naplnit předpoklad, aby populistická strana hájila zájmy lidu.

Z dalších charakteristik populismu objevujících se v souvislosti s programem DS můžeme jmenovat především kontroverzní témata. Těmi je např. otevřeně nepřátelský postoj vůči imigrantům (ztělesněný v návrzích na jejich ostrakizaci), požadavek na určování národnosti obyvatel republiky a její evidenci, nepřátelský postoj vůči menšinám či dehumanizace vězeňství. Tyto kontroverzní postoje, jakožto i tvorba vlastních ozbrojených složek (Ochranné sbory) a prokazatelné napojení strany na neonacistické organizace (Národní odpor), byly ostatně důvodem, proč vláda ČR podala návrh na rozpuštění této politické strany. Faktickým nástupcem DS se stala jako po programové, tak po personální stránce Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS).

Další politickou stranou, která může být zařazena do kategorie populismu, jsou Věci veřejné (dále jen VV). Na první pohled se může jevit zařazení této strany, která měla donedávna své ministry ve vládě Petra Nečase, do skupiny s SPR-RSČ a Dělnickou stranou jako diskutabilní. Avšak způsob, jakým se tato strana etablovala na české politické scéně, a program, který se snaží naplňovat, hovoří ve prospěch jejího zařazení mezi uvedené populistické subjekty.

VV vznikly v roce 2001, přičemž ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 získaly 10,88% hlasů.⁶ Tento překvapivý volební úspěch znamenal pro VV zisk 24 mandátů a účast ve vládní koalici spolu s ODS a TOP09. Již v rámci volební kampaně před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2010 se VV vymezovaly vůči vládnoucím elitám, které označovaly jako „politické dinosaury.“^{7a}

⁶ ČSÚ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.5-29.5.2010 – Celkové výsledky (<http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps2?xjazyk=CZ,24,6,2013>)

⁷ Kopecký, Josef (2010). Radek John páčil z děla v centru Prahy. Slibuje, že odstřelí politické dinosaury. *iDNES.cz*, 20.4.2010 (http://zpravy.idnes.cz/radek-john-pacil-z-de-la-v-centru-prahy-slibuje-ze-z-politiky-odstrelit-dinosaury-gc6-/domaci.aspx?e=A100420_125017_domaci_kop,24,6,2013).

Důvody, proč považovat VV za populistický subjekt souvisí zejména s prezentací této strany a obsahem jejího programu. Jedním z výrazných znaků spojujících VV s DS je snaha prosadit prvky přímé demokracie (přímo volený prezident, zakotvení lidových referend atd.), VV se ostatně označují jako „Věci veřejné: strana přímé demokracie.“⁸ Populistické prvky se prolínají napříč celým politickým programem VV. Výrazně se tyto prvky projevují zejména v kapitolách o bezpečnosti,⁹ protikorupčních opatřeních¹⁰ či sociální politice.¹¹

Návrhy na změny a řešení problémů v rámci uvedených, ale i dalších kapitol se vyznačují zjednodušením problematiky, jednorázovými a represivními zásahy, nulovou tolerancí atd. V oblasti bezpečnosti tak lze sledovat návrhy na zapojení komerčních prvků do bezpečnostního systému nebo nekompromisní stěhování nepřizpůsobivých. V oblasti protikorupčních opatření odvolatelnost politiků a testy korupční odolnosti. V kapitole sociální politiky např. právo obce odebrat sociální dávky či vyplácení dávek hmotné nouze podmíněně výkonem veřejně prospěšných prací.

Velmi výstižně zhodnotil populistický charakter VV Jiří Pehe¹², když uvedl, že „*Strana VV splňuje...kritéria populistické strany. Brojí v postavě svého charismatického lídra proti „dinosaurům“ (dosavadní politické elitě), ve jménu lidu chce více přímé demokracie. Jejím silným tématem je korupce a zločinnost obecně. Požaduje pořádek, přičemž pracuje s emocemi voličů. Zná prý jednoduchá řešení. Snaží se například už teď vychovávat „nepřizpůsobivé“, což činí v podobě „občanských hlidek“ připomínajících pomocnou stráž VB v minulém režimu.“*

⁸ Věci veřejné. Oficiální webové stránky (<http://www.veciveřejne.cz>, 25.6.2013)

⁹ Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciveřejne.cz/program-vv-bezpecnost.html>, 25.6.2013)

¹⁰ Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciveřejne.cz/program-vv-protikorupceni-opatreni.html>, 25.6.2013)

¹¹ Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciveřejne.cz/program-vv-socialni-politika.html>, 25.6.2013)

¹² Pehe, Jiří (2010). Politický zápisník. Věci veřejné populistické. *Právo* 7.5.2010

(<http://www.pehe.cz/zapisnik/veci-verejne-populisticke>, 25.6.2013)

Výraznou politickou osobností, která je spojována s populistickým stylem politiky, je Tomio Okamura. V současné době působí na postu senátora za Zlínský kraj. Tento politik se stejně jako výše uvedené politické subjekty ostře vymezuje vůči vládnoucím elitám, které ve svých projevech označuje přímo jako „gaunery.“¹³

Okamura je zakladatelem hnutí „Úsvit přímé demokracie.“ Toto hnutí si klade za cíl¹⁴ posílit prvky přímé demokracie, jako jsou například odvolatelnost politiků, přímá volba poslanců či prosazení zákona o referendu. I u Tomia Okamury a jeho politického programu¹⁵ lze najít populistickou linii libivých prohlášení o přímé demokracii, zjednodušování komplexních problémů a nastolování kontroverzních návrhů.

Smyslem této kapitoly bylo nejen představit pestrou paletu populistických subjektů české politické scény, ale zároveň poukázat na jejich různorodost. Vycházejí z pojetí populismu jako „thin-centred ideologie“, lze konstatovat, že popsaná skupina vykazuje různorodou politickou orientaci, různorodá programová stanoviska a různorodou participaci na výkonu státní moci. Jedná se jak o etablované politické subjekty, tak o antisystémové skupiny na okraji politického spektra. Přesto lze takto odlišné subjekty podřadit do jedné skupiny, a tou je moderní politický populismus.

Autor práce si je vědom, že výše uvedený výběr představitelů českého populismu je na první pohled poměrně nesourodou skupinou různě orientovaných politických subjektů. Při detailním pohledu lze ale dojít k závěru, že všichni uvedení aktéři do skupiny patří. Všichni totiž splňují kritéria stanovená v testu populismu.

¹³ Fiala, Václav (2013). Okamura uhranul: zatočíme s gaunery u vesla. Volby budou výstřel z Aurory. *Parlamentní listy* 21.6.2013 (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Okamura-uhranul-Zatocime-s-gaunery-u-vesla-Volby-budou-vystrel-z-Aurory-276442>, 25.6.2013).

¹⁴ Hnutí Úsvit přímé demokracie: Oficiální webové stránky. Cíl Hnutí (<http://www.hnutiusvit.cz/nas-cil.html>, 25.6.2013).

¹⁵ Tomio Okamura. Oficiální webové stránky. Můj Program (<http://www.tomio.cz/senat/>, 25.6.2013).

SPR-RSČ preferovala od počátku svého působení konfrontační styl vedení politiky s důrazem na národní zájmy a tradice ČR, čímž se vymezovala vůči vládnoucím elitám. Stejně jako později DSSS byla prokazatelně napojena na extrémistická hnutí a některé body politického programu těchto stran týkající se problematiky přístěhovalectví či etnických menšin se dají považovat přinejmenším za xenofobní. Lid byl v kontextu programu těchto stran představován v podobě „pracoviého bílého občana s národní hrdostí.“ Obě strany zorganizovaly za svého působení množství demonstrací a mítinků v oblastech se sociálně vyloučenými lokalitami a přispěly k eskalaci napětí jak v těchto oblastech, tak na celostátní úrovni.

VV představují ideál „nové a zdravé strany“ s atraktivním programem a progresivními metodami. V jejím programu jsou patrná některá populistická opatření, zejména pak v oblasti protikorupčních opatření či sociální politiky. Strana vystavěla svou existenci na principu opozice vůči vládnoucím elitám se silnou úlohou svého neoficiálního lídra a donora Víta Bárty. Jedním z jejích záměrů byla alternace bezpečnostních složek státu soukromými subjekty.

Tomio Okamura je vyhraněnou politickou osobností, jakýmsi solitérem v boji za zájmy lidu. Jeho působení na politické scéně nese všechny znaky stanovené v textu populismu. Díky pozici senátora disponuje vlivem a popularitou k prosazování svého programu obsahujícího poměrně radikální myšlenky a kontroverzní opatření. Ač je jako senátor součástí vládnoucích elit, ostře se proti mainstreamové politice vymezuje. Jím založené hnutí „Nový úsvit“ prosazuje změny populistického charakteru popírající demokratické principy (odvolatelnost politiků, vláda jmenovaná prezidentem bez důvěry PS).

Autor práce v žádném případě netvrdí, že by byl výše uvedený výčet populistických subjektů úplný a vyčerpávající. Na naší politické scéně existují ještě další představitelé populismu. V rámci práce však byly zvoleny tyto příklady nejen proto, že splňují požadavky určené v testu populismu, ale především z důvodu, že ilustrují různorodost a nepředvídatelnost, v jaké populismus proniká na vrcholnou úroveň politické scény.

2.5 Evropský populismus

V Evropě existuje v současnosti několik politických stran a hnutí, jejichž program a jednání má populistický charakter. Projevy populismu se koncentrují kolem specifického okruhu témat souvisejících s evropskou integrací a ekonomickými problémy. Jedním z nejčastějších odrazových můstků evropské populistické politiky je imigrace. Odpor vůči imigraci sjednocuje především pravicově-populistické iniciativy. Pro tento typ populismu jsou typické xenofobní projevy a argumenty o ochraně domácího prostředí, nebezpečí ze strany imigrantů či obavy z islámského extremismu (Srb-Hirtlová 2007: 202).

Dalším odrazovým můstkem pro populismus je ekonomická krize, která roku 2008 v návaznosti na problémy bankovního sektoru v USA destabilizovala evropskou ekonomiku a trvá v různé míře prakticky dodnes. Důležitým tématem pro populisty je také evropská integrace a z ní pramenící problematika ochrany národních zájmů. V tomto případě nahrazuje původní populistický antagonismus lidu a vládnoucích elit antagonismus nadnárodního společenství a národního státu.

Evropské populistické projekty mají jednoho společného jmenovatele. Je jím osoba charismatického lídra ztělesněná např. v Jörgu Haiderovy (FPÖ), Pimu Fortunyovi (LPF), Jean-Marie le Penovi (FN), Geertu Wildersovi (PVV) či Silviu Berlusconiovi (FI). Uvedené politické strany a jejich lídři nepředstavovali či nepředstavují výrazné nebezpečí pro demokratické instituce v Evropě a spojuje je příklon k nacionalismu, kritika stávajících politických elit, antiimigrační program či preference kontroverzních politických témat (von Beyme 2007: 33,34).

Pokud bychom provedli komparaci evropských a českých populistických projektů, dojdeme k několika zásadním odlišnostem. Evropští populisté se vyznačují vysokou politickou profesionalizací. Nastolují specifická témata, dokáží konstruovat svůj mediální obraz a komunikovat s médii,

využívají dostupná statistická a jiná data a jsou schopni se zcela distancovat od extrémistických skupin.

Naproti tomu český populismus byl již od počátku 90. let úzce spjat s extrémistickou scénou představovanou zejména pravicovým extremismem. Výše uvedené populistické subjekty nedokázaly ve většině případů získat v různých volbách širokou podporu občanů, a pokud se jim to povedlo (jako v případě SPR-RSČ), nedokázaly se na politické scéně etablovat a volební úspěch zopakovat. Těmto subjektům chybělo v rámci prezentace a mediálního obrazu profesionální zázemí a zkušenosti z vrcholné politiky. V posledním desetiletí zažívají některé místní populistické projekty renesanci. Je tomu tak z důvodů setrvalé klesající důvěry českých občanů v politiku¹⁶, přetrvávající ekonomické krize a skandálů u koaličních i opozičních politických stran.

Jedním z projevů nového vzestupu populismu v České republice je využívání agendy sociálně vyloučených lokalit. Toto téma je v rámci volebních programů a kampaní preferováno nejen populistickými subjekty, ale také mainstreamovými politickými stranami napříč celým politickým spektrem, přičemž je z důvodu vysoké sledovanosti velmi atraktivní také pro média. Kombinace společnosti frustrované pokračující ekonomickou krizí a nespokojené se stávající politickou situací spolu s dlouhodobou mediální kampaní obsahující nevyvážené¹⁷ či přímo nepravdivé informace vytváří živnou půdu pro populismus na všech úrovních a ve všech podobách.

¹⁶ CVVM (2013). *Průzkum veřejného mínění. Důvěra ústavním institucím v březnu 2013*

(http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6975/f3/pi130327.pdf, 30.6.2013).

¹⁷ Agentura pro sociální začleňování (2013). *Analýza mediálního zobrazení Romů v českých médiích 07/2011-05/2012* (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>, 30.6.2013).

3. Sociálně vyloučené lokality

3.1 Sociálně vyloučené lokality jako aktuální problém

Sociálně vyloučené lokality nejsou novým fenoménem, avšak před rokem 1989 neexistovala širší odborná a veřejnoprávní iniciativa, která by se touto oblastí mohla zabývat.

Další nárůst a expanze sociálně prostorových nerovností nastal v České republice s přechodem od socialistické, státem řízené ekonomiky k tržnímu systému. Jaké však byly konkrétní příčiny nárůstu počtu sociálně vyloučených lokalit? V 90. letech narůstal ekonomicky podmíněný tlak na odchod nejhudších obyvatel z bytů v městských centrech. Tito obyvatelé byli účelově přemísťováni z oblastí lukrativních nemovitostí směrem na periferii. Došlo tak k cílenému shromažďování domácností s příjmem na úrovni životního minima ze standardního bydlení do bydlení substandardního (Moravec 2006: 27).

Sociálně vyloučené lokality úzce souvisí s pojmem sociálně prostorové diferenciace. Tu lze chápat jako nerovnoměrné rozložení různých skupin obyvatel na určitém území, a to podle věkové, kulturní, socioekonomické či etnické příslušnosti. Jedním z nejzávažnějších projevů sociálně prostorové diferenciace je rezidenční segregace. Tato segregace vyúsťuje v konkrétních lokalitách ke vzniku „ghett“ zahrnujících jak koncentraci znevýhodněných osob, tak i rizikových charakteristik prostředí, mezi které patří nekvalitní bydlení, špatná dopravní infrastruktura, nedostatečná dostupnost zdravotní péče a vzdělávacích institucí, vysoká nezaměstnanost rezidentů a v neposlední řadě také kriminalita (Temelová, Pospíšilová, Ouředníček 2012: 9, 13,16).

Zákon definuje sociální vyloučení jako *“vyloučení osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace”* (zákon č. 108/2006: §3).

Při porovnání zákonné definice a výše uvedených charakteristik sociální exkluze je patrné, že zákon definuje sociální vyloučení velice obecně.

Zákon tedy nevytváří žádnou systematiku v rámci právních norem, ve které by byly zahrnuty všechny atributy sociálního vyloučení a bylo tak možné s jistotou označit konkrétní lokality a jejich obyvatele za sociálně vyloučené.

Komplexní definici sociálního vyloučení je dle mého názoru ta, která považuje sociální exkluzi za „proces, kdy jsou jednotlivci či celé skupiny vylučovány na okraj společnosti a je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou dostupné ostatním členům společnosti. Mezi tyto zdroje řadíme především zaměstnání, bydlení, sociální ochrana, zdravotní péče a vzdělání“ (Brož, Kintlová, Toušek 2007: 6).

Sociálně vyloučené lokality ale nejsou jen teoretickým pojmem. Jsou reálně existujícím sociálním prostředím, které je zmapováno¹⁸ a ve kterém působí státní i nestátní subjekty. Kromě skutečnosti, že je Česká republika trvale kritizována¹⁹ ze strany EU pro pasivní postoj při řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit a diskriminace jejich obyvatel, stalo se ze sociálního vyloučení velké politické téma. Bohužel nikoliv ve smyslu konstruktivní politické diskuze a přijetí opatření na eliminaci sociálního vyloučení, ale spíše ve smyslu populističských výroků, pokračující pasivity státních orgánů a trvajících diskriminace rezidentů těchto lokalit na úrovni místní samosprávy.

¹⁸ MPSV (2013). *Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit* (http://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html, 1.7.2013).

¹⁹ Euractiv (2013). Komise: Fondy EU by v období 2014+ měly podpořit i sociální začlenění Romů. *Euractiv.cz*, 23.4.2013 (<http://www.euractiv.cz/socialni-politika/clanek/komise-fondy-eu-by-v-obdobi-2014-mely-podporit-i-socialni-zacleneni-romu-010784>, 1.7.2013).

4. Praktické projevy českého regionálního populismu

V této kapitole budou představeny vybrané příklady projevů regionálního populismu související s existencí sociálně vyloučených lokalit. Analyzované příklady populistických praktik jsou vybrány z několika různých regionů tak, aby bylo možné v závěrečné kapitole shrnout jejich společné rysy a zhodnotit jejich dopady. Autor vychází při deskripci uvedených praktik zejména z dokumentů samosprávných celků, studií neziskových organizací a materiálů státních orgánů a agentur, které se zabývají problematikou sociálně vyloučených lokalit.

Autor této práce je názoru, že jedním z nejdůležitějších kroků v oblasti problematiky sociálního vyloučení je pojmenování a označení příčin, které vedou k rozvoji a rozšíření sociálně vyloučených lokalit. Jednou z nejmarkantnějších příčin je laxní přístup samosprávných celků²⁰, ať už obcí či krajů, a jejich představitelů k realizaci integračních opatření, která jsou těmto subjektům ze strany specializovaných státních agentur²¹ či neziskových organizací²² navrhována.

Pasivita příslušných samosprávných institucí při řešení problému sociálně vyloučených lokalit nacházejících se na jejich území, však není jedinou překážkou integrace sociálně vyloučených obyvatel. Přinejmenším stejně kontroverzní činnosti samosprávných celků jsou různorodá opatření populistického charakteru, která aktivně zasahují do práv sociálně vyloučených obyvatel a sociálně vyloučených komunit jako celku. Tato opatření lze nalézt v několika podobách. Jsou jimi jednak mediální populistické kampaně (např. projekt „Záchranný Kruh“ v Chomutově), které mají deklarovat nekompromisní přístup místních politických představitelů k sociálně vyloučeným obyvatelům, dále opatření v podobě

²⁰ Agentura pro sociální začleňování (2011). Tisková zpráva – Chomutov odmítl strategii agentury, aktivivý v sociální začleňování chce zajistit sám (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/chomutov-neprijde-odotace-kvuli-neprijeti-planu-agentury>, 19.7.2013).

²¹ Např. Agentura pro sociální začleňování (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/>, 3.7.2013)

²² Např. organizace Člověk v tísni a jeho program sociální integrace (<http://www.clovekvtsni.cz/cs/socialni-prace>, 3.7.2013).

obecně závazných vyhlášek zaměřených proti konkrétní skupině obyvatel a i méně viditelné strategie diskriminačního charakteru.

Při výběru příkladů projevů regionálního populismu přihlédl autor práce především k množství dostupných informací o těchto projevech, dále k mediálnímu pokrytí projevů, jejich souvislosti s tématem sociálního vyloučení a k dopadům projevů v dané lokalitě.

Výše zmíněným kritériím odpovídají chomutovská akce „Záchranný kruh,“ litvínovské akce „Právo a pořádek“ a „Nulová tolerance“ a okruh obecně závazných vyhlášek, které spojuje jejich populistické zaměření.

Zásadním problémem při vyhledávání projevů regionálního populismu spočívá v principu dvojakosti chování populistických subjektů. Jak bylo již v práci uvedeno, populismus se vyznačuje především propagací radikálních myšlenek či realizací kontroverzního programu. Populisté na základě „výstředního“ programu získávají politické body u voličů. Zároveň se ale musí vyhýbat zjevnému porušování zákona, aby se nezákonnou činností v očích veřejnosti nezdiskreditovali. Tato dvojakost chování výraznou měrou ztěžuje identifikaci projevů populismu, zvláště pak v regionální sféře, která není tak dobře mediálně pokrytá jako sféra celostátní politiky. Z těchto důvodů si autor vybral výše uvedené příklady, neboť má za to, že jsou na základě stanovených kritérií natolik výraznými projevy populismu, že o jejich charakteru nelze pochybovat.

4.1 Chomutovská akce „Záchranný kruh“

4.1.1 Vznik akce a její představitelé

Město Chomutov je součástí Ústeckého kraje, kde se nachází jedna z největších koncentrací sociálně vyloučených lokalit v ČR.²³ V samotném Chomutově se nacházejí tři zmapované sociálně vyloučené lokality.²⁴ Z tiskové zprávy²⁵ Agentury pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“) vyplývá, že město Chomutov se od počátku stavělo negativně ke spolupráci s ASZ, nepřijalo strategický plán sociálního začleňování a nerealizovalo doporučená integrační opatření. Evaluační zpráva o efektivitě intervence ASZ²⁶ shrnuje výsledky z Chomutova následovně: *Chomutov představuje jedinou z porovnávaných lokalit, se kterou Agentura předčasně ukončila spolupráci z důvodu nesoučinnosti města a jeho vedení. Z tohoto pohledu této lokalitě věnovala až přílišné množství času a zdrojů, které ve výsledku nepřinesly prakticky žádný efekt. Vzhledem k dlouhému období, kdy byla ze strany města spolupráce paralyzována neprojednáním strategického plánu, by měla Agentura v podobných situacích učinit rychlejší rozhodnutí a opustit lokalitu dříve, tak, aby nebylo zbytečně plynáno lidskými i materiálními zdroji tam, kde je šance na výsledky malá.“*

Výše uvedená fakta vypovídají dostatečně o přístupu představitelů města Chomutov k problematice sociálně vyloučených lokalit. Samotná neochota ke spolupráci s ASZ je však jen jedním z aspektů celkového postoje chomutovských politikých představitelů k sociálnímu vyloučení. Jednou z nejvýraznějších veřejnoprávních iniciativ populistického charakteru v ČR se stala chomutovská akce s názvem „Záchranný kruh.“

²³ Evropský sociální fond (2013). Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit. Ústecký kraj (dostupné na: http://www.esfcr.cz/mapa/int_ust.html, 4.7.2013)

²⁴ Evropský sociální fond (2013). Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit. Ústecký kraj, Chomutov (dostupné na: http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_8.html, 4.7.2013)

²⁵ Agentura pro sociální začleňování (2012). Tisková zpráva: agentura pro sociální začleňování ukončí spolupráci s městem Chomutov (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/tiskova-zprava-agentura-pro-socialni-zaclenovani-ukonci-spolupraci-s-mestem-chomutov>, 4.7.2013)

²⁶ Demografické informační centrum (2012). Evaluační zpráva: Efektivita intervence Agentury pro sociální začleňování (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/agentura-zverejnila-vysledky-evaluace-sve-cinnosti-v-19-mestech-a-obcích>, 4.7.2013).

Informace o akci lze získat převážně z tiskových zpráv uveřejňovaných na webových stránkách města Chomutov²⁷, dále pak z článků uveřejňovaných ve čtrnáctideníku „Chomutovské noviny“ a z článků v celorepublikovém periodickém tisku, který se tomuto tématu věnoval. Jelikož měla akce od svého počátku živelný charakter, nelze se dopátrat přesného data jeho počátku. Z datace nejstarších tiskových zpráv města ale lze dovodit, že projekt odstartoval někdy na počátku roku 2009.²⁸

Jediné oficiální vyjádření na téma akce Záchranný kruh lze nalézt v podobě reakce na dotaz žadatele ze dne 19.2.2009²⁹, který po městu požadoval vysvětlení a specifikaci této akce. Z odpovědi ze dne 23.2.2009 byla žadatelem podána informace, že „Záchranný kruh je souborný název pro synchronizovaný a organizovaný postup jednotlivých složek městské správy, podléjících se na důsledném postupu proti nepřizpůsobivým občanům v Chomutově.“³⁰ V rámci podané informace město definovalo i okruh osob, které spadají do kategorie „nepřizpůsobivý“. Jsou jimi: „a) dlužníci vůči městu, b) osoby porušující dobré mravy, c) prostitutky, d) rodiče, kteří neposílají své děti do školy.“ Na tomto místě je nutno ocenit snahu představitelů města Chomutov, jelikož je zřejmé, že ani v odborných kruzích neměl ještě nikdo „odvahu“ definovat tento populistický pojem.

Úkolem akce bylo podle odpovědi na žádost potírání dluhů vůči městu, přestupků proti občanskému soužití, prostituce a záškoláctví. Na realizaci akce se podílela městská policie, dále odbory sociálních věcí a zdravotnictví, školství a ekonomiky spolu s Chomutovskou bytovou a.s.

²⁷ Oficiální web města Chomutov (<http://www.chomutov-mesto.cz/>)

²⁸ Oficiální web města Chomutov (2009). Tisková zpráva-na chomutovský magistrát se valí desítky dlužníků, chtějí splácet své dluhy. 18.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-na-chomutovsky-magistrat-se-vali-desitky-dluzniku-ctehi-splacet-sve-dluhy-18-2-2009>)

²⁹ Oficiální web města Chomutov (2009). Žádost-záchraný kruh (<http://www.chomutov-mesto.cz/5-zadost-zachranny-kruh/d-1022980/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&pl=36839,4.7.2013>)

³⁰ Oficiální web města Chomutov (2009). Žádost-záchraný kruh (<http://www.chomutov-mesto.cz/5-zadost-zachranny-kruh/d-1022980/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&pl=36839,4.7.2013>).

Neoficiální patronkou projektu se stala Ivana Řápková (ODS), která byla v době spuštění akce primátorkou města Chomutov. Ivana Řápková projekt „Záchranný kruh“ neúnavně prosazovala a obhajovala i navzdory soustavné kritice ze strany státních i neziskových organizací. Dá se předpokládat, že masivní medializace projektu a boj uvedené primátorky „za práva slušných občanů proti nepříznivým“ (Koutník 2011) byl jedním z faktorů, které zapříčinily, že byla Ivana Řápková zvolena roku 2010 ve volbách do Poslanecké sněmovny jako poslankyně za Ústecký kraj. Z oficiálních internetových stránek Ivany Řápkové³¹ lze i dnes zjistit, že programové priority této političky spočívají v prosazování opatření souvisejících s tzv. „nepříznivými občany.“ Z deseti programových priorit jsou „nepříznivými“ zmiňováni šestkrát, kdy ostatní body programu se této skupiny týkají nepřímo.

Je také nutno připomenout, že v době největšího rozmachu akce Záchranný kruh vedla město koalice složená ze zastupitelů za ODS, ČSSD a SZ.

4.1.2 Opatření realizovaná v rámci akce

Akce zahrnovala kromě masivní mediální propagace také konkrétní opatření, jež měla bezprostřední dopad zvláště na obyvatele vyloučených lokalit. Tato opatření převážně represivního charakteru nebyla zjevně konstruována za účelem integrace sociálně vyloučených obyvatel města, nýbrž měla s největší pravděpodobností sloužit primárně k vylepšení mediálního obrazu politické reprezentace města. Autor toto tvrzení odůvodňuje charakterem přijatých opatření, která nemohla komplexním způsobem přispět k integraci sociálně vyloučených obyvatel a naopak zapříčinila eskalaci napětí v daných lokalitách. Město navíc odmítlo spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a ignorovalo stanovisko Veřejného ochránce práv o protiprávnosti některých opatření.

³¹ Oficiální internetové stránky Ivany Řápkové. Mé desatero programových priorit ([http://www.rapkova.cz/muj-program, 7.7.2013](http://www.rapkova.cz/muj-program,7.7.2013))

Jedna z prvních tiskových zpráv o akci pochází ze dne 17.2.2009.³² Informuje o exekuci finanční hotovosti u dlužníků a neplatičů města. Zpráva obsahuje také několik přímo citovaných výroků primátorky Iwany Řápkové, jako např. „*Město se musí jednoznačně postavit za občany, kteří řádně platí veškeré své poplatky a kteří jsou neustále obtěžováni nespořádaným životem nepřízpůsobivých občanů.*“ V tomto výroku lze rozpoznat hned několik znaků populismu. Objevuje se v něm sociálně citlivé téma z oblasti, kde existuje více sociálně vyloučených lokalit. Výrok má tedy potenciál vytvářet napětí mezi občany. Výrok je také postaven na známém antagonismu my a oni, zde myšleno jako slušní občané a nepřízpůsobiví. Populistický politik v osobě primátorky se staví na stranu slušných a bojuje proti nepřízpůsobivým. Antagonismus je na tomto místě reverzně obrácen, to znamená, že populistka nebojuje za zájmy lidu proti elitám, nýbrž proti neelitám. Neelity jsou ztělesněny skupinou nepřízpůsobivých, skupiny společensky „závadných“ lidí z okraje společnosti. Důležitou roli hraje i vágní význam slova „nepřízpůsobivý“, díky čemuž lze do této kategorie zařadit prakticky libovolnou skupinu.

Zpráva dále uvádí, že „*Radnice bude v neustálém tlaku na neplatce a nepřízpůsobivé pokračovat i dalšími ráznými kroky. Za asistence policie a sociálních pracovníků budou vystěhováni z obecních bytů a přesunuti do mobilních ubytoven na okraji města, kde již první neplatiči, a to i z řad neromských neplatičů, bydlí. Budou probíhat neustálé kontroly v bytech, jejichž obyvatelé narušují společné soužití, ruší noční klid a jinými způsoby obtěžují slušné občany.*“ Pro akci Záchraný kruh je příznačné, že využívá prevenci pouze ve formě zastrášování a výhrůžek. V ostatních směrech je pouze realizací represivních opatření, jakou jsou kontroly bytů, exekuce, nucené stěhování a pokuty. Tímto postupem jsou však vytvářeny nové sociálně vyloučené lokality a situace dlužníků se nadále zhoršuje.

³² Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Záchraný kruh: exekuci město vymáhá pohledávky za nezaplacené pokuty, 17.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranany-kruh-exekuci-mesto-vymaha-pohledavky-za-nezaplacene-pokuty/d-1002492/query=Z%C3%A1lchran%C3%BD+kruh&pi=36839,7.7.2013>).

Další tisková zpráva³³ ze dne 20.2.2009 informuje občany o kontrolách v bytech nepřizpůsobivých. Radnice v této zprávě informuje občany o tom, že na základě četných podnětů zřídila speciální e-mailovou adresu, na kterou mohou občané zasílat „vzkazy, týkající se problémových sousedů či informace o nekalých činnostech, jejichž jsou svědky na chomutovských sídlištích.“ Ve stejné tiskové zprávě si primátorka Řápková pochvaluje nadšení občanů z realizované akce: „Je perfektní, že Chomutované tuto akci města nejen vítají, ale sami již přicházejí s vejlce nápaditými podněty, jak by město mohlo postupovat ve svém boji proti nepřizpůsobivým.“ Ať už je pravdou skutečnost, že se místní občané nad akci štěstím rozplývali či nikoliv, je evidentní, že se chomutovská radnice snažila vytvořit účelově legendu o úspěšné strategii v boji s „nepřizpůsobivými“ a zároveň do tohoto boje zapojit řadové občany. Citovaná zpráva také vyjmenovává pestrou paletu trestů, které potkají rodiče záškoláka, a to od odebrání sociálních dávek přes předvolání k přestupkové komisi až po obvinění z trestného činu.

Tisková zpráva³⁴ datovaná 25.2.2010 sděluje občanům, že město i po roce postupuje proti nepřizpůsobivým. Obsahem zprávy je mimo jiné i informace o tom, že se městu podařilo získat od neplatičů již tři desítky bytů. Kam byli neplatiči přemístěni, či zda se vystěhováním zvýšila dobytost dlužných pohledávek, zpráva neuvádí. Ve zprávě je dále uvedeno, že město provedlo prostřednictvím správce daně od září 2009 přes 120 exekucí v bytech nepřizpůsobivých.

Tiskových zpráv podobného ražení a obsahu lze nalézt na stránkách města Chomutova více. V jedné z tiskových zpráv³⁵ vyzývá město

³³ Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Záchraný kruh pokračuje kontrolami v bytech nepřizpůsobivých, 20.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranny-kruh-pokracuje-kontrolami-v-bytech-nepřizpůsobivých/d-1002516/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839,7.7.2013>).

³⁴ Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Záchraný kruh: I po roce město tvrdě postupuje proti nepřizpůsobivým, 25.2.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranny-kruh-i-po-roce-mesto-tvrde-postupuje-proti-nepřizpůsobivým/d-1009104/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839,7.7.2013>)

³⁵ Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Přijďte se vyjádřit, zda-li má město ustoupit tlaku vlády a ukončit akci Záchraný kruh, 23.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/prijďte-se-vyjádřit-zda-li-má-mesto-ustoupit-tlaku-vlády-a-ukončit-akci-zachranny-kruh/d-1002521/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839,20.7.2013>).

občanů, aby se přišly vyjádřit k tomu, zda má město ustoupit tlaku ministra Michaela Kocába a ombudsmana Otakara Motejla a zastavit akci Záchraný kruh. Další tisková zpráva³⁶ zase informuje o milionáři, který byl odhalen, že pobíral sociální dávky. Tyto zprávy měly dle všech indicií vzbuzovat v občanech města dojem, že akce Záchraný kruh úspěšně pokračuje a přináší konkrétní výsledky.

Poslední tiskovou zprávu, na kterou je však důležité poukázat, je zpráva³⁷ ze dne 29.4.2010. Zpráva uvádí, že do Chomutova přijelo čerpat zkušenosti s bojem proti nepříznivým přes 160 starostů, ředitelů městských policií a vedoucích odborů z 60 měst v republice. Účastníci této „konference“ obdrželi i brožurku, která má obsahovat návody na mobilární exekuce a praktické tipy, jak exektovat např. narkomany či prostitutky.

Tato tisková zpráva je asi nejvíce znepokojujícím důkazem toho, že o populistická opatření represivního charakteru je zájem i mezi ostatními představiteli obcí. Lze pouze spekulovat, zda se tyto představitelé samosprávných celků domnívají, že jsou uvedená opatření skutečně účinná, či zda mají na mysli krátkodobý zisk politických bodů v dané obci. Jisté však je, že export populistických opatření z Chomutova kritizovaných napříč vládními a nevládními organizacemi je do budoucnosti velmi nebezpečným trendem.

V současné době akce Záchraný kruh pokračuje, byť je již prezentována pouze v rámci místního tisku³⁸ a nikoliv formou tiskových zpráv. Nic nenaznačuje, že by se měl změnit represivní charakter této akce.

³⁶ Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Milionář si chodil pro dávky, 5.10.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-milionar-si-chodil-pro-davky/d-1014440/query=z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839>, 20.7.2013).

³⁷ Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Chomutov učí ostatní města jak bojovat s nepříznivými, 29.4.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-chomutov-uci-ostatni-mesta-jak-bojovat-s-nepriznivyimi/d-1010551/query=z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839>, 7.7.2013).

³⁸ *Chomutovské noviny* (2013). Přes dvě stě exekucí neplatičů. 20.2.2013, s. 7.

4.1.3 Kritika akce a zhodnocení provedených opatření

Opatření, která byla realizována v souvislosti s akcí Záchranný kruh, byla od počátku podrobena silné kritice. Jedním z prvních kritiků byl tehdejší ministr pro lidská práva a menšiny Michael Kocáb (Procházková 2009). Ministerstvo vedené Kocábem si nechalo u Agentury pro sociální začleňování zpracovat analýzu o situaci v sociálně vyloučených lokalitách města Chomutov s přihlédnutím k exekuční praxi s názvem „Sociální past II – exekuce.“

Zmíněná zpráva popisuje na padesáti stranách zevrubně přístup města Chomutova k sociálně vyloučeným lokalitám včetně opatření realizovaných v rámci akce Záchranný kruh. Přístup města podrobuje tvrdé kritice zejména v oblasti exekuce sociálních dávek a predikuje nebezpečí možného vzniku etnických konfliktů či sociálních nepokojů. O akci Záchranný kruh uvádí: *„akce Záchranný kruh je čistě represivní, v podstatě živelně realizovanou akcí bez jasných pravidel, která navíc zcela opomíjí sféru návazných opatření (sociálních služeb) nutných při práci s touto problematickou cílovou skupinou“* (Socioklub 2009: 14,50)

K dalším kritikům přístupu města Chomutova se zařadil v inkriminované době také ombudsman Otakar Motejl. Ten kritizoval zejména praxi, kdy byla exekutorem prováděna v prostorách Magistrátu města Chomutova exekuce hotových peněz pocházejících z právě vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi. Ombudsman v tiskové zprávě³⁹ označil takový postup za nezákonný a podal Ministerstvu spravedlnosti podnět k výkonu státního dohledu nad výkonem exekutora.

Také nezisková organizace Člověk v tísni kritizovala⁴⁰ postup města Chomutov. Kromě nesouhlasu s exekučním postihem sociálních dávek byla předmětem kritiky i akce Záchranný kruh. Člen organizace Jan Černý uvedl na adresu této akce: *„Je to nehospodárné divadelní*

³⁹ Veřejný ochránce práv (2009). Tisková zpráva – Exekuce na dávky pomoci v hmotné pomoci v Chomutově, 18.2.2009 (<http://www.ochrance.cz/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2010/exekuce-na-davky-pomoci-v-hmotne-nouzi-v-chomutove/>, 7.7.2013).

⁴⁰ Člověk v tísni (2009). Město má 9 tisíc, exekutor 109 tisíc. 31.3.2009 (<http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/mesto-ma-9-tisic-exekutor-109-tisic?src=330,7.7.2013>).

představení, které problém v chomutovských sídlišťích neřeší. Akce Záchranný kruh se jeví jako nahodilá represe na efekt." Město zanedbalo dle názoru Člověka v tísni i sociální kontrolu v sociálně vyloučených domácnostech, investice do místní infrastruktury a postihy pro lichváře.

Pokud by měla být objektivně zhodnocena akce Záchranný kruh a její výsledky, musely by být podkladem pro toto zhodnocení relevantní údaje. Bohužel nelze zjistit, zda tato akce přinesla konkrétní hmatatelné výsledky. Je však zřejmé, že měla všechny rysy populistického opatření.

To, co čini akci Záchranný kruh jedinečnou, je skutečnost, že probíhala pod přímou záštitou politických představitelů města Chomutov (např. Ivany Řápkové), přičemž byla medializována a propagována prostřednictvím Chomutovských novin, jejichž vydavatelem je Magistrát města Chomutova. Zároveň je zcela evidentní, že se na realizaci represivních opatření zaměřených proti sociálně vyloučeným obyvatelům, podílela městská policie a v součinnosti s ní i několik odborů místního magistrátu. S přihlédnutím k uvedeným faktům lze konstatovat, že akce pomohla prokazatelně pouze vygradovat napětí v regionu, plném sociálně vyloučených lokalit a pomohla získat vybraným lokálním politikům image bojovníků s nepřizpůsobivými menšinami.

Akce Záchranný kruh splňuje všechna kritéria, stanovená v testu populismu. Byla realizována místní politickou reprezentací a financována z veřejných prostředků. Přes popsanou kritiku ze strany neziskových i státních institucí docházelo v jejím rámci k aplikaci kontroverzních či přímo protiprávních opatření, která měla sloužit k ochraně slušných občanů proti skupině občanů „nepřizpůsobivých“ či „závadových.“ Byla tedy postavena na antagonismu my a oni, ve kterém hráli ústřední roli místní politici, kteří se prezentovali jako zastánci slušného lidu v boji proti „nepřizpůsobivým.“ Nelze předpokládat, že by akce postavená na represivních opatřeních pomohla konstruktivním způsobem řešit problematiku místních vyloučených lokalit, s největší pravděpodobností přispěla naopak k prohloubení sociálního vyloučení obyvatel obce.

4.2 Obecně závazné vyhlášky populistického charakteru

4.2.1 Právní zakotvení a význam regionální samosprávy

Důležitost funkce územně-samosprávných institucí vyplývá zejména z jejich zakotvení v právním řádu daného státu. V případě České republiky lze nalézt odkazy na místní samosprávu jak na úrovni ústavních zákonů, tak na úrovni zákonů.

V zákonu č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky (dále jen jako „Ústava“) je územní samospráve věnována Hlava sedmá, konkrétně pak čl. 99 až 102. Ústava zde zakotvuje základní rozdělení územně-samosprávných celků na obce a kraje. Tyto základní územní celky jsou zde představeny jako společenství občanů majících právo na samosprávu. Jedním z nejdůležitějších ustanovení je pak čl. 104 odst. 3 Ústavy, který zakotvuje oprávnění zastupitelstev vydávat v rámci své působnosti obecně závazné vyhlášky.

Na úrovni ústavního pořádku lze nalézt odkaz na existenci a uspořádání územní samosprávy také v zákoně č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Listina však zmiňuje územní samosprávu většinou jen v návaznosti na úpravu základních práv občanů. V tomto smyslu se jedná např. o Čl. 17 odst. 5 Listiny, který ukládá orgánům územní samosprávy povinnost poskytovat občanům přiměřeným způsobem informace o své činnosti. Dalším ustanovením, které spíše nepřímou upravuje chod samosprávy na ústavní úrovni je Čl. 21 odst. 1 umožňující občanům podílet se v rámci pasivního či aktivního volebního práva na správě věcí veřejných. Ve vztahu k tématu místní samosprávy a základních práv a svobod je nutné poukázat ještě na dvě zásadní ustanovení mající význam pro později provedené zhodnocení charakteru obecně závazných vyhlášek. Jsou jimi Čl. 2 odst. 2 a Čl. 36 odst. 2 Listiny. Prvé z uvedených ustanovení striktně poukazuje na skutečnost, že „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích, stanovených zákonem*“, zatímco druhé jmenované ustanovení „*umožňuje každému,*

kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, obrátí se na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí.“

Základní právní rámec a zakotvení samosprávy v České republice tedy nalezneme na úrovni ústavních zákonů v Ústavě a Listině. Tyto právní předpisy ilustrují především zásadní význam a postavení územní samosprávy v právním systému ČR.

Podrobněji upravují jednotlivé aspekty územní samosprávy v ČR zákony č. 128/2000 Sb. o obcích (dále jen „zákon o obcích“) a č. 129/2000 Sb. o krajích (dále jen „zákon o krajích“).

Oprávnění obce vydávat v samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky (dále jen „vyhláška“) upravuje ustanovení §10 a násl. zákona o obcích. Zmíněné ustanovení vyjmenovává demonstračně okruh záležitostí, které mohou být ze strany obce vyhláškou regulovány. Jedná se především o regulaci činností, které mohou narušit veřejný pořádek v obci, dále pak o regulaci sportovních a kulturních akcí a v neposlední řadě o zajištění udržování čistoty veřejných prostranství a ochranu životního prostředí.

Obecně závazné vyhlášky jsou tedy jedním ze základních projevů jednotek územní samosprávy, tedy obcí a krajů. Tyto autonomní projevy garantuje zákon a mají být vydávány pro zabezpečení pořádku, zdraví a kulturně-sociálního života obce. To znamená, že mají sloužit především ve prospěch občanů. Občané jsou totiž základní subjekty tvořící obec.

Zákon o obcích obsahuje v ustanovení §123 a násl. zákonnou „pojistku“ ve formě dozoru nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek obcí. Tento dozor vykonává Ministerstvo vnitra ČR. Pokud vyhláška, resp. její obsah, odporuje zákonu, vyzve ministerstvo obec ke zjednání nápravy. Pokud obec nápravu do 60 dnů nezjedná, rozhodne ministerstvo o pozastavení účinnosti vyhlášky. Ministerstvo po pozastavení účinnosti vyhlášky vyzve obec opětovně k nápravě, a pokud

ani tehdy obec nápravu nezjedná, podá ministerstvo po uplynutí lhůt pro opravné prostředky Ústavnímu soudu návrh na zrušení vyhlášky.

V případě, že je vyhláška ve zřejmém rozporu s lidskými právy a základními svobodami, může ministerstvo dle ustanovení §123 odst. 2 zákona o obcích pozastavit její účinnost bez předchozí výzvy.

Zajímavý pohled na místní správu a její funkce nabízí Evropská charta místní správy⁴¹ (dále jen „charta“), která vstoupila v platnost 1.9.1988 a pro Českou republiku byla přijata ve formě sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb. s nabytím účinnosti dne 1.9.1999. Tento právní dokument rozvádí poměrně neurčitě definice místní správy, které obsahuje český právní řád. Charta sice na jednu stranu také vymezuje pozici místní správy ve vztahu k centrálním orgánům a zákonnému rámci, jenž ji předurčuje, současně však v čl. 3 a 4 hovoří také o zodpovědnosti místních orgánů vůči občanům. Místní samospráva je v kontextu charty obohacena o prvek zájmu místního obyvatelstva a odpovědnosti místních orgánů vůči tomuto obyvatelstvu.

Výše uvedený prvek odpovědnosti je zde zdůrazněn zejména z toho důvodu, že česká místní samospráva všeobecně trpí deficitem odpovědnosti vůči občanům při řízení veřejných záležitostí. Příklady takového deficitu lze nalézt v jednotlivých vyhláškách místních samosprávných jednotek.

⁴¹ ISAP. Evropská charta místní samosprávy
(<http://isap.vlada.cz/dul/cesny.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/dd6e004154b6dc2a802566d70030a760?OpenDocument>, 7.7.2013).

4.2.2 Příklady projevů regionálního populismu v samosprávné legislativě

Jak bylo již výše řečeno, obecně závazné vyhlášky slouží především k zajištění místních záležitostí na území dané samosprávné jednotky. Pokud je tedy prostřednictvím vyhlášek regulován hazard na území obce, zakázáno kouření na dětských hřištích či stanoveny poplatky za komunální odpad, lze takový postup označit jako jednání ve veřejném zájmu.

V posledních několika letech ale začíná docházet ve velké míře k vydávání vyhlášek, které popírají princip odpovědnosti místních orgánů vůči občanům a jsou zneužívány k prosazování opatření restriktivně-populistické povahy. Místní samospráva se díky tomuto jevu přesouvá z pozice reprezentanta demokratické decentralizace do role populistických subjektů. K vyhláškám, které náleží do jmenované kategorie restriktivních populistických opatření, lze zařadit např. obecně závazné vyhlášky města Litvínov č. 6/2010, města Postoloprty č. 1/2011⁴², města Rotava č. 4/2011, města Horní Slavkov č. 7/2011 a města Krupka č. 3/2012⁴³. Časová a obsahová spojitost není zjevně jen náhodná a lze usuzovat, že nastolená linie obsahové inspirace vyhlášek bude pokračovat v dalších městech a prolínat se napříč Českou republikou i do budoucnosti.

Obecně závazná vyhláška města Litvínov ze dne 20.12.2010 stanovila ve svém čl. 2 jako jedna z prvních tzv. „škodlivé činnosti“. Těmito škodlivými činnostmi byl vymezen okruh 3 činností zahrnující jednak konzumaci alkoholu na veřejných prostranstvích, dále umístování předmětů sloužících k rekreaci na veřejných prostranstvích a v neposlední řadě

⁴² Město Postoloprty, obecně závazná vyhláška č. 1/2011 ze dne 13.4.2011 (<http://www.postoloprty.cz/vyhasky-a-narizeni/ds-53/p1=62,11.7.2013>).

⁴³ Město Krupka, obecně závazná vyhláška č. 3/2012 ze dne 25.6.2012 (<http://www.krupka-mesto.cz/data/predpisy/63.pdf,11.7.2013>).

také sezení na stavebních částech, jako jsou betonové zídky či palisády⁴⁴.

Ústavní soud již ve svých nálezech Pl. ÚS 45/06 ze dne 11.12.2007 a Pl. ÚS 33/05 ze dne 12.8.2008 potvrdil, že „*regulace konzumace alkoholu na některých veřejných prostranstvích obce obecně závaznou vyhláškou je dle zákona možná, pokud se vzhledem ke konkrétním místním podmínkám jedná o jev, který je způsobilý narušit veřejný pořádek, dobré mravy či bezpečnost, zdraví a majetek v obci.*“ Otázka omezení konzumace alkoholu pomocí vyhlášky je tedy již judikována.

Co se týče umístování předmětů sloužících k rekreaci sezením na stavebních částech v majetku města či škodlivých činností ve formě sezení na veřejném majetku, tímto otázkami se Ústavní soud dle všeho zatím nezabýval. Právě tato opatření jsou však dlouhodobě terčem kritiky, jelikož je zřejmé, že jsou zacílena proti konkrétním oblastem obcí či specifickým sociálním skupinám občanů. Jednou z nejvýznamnějších výtek je právě prostorově omezená účinnost vyhlášek, díky které jsou nastaveny dvojí pravidla chování na území jedné obce.

U některých vyhlášek dochází až k absurdním situacím. Například již zmíněná vyhláška města Horní Slavkov podřazuje v Čl. 2 pod činnosti narušující veřejný pořádek i hraní míčových her na náměstích a sezení na veřejné zeleni⁴⁵. Tyto činnosti jsou všeobecně považovány za činnosti rekreační či činnosti, které přispívají k rozvoji místní komunity. V Horním Slavkově jsou to ale dle místní vyhlášky činnosti ohrožující zdraví a dobré mravy.

V městě Rotava je, dle Čl. 1 výše uvedené vyhlášky⁴⁶, činností narušující veřejný pořádek např. opírání, sezení, chození či stání na stavebních

⁴⁴Město Litvínov, Obecně závazná vyhláška č. 6/2010 ze dne 20.12.2010 (http://www.mlitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=432615,3.7.2013).

⁴⁵Horní Slavkov, obecně závazná vyhláška č. 7/2011 ze dne 16.11.2011 (<http://www.muhslavkov.cz,3.7.2013>).

⁴⁶Rotava, obecně závazná vyhláška č. 4/2011 ze dne 18.4.2011 (http://www.rotava.cz/e_download.php?file=data/editor/87cs_8.pdf&original=OZV_4_2011.pdf,7.7.2013).

částech v majetku města. Situace zde došla tak daleko, že město nechalo dle informací odstranit v postižených oblastech dokonce některé lavičky a místa k sezení⁴⁷.

V případě obecně závazné vyhlášky města Postoloprtý č. 1/2011 jsou za škodlivé činnosti považovány jednak sezení na stavebních částech, které nejsou k účelu sezení určeny a dále také umístování předmětů sloužících k rekreaci a přípravě pokrmů na vymezených veřejných prostranstvích. I zde se nabízí otázka, zda existuje nějaký zákon či právní předpis, který by definoval, jaký předmět je určený k sezení a jaký nikoliv. Také je otázkou, zda lze bez dalšího označit činnosti, jako je příprava pokrmů či sezení na betonové zídce, za „škodlivé.“ Uvedená vyhláška kopíruje výše zmíněné vyhlášky i územním vymezením, v rámci něhož je pod hrozbou sankce zakázáno praktikovat vjmenované škodlivé činnosti.

Postoloprtý se při vydávání obecně závazné vyhlášky dle vyjádření svého místostarosty zjevně inspirovaly u Litvínova⁴⁸ a jeho akce „Nulová tolerance.“ Jak autor práce výše naznačil, existuje zde výsledovatelná inspirační linie, díky které se vyhlášky populistického charakteru rozšiřují do dalších regionů.

I za situace, kdy nebudeme brát v potaz restriktivní povahu všech těchto vyhlášek, spočívá jejich hlavní problém v tom, že nepostihují stejnou měrou všechny městské části či obyvatele města, nýbrž platí jen pro oblasti, které jsou označeny v mapce tvořící přílohu vyhlášky. Jsou tedy územně či sociálně diskriminačního charakteru, a to je nepřijatelné. Je nasnadě, že takto konstruované vyhlášky mohou být a často i jsou v rozporu se zákonem, jak je uváděno v následující kapitole.

⁴⁷ Třešňák, Petr (2011). Města, kde zakázali sedět. *Respekt* 28.8.2011.

⁴⁸ Kassal, Tomáš (2011). V Postoloprtěch mají novou vyhlášku, zakázali lidem sedět na zábradlí. *iDNES.cz* 30.5.2011 (http://usti.idnes.cz/v-postoloprtcech-maji-novou-vyhlasku-zakazali-lidem-sedet-na-zabradli-12u-/usti-zpravy.aspx?c=A110530_163710_usti-zpravy_oks_20.7.2013).

4.2.3 Potenciální rozpor obecně závazných vyhlášek se zákonem

Vyhlášky uvedené v předchozí kapitole mohou být s velkou pravděpodobností v rozporu hned s několika ustanoveními ústavního pořádku ČR. Konkrétně pak s ustanovením čl. 2 odst. 3 a 4 zákona č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky (dále jen „Ústava“). Čl 2 odst. 3 Ústavy stanoví, že „*státní moc lze uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon*“. Lze tedy konstatovat, že uvedená vyhláška, jež je bezesporu projevem státní moci, evidentně překračuje stanovené meze a zasahuje do základních práv a svobod stanovených v zákoně č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). V tomto případě se jedná zejména o základní právo na nedotknutelnost osoby jakožto i právo na svobodu pohybu. Ústavní soud ČR v souvislosti s rozsahem uplatňování státní moci a ukládání zákonných povinností občanům judikoval, že každý jednotlivec má subjektivní právo na to, aby veřejná moc respektovala autonomní projevy jeho osobnosti (Pl. ÚS 546/03), přičemž orgány veřejné moci nesmí svoje kompetence překračovat a jejich konkrétní výkon musí co možná nejvíce šetřit autonomní sféru jedinců; za protiuslavní je třeba dle Ústavního soudu považovat především libovůli (svévůli) v činnosti státních orgánů (IV. ÚS 690/01).

Jak bylo již uvedeno výše, předmětná vyhláška může být také v rozporu s Listinou, konkrétně s články 7 a 14. Článek 7 Listiny stanovuje nedotknutelnost osoby v podobě obecného principu, který je namířen proti jakýmkoliv škodným vlivům zvencí, jako je např. vliv veřejné moci. Pojem soukromí lze chápat v užším slova smyslu jako bezprostřední soukromou sféru jednotlivce, ale zároveň jako širší okolí, které bezprostředně navazuje na životní potřeby a zájmy dané osoby. V tomto případě vyhláška přímo zasahuje do realizace soukromých potřeb v bezprostředním okolí jednotlivců, vymezeném místně na pláňku, jenž je součástí vyhlášky. Pokud se pak v čl. 7 hovoří o zaručení nedotknutelnosti a soukromí osob, je tímto způsobem vyjadřována role

státu, který má být garantem nedotknutelnosti a soukromí osob, nikoliv jeho narušovatelem.

Co se týče rozporu vyhlášky s čl. 14 Listiny lze uvést, že vyhláška explicitně omezuje pohyb občanů na vymezeném území města. Obsahem svobody pohybu a pobytu, zaručené v čl. 14 Listiny, je přitom právo jednotlivce zdržovat se bez překážek ze strany státní moci na daném území, pohybovat se po něm, kdekoliv se na něm usadit a popř. jej i opustit.

Další zákon, se kterým mohou být vyhlášky výše zmíněných měst v rozporu, je zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (dále jen „antidiskriminační zákon“). Tento zákon stanoví v ustanovení § 1 odst. 3 právo každé fyzické osoby na to, aby nebyla ve vztazích upravených tímto zákonem diskriminována. Jelikož se uvedený zákon vztahuje dle ustanovení §1 písm. j) i na práva související s bydlením, lze vyloužit vyhlášku v souladu s ustanovením §2 odst. 3 antidiskriminačního zákona jako formu přímé diskriminace všech občanů žijících na území, kde platí vyhláška. Nelze totiž bez přiměřeného důvodu postihnout restriktivním opatřením pouze část populace, a to ani ve veřejném zájmu.

Všeobecně lze říci, že výše uvedená města nemohou ani formou vyhlášky označit obecné formy pohybu, jako je sezení, stání apod. v rámci daného území či majetku automaticky jako činnosti narušující veřejný pořádek či škodlivé činnosti. Pokud se občan posadí na betonovou palisádu, nemůže sám o sobě bez dalšího narušovat veřejný pořádek, byť by takové jednání bylo zakázáno platnou vyhláškou.

Základním problémem je, že i navzdory možnému rozporu výše uvedených vyhlášek se zákonem, selhal v těchto případech již popsany kontrolní mechanismus, jenž spočívá v dozoru ministerstva vnitra na vydávání obecně závazných vyhlášek. Přitom by pro ministerstvo vnitra nebylo nic jednoduššího než předložit jednu z kontroverzních vyhlášek

k posouzení Ústavnímu soudu, který by rozhodl o souladu či nesouladu vyhlášky s ústavním pořádkem.

4.2.4 Populistická samospráva a judikatura Ústavního soudu

Zásadní okolností týkající se vydávání obecně závazných vyhlášek ze strany obcí a jejich obsahu je vymezení pravomoci obcí v rámci rozhodovací činnosti Ústavního soudu. Jak bylo již uvedeno výše, Ústava zaručuje v Čl. 104 odst. 3 zastupitelstvím obcí možnost vydávat obecně závazné vyhlášky. Zákon o obcích pak v ustanovení §10 určuje okruh záležitostí, které mohou obce vyhláškami regulovat.

V 90. letech se vedla debata o rozsahu samostatné působnosti obcí, resp. o možnostech obcí vydávat obecně závazné vyhlášky a regulovat jimi práva a povinnosti obyvatelů obce. Obecně byl prosazován judikaturou Ústavního soudu spíše restriktivní názor, což znamená, že obce mohou vydávat vyhlášky, obsahem kterých jsou právní povinnosti, jenom na základě a v mezích zákona. K vydání obecně závazné vyhlášky, jejímž obsahem jsou právní povinnosti, byla dle dřívější judikatury obec oprávněna jenom v případě výslovného zákonného zmocnění. Uvedený názor ztělesňovali především nálezy Ústavního soudu zn. Pl. ÚS 5/93, Pl. ÚS 26/93, Pl. ÚS 38/93 či Pl. ÚS 18/94⁴⁹.

Po roce 2000 se názor Ústavního soudu na výše uvedenou problematiku změnil a především v nálezech Pl. ÚS 63/04, Pl. ÚS 57/05 či Pl. ÚS 30/06 uvedený soud dovodil, že navzdory vázanosti obcí zákonem je obec oprávněna regulovat i záležitosti, které zákon výslovně nezmiňuje. Definitivním potvrzením tohoto přístupu se stal náleze Pl. ÚS 45/06 ze dne 11.12.2006, v jehož výrokové části Ústavní soud přímo uvádí: "*Odpověď na otázku, zda obec nepřekročila meze své zákonné působnosti tím, že normuje oblasti vyhrazené zákonné úpravě, předpokládá identifikaci předmětu a cíle regulace zákona na straně jedné a obecně závazné*

⁴⁹ Ústavní soud (2013). NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu (<http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>, 7.7.2013)

vyhlášky na straně druhé. Pokud se nepřekrývají, nelze bez dalšího říci, že obec nesmí normovat určitou záležitost z důvodu, že je již regulována na úrovni zákona. Ani soukromoprávní zákonná regulace bez dalšího nevyklučuje regulaci prostřednictvím obecně závazných vyhlášek obcí, pokud se předměty a cíle jejich regulace liší.“ Prostřednictvím tohoto rozhodnutí získaly obce při tvorbě vyhlášek poměrně širokou autonomii, přičemž negativní stránku věci představují výše uvedené vyhlášky.

Dalším výrazným posunem při posuzování souladu vyhlášek obcí se zákonem byl nálezn P. ÚS 63/04 ze dne 22.3.2005. V rámci tohoto nálezu zvolil Ústavní soud pro přezkoumání obecně závazné vyhlášky tzv. test čtyř kroků (či test konformity). Ústavní soud zkoumá za užití testu následující okolnosti:

1. pravomoc obce vydávat obecně závazné vyhlášky
2. zda se obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo svou věcnou působnost
3. zda obec při vydávání vyhlášky nezneužila jí zákonem svěřenou působnost
4. obsah vyhlášky z hlediska „nerozumnosti“

Za použití uvedeného testu na výše uvedené vyhlášky měst Litvínov, Postoloptry, Rotava, Horní Slavkov a Krupka, v němž první dva body představují formální kritéria vydávání vyhlášek, zatímco druhé dva body se vztahují spíše k materii či obsahu vyhlášky, lze dojít k závěru, že vyhlášky selhávají především v bodech 3, 4. Není totiž pochyb, že uvedené obce jsou oprávněny k vydání vyhlášek (bod 1) a s jistou mírou tolerance lze říci, že se obce uvedenými vyhláškami snažily regulovat záležitosti veřejného pořádku (bod 2). Je ale pravděpodobné, že obce při vydání uvedených vyhlášek zneužily působnost jim zákonem svěřenou (bod 3) a obsah vyhlášky se zcela určitě za rozumný považovat nedá (bod 4).

Autor práce je názoru, že obce vydáváním jmenovaných obecně závazných vyhlášek neúměrným způsobem zasáhly do práv občanů žijících na jejich území a to způsobem, který lze považovat za diskriminační.

Jsou však uvedené vyhlášky pouze protiprávního charakteru či splňují i kritéria pro projev populismu? Dle znaků populismu stanovených v rámci testu populismu vyhlášky populistický charakter mají. Jsou vydávány zastupitelstvem obcí skládajícím se ze zvolených reprezentantů občanů. Jsou vydávány v obcích, kde existují sociálně vyloučené lokality nebo přinejmenším oblasti se sociálními problémy. Vyhlášky ztělesňují kontroverzní opatření ve formě omezení sociálního života obyvatel v konkrétní oblasti obce. Představují ochranu „slušných“ občanů před „nepřízřusobivými“. Přestože vyhlášky explicitně nezmiňují konkrétní skupinu obyvatel, proti které jsou zaměřeny, jsou cíleny především na sociálně slabé obyvatele obcí (s přihlédnutím k územnímu vymezení), bezdomovce apod. Vyhlášky mají jediný účel, a to umožnit pořádkovým složkám represivní postih takových projevů chování, které mají dle představitelů obce nežádoucí charakter.

Autor této práce podal na adresu Veřejného ochránce práv podnět k přezkoumání obecně závazné vyhlášky města Rotava č. 4/2011 ze dne 18.4.2011, kde uvedl svůj názor na funkci této vyhlášky, její potenciálně diskriminační charakter a možný rozpor se zákonem. Veřejný ochránce práv se s těmito závěry autora neztotožnil a vyslovil závěr, že tato obecně závazná není v rozporu se zákonem a není tedy důvod, aby podával k Ústavnímu soudu návrh na její zrušení. Podnět autora i reakce Veřejného ochránce práv jsou připojeny v příloze této práce.

4.3 „Právo a pořádek“ a „Nulová tolerance“ v Litvínově

4.3.1 Sociálně vyloučené lokality v Litvínově

V Litvínově se nacházejí tři zmapované sociálně vyloučené lokality. Jde především o sídliště Janov a ubytovny U Bílého Sloupu a UNO. Ubytovny slouží v tomto případě jako zachytná zařízení pro obyvatele vystěhované ze sídliště Janov. Ze sídliště Janov se stal ukázkový příklad sociálně vyloučené lokality působením několika faktorů. Jedním z kritérií pro přidělení bytu na sídlišti před rokem 1989 byl počet dětí v rodině. Toto kritérium způsobilo, že byly v Janově přidělovány byty často sociálně slabším rodinám. Dalším faktorem, který proměnil sociální složení obyvatel na sídlišti, byla změna ekonomických poměrů po roce 1989, kdy došlo ke stěhování sociálně slabších obyvatel z centra města a dalších městských částí, kde se staly perspektivní nemovitosti předmětem koupě movitějších obyvatel (ASZ-Situační analýza 2009: 7,8,9).

Posledním a zřejmě nejvíce devastujícím zásahem byla privatizace sídlištního bytového fondu, kterou provedlo město. Tento postup realizovaný s krátkozrakou vidinou zisku finančních prostředků měl pro lokalitu Janova fatální následky. Byty na místním sídlišti se staly spekulativní komoditou v rukách realitních společností a dalších soukromých subjektů, které začaly na místní sídliště přesouvat zadlužené či sociálně slabé rodiny z celé republiky (ASZ-Situační analýza 2009: 10,12).

Špatná vybavenost sídliště spolu s vysokou nezaměstnaností a celkovou deprivací sociálně vyloučených obyvatel vytvořila živné prostředí pro sociální patologie všech druhů, počínaje drogovou závislostí, kriminalitou, gamblerstvím či předlužeností domácností (ASZ-Situační analýza 2009: 13,14).

I přes neutěšenou situaci na poli sociálního vyloučení začal Litvínov na rozdíl od jiných měst spolupracovat s Agenturou pro sociální začleňování a od 4.2.2010 se stal třináctou pilotní lokalitou. V Litvínově byl schválen

komunitní plán a ve spolupráci se soukromým majitelem bytového fondu došlo k zavedení systému tzv. dostupného bydlení. Agentuře se podařilo koordinovat projekty lokálního partnerství a za pomoci síťování lépe provázat komunikaci a součinnost mezi městem a neziskovými organizacemi. Město se začalo více angažovat v lokálních projektech a ustoupilo od původně zaváděných represivních opatření. Terénní pracovníci neziskového prostoru zase získali lepší podmínky pro realizaci projektů. Celkově je zapojení Agentury, neziskového sektoru a městských institucí do procesu integrace hodnoceno jako úspěšné (Sociofaktor 2011: 84, 85, 86).

4.3.2 Představení populistických opatření

Kromě vydávání restrikčních obecně závazných vyhlášek⁵⁰ zakazujících obyvatelům města v určených lokalitách sedět, relaxovat či provádět jiné „škodlivé činnosti“ realizovalo město Litvínov, podobně jako Chomutov, svá vlastní opatření populistického charakteru. Tato opatření vycházela z akcí „Právo a pořádek“ a „Nulová tolerance“.

První z uvedených akcí odstartovala pod záštitou tehdejšího starosty JUDr. Daniela Voláka (ODS). Akce s názvem „Právo a pořádek“ měla podtitulek „priorita pro Janov“, aby bylo zřetelné, kde mají být právo a pořádek zavedeny. Z prezentace⁵¹, která je k dispozici na internetových stránkách města Litvínov lze zjistit priority akce a jednotlivá opatření, která byla jejich součástí. Prioritami akce bylo zvýšení bezpečnosti na sídlišti Janov a plán jeho integrace, dále pak prohloubení spolupráce s neziskovými organizacemi. Zde je nutno podotknout, že v tomto směru byl Litvínov na rozdíl od Chomutova schopen o spolupráci s neziskovým sektorem uvažovat a později ji i realizovat.

⁵⁰ Město Litvínov (2013). Obecně závazná vyhláška č. 3/2013 ze dne 27.6.2013 (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=442643,8.7.2013).

⁵¹ Oficiální internetové stránky města Litvínov (2009). Problematika Janov. Prezentace – 01 – Volák – Právo a pořádek, 3.4.2009 (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=424305,8.7.2013)

Opatření, jež měla být uvedena do praxe v rámci zvýšení bezpečnosti, byla následující: personální a materiální posílení Městské policie, posílení obvodního oddělení Policie ČR a zavedení dohledové služby. V oblasti integrovaného plánu pro sídliště město počítalo s investicemi do revitalizace veřejného prostranství a regenerace panelových domů. Ve věci spolupráce s neziskovými organizacemi počítalo město s jejich zapojením do systému terénních sociálních prací a do pomoci při získávání finančních dotací.

Na akci „Právo a pořádek“ navázala v roce 2009 akce „Nulová tolerance“. Na internetových stránkách města Litvínova lze nalézt tiskové zprávy a vyhodnocení z této akce mezi roky 2009-2012. Z propagačních materiálů⁵² vyplývá, že „*projekt Nulová tolerance je souborem opatření, které mají za cíl navrátit život v této sociálně problémové lokalitě do normálu.*“ I z této neodborně sestavené formulace je patrná snaha zreorganizovat život v horší části města ze stavu „nenormální“ do stavu „normální“. Oproti chomutovskému přístupu zde ale nenalezeme agresivní rétoriku a konstrukci mýtů o sociálně vyloučených obyvatelích jakožto nenapravitelné skupině nepřizpůsobivých.

Již z prvního vyhodnocení⁵³ akce za rok 2009 je zřejmé, že město kromě represivních opatření typu kontroly obyvatel sídliště Janov a způsobu jejich nakládání s vyplacenými sociálními dávkami mapovalo také migraci obyvatel a poskytovalo součinnost terénním pracovníkům a neziskovým organizacím působícím v dané lokalitě. Město poukázalo na pozitivní výsledky této akce ve formě poklesu příjemců sociálních dávek, snížení trestné činnosti mládeže a dalších dílčích úspěchů založených především na spolupráci všech složek městského úřadu a terénních pracovníků.

⁵² Oficiální stránky města Litvínov (2010). *Prezentace – Klíka – Chomutov 2010* (http://www.mulitvinov.cz/vismo/fulltext.asp?hledani=1&id_org=8604&query=nulov%201+tolerance&submit=hledat, 10.7.2013).

⁵³ Oficiální stránky města Litvínov (2010). *Nulová tolerance v roce 2009* (<http://www.mulitvinov.cz/nulova-tolerance-v-roce-2009/d-428210/query=nulov%201+tolerance>, 10.7.2013).

Jak již bylo uvedeno při spuštění výše uvedených akcí, město realizovalo sérii opatření, která měla spíše represivní charakter. Šlo zejména o navýšení počtu strážníků městské policie a pořízení mobilní služby, zvýšení počtu příslušníků státní policie nebo zavedení systému přímých exekucí vybraných prostřednictvím správce daně. Takovýto start akcí s výše uvedenými názvy spolu s napjatou atmosférou v místních sociálně vyloučených lokalitách nebyl nejšťastnějším řešením. Představitelé města si ale poměrně brzo uvědomili, že je nutné tato opatření doplnit o angažování terénních pracovníků a spolupráci s neziskovým sektorem.

Z hodnotící zprávy⁵⁴ z roku 2012 je zřetelný příklon k opatřením nerepresivního charakteru, pokračování v nastoleném trendu kooperace s neziskovými organizacemi (koordinační schůzky), udržování systému prostupného bydlení, realizaci projektů prevence kriminality (víkendové akce a příměstský tábor pro děti z lokality), provozování poradny při finanční tísní a spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování.

4.3.3 Vyhodnocení provedených opatření a jejich komparace s obdobnou lokalitou

Po představení výše uvedených akcí, které město Litvínov v uplynulých pěti letech uskutečnilo lze shrnout, že některá opatření, která byla v jejich rámci provedena, mají populistický charakter. Je totiž s přihlédnutím k povaze a prezentaci akcí zřejmé, že byly původně konstruovány pro vytvoření efektu „tvrdé ruky“ a zvýšení voličské popularity lokální politické reprezentace.

Kromě publikování výsledků opatření realizovaných v rámci akcí je minimálně u části těchto opatření zřetelná jejich represivní povaha. Došlo k zavedení a rozšíření kamerového systému v sociálně vyloučených lokalitách, posílení stavu obecní a státní policie, zavedení systému přímých exekucí, zvýšení počtu zásahů policie a ukládání pokut a dalších opatření.

⁵⁴ Oficiální stránky města Litvínov (2012). *Prezentace: Nulová tolerance, prevence a sociální práce* (<http://www.mlitvinov.cz/prezentace-nulova-tolerance-prevence-a-socialni-prace/d-438703?query=nulovy%AC3%A1+tolerance,10.7.2013>).

Ačkoliv byly představené akce v Litvínově prezentovány a medializovány v populistickém duchu a některá opatření měla z důvodu jejich represivní povahy také populistický charakter, nelze opomenout ani některé příklady pozitivních opatření, které byly v Litvínově učiněny. Na rozdíl od politické reprezentace Chomutova a jejího negativního postoje k Agentuře pro sociální začleňování, město Litvínov s touto agenturou i v době realizace akcí spolupracovalo.

Ačkoliv autor práce neměl možnost se osobně seznámit s prezentovanými výsledky akcí přímo na místě v daných lokalitách, je z hodnocení Agentury ale i neziskových organizací patrné, že se Litvínov vydal přes počáteční zaváhání správným směrem a v současnosti město podporuje státní i nestátní projekty integrace sociálně vyloučených obyvatel a na rozdíl od měst, jako je Chomutov, nestaví těmto organizacím do cesty překážky v podobě pasivity či přímo nepřátelského postoje.

Závěrem lze konstatovat, že akce „Nulová tolerance“ a „Právo a pořádek“ měly zpočátku všechny atributy populistických opatření. Byly organizovány místní politickou reprezentací, financovány z veřejných zdrojů a propagovány jako jediné správné řešení sociálních problémů. Byly výrazně represivního charakteru se zaměřením vůči obyvatelům vyloučených lokalit. Rétorika těchto akcí odpovídala linii „tvrdé ruky“ dopadající spravedlivě na „nepřízřusobivé“ a chránící „spořádané“ občany. Byl zde tedy přítomen antagonismus my a oni živený lokálními politiky a jejich bojem za právo a pořádek s nulovou tolerancí vůči závadným spoluobčanům, ztělesněným rezidenty sociálně vyloučených lokalit.

Nelze však opomenout ani následné zlepšení situace, díky čemuž dává příklad Litvínova naději, že i původně populistické projekty mohou projít zásadní transformací a směřovat k široké spolupráci napříč sektory a subjekty účastnicími se ve vyloučených lokalitách procesu integrace.

5. Pronikání regionálního populismu na celostátní úroveň

Skutečným problémem, se kterým se demokratický systém musí potýkat, je sublimace lokálních populistických autorit na úroveň celostátní politické scény. Pokud totiž populisté působí v rámci obcí a krajů, nemají k dispozici tak širokou škálu prostředků a možností k prosazování populistických opatření jako v případě, kdy jsou zvoleni či dosazeni do vlivných politických funkcí typu člena jedné z komor parlamentu.

V této kapitole bych se chtěl zabývat specifickým případem průniku představitele regionálního populismu na celostátní politickou scénu a následky, které s sebou tento průnik přinesl. Jde o osobu bývalé primátorky města Chomutova, paní Iwany Řápkové (ODS). Paní Řápková byla ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010 zvolena na kandidátce ODS poslankyní za Ústecký kraj. V současnosti je tato poslankyně členkou výboru pro bezpečnost a zdravotnictví, přičemž ve výboru pro bezpečnost zastává pozici místopředsedkyně.⁵⁵

Uvedená poslankyně byla jedním z předkladatelů návrhu novely zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Tento návrh byl sněmovně předložen dne 15.7.2011. Návrh byl Poslaneckou sněmovnou schválen ve třetím čtení dne 8.2.1012, ale Senát návrh dne 25.4.2012 zamítl, přičemž Poslanecká sněmovna setrvala na svém návrhu a dne 5.6.2012 Senát přehlasovala. Novelu zákona následně vetoval prezident a dne 19.6.2012 ji vrátil zpět do Poslanecké sněmovny. Sněmovna však prezidenta opět přehlasovala a zákon byl vyhlášen ve sbírce zákonů dne 31.12.2012.⁵⁶

Novela rozšiřuje okruh sankcí, které lze na základě přestupkového zákona ukládat o sankci zákazu pobytu. Zákaz pobytu až na dobu tří měsíců lze uložit pachateli za spáchání vymezeného okruhu přestupků, a

⁵⁵ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR (2013). Poslanci a orgány. Ivana Řápková (<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5961>, 11.7.2013).

⁵⁶ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431. Novela zákona o přestupcích (<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=431>, 11.7.2013).

to v případě spáchaní přestupku úmyslným jednáním, které závažným způsobem narušuje veřejný pořádek. Další podmínkou je, že byl pachatel v posledních dvanácti kalendářních měsících pravomocně uznán vinným za stejný přestupek stejným správním orgánem, a jeho potrestání prostřednictvím zákazu pobytu vyžaduje jeho dosavadní způsob života a ochrana veřejného pořádku, rodiny, zdraví, mravnosti nebo majetku (zákon č. 200/1990: §15a).

Jedinou pojistkou proti zneužití této sankce je skutečnost, že se zákaz pobytu nesmí vztahovat na místo nebo obvod, v němž má pachatel trvalý pobyt. Podstatou uložené sankce je, že se pachatel nesmí po dobu trvání této sankce zdržovat na vymezeném místě nebo obvodu. Správní orgán pak může povolit pachateli ve věci zařízení osobní záležitosti přechodný pobyt na vymezeném místě povolit (zákon č. 200/1990: §15a).

O přijetí této novely se vedla mezi odbornou veřejností poměrně živá diskuze a návrh zákona byl hojně kritizován. Již v rámci zákonodárského procesu vyslovila ve svém stanovisku⁵⁷ s návrhem nesouhlas Vláda, když uvedla, že sankce je ve vztahu k postihovanému jednání nepřiměřená a existuje pochybnost o jejím souladu s ustanoveními Listiny základních práv a svobod. Vláda dále kritizovala skutečnost, že na základě tohoto zákona budou mít obce podobné pravomoci jako obecné soudy a ukládáním sankce zákazu pobytu budou přesouvat pachatele přestupků pouze na území jiné obce. Navrhovaná novela navíc nezohledňuje ani právní postavení cizinců, kteří mohou mít na našem území povolený dlouhodobý pobyt, ale nemusí zde mít pobyt trvalý.

Návrh kritizoval ve svém stanovisku⁵⁸ i prezident, který přijetí novely vetoval. Na adresu novely přímo uvedl: „*Zákon, který vznikl jako poslanecká iniciativa, byl od svého počátku předmětem zásadních sporů nejen pro svůj zjevný Populismus a politickou účelovost, ale i pro svoji nedomyšlenost, snadnou zneužitelnost i možnou protústavnost.*“

⁵⁷ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431. Stanovisko vlády k tisku 431/0 (<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=431&CTI=1,11.7.2013>).

⁵⁸ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431/9. Část č. 1/2. Stanovisko prezidenta k tisku 431/0 (<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=431&CTI=9,11.7.2013>).

Prezident zdůraznil, že se proti přijetí zákona postavila nejen vláda, ale i veřejný ochránce práv a Senát. Zaváděná sankce je dle jeho názoru nepřiměřená, neodpovídá tradicím českého právního řádu, konkrétní ustanovení novely jsou nedomyšlená a okolnosti realizace sankce jsou příliš obecné.

Novela byla kritizována také ze strany odborné veřejnosti. Zavedení sankce zákazu by dle této kritiky bylo potenciálně protiústavní, ale především v praxi díky své neurčitosti téměř nepoužitelné. Jak bylo uvedeno výše, zákon klade kumulativně několik podmínek, které musí být splněny, aby byla sankce uložena. Novela je plná nedomyšleností, nepřesností a legislativně technických nedostatků. Není jasné, kdo bude dodržování zákazu vymáhat, jak se pachatel dozví v případě nepřebírání pošty o uložené sankci a je vůbec možné zakázat někomu pobyt v místě, kde vykonává práci a plní své povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti či využivací povinnosti (Potměšil 2012: 17)?

Na tomto místě je případně ocitovat shrnutí významu novely od výše uvedeného autora: „*Novela tak v případě schválení zůstane jen mrtvou literou zákona, zaplevelující zákon o přestupcích, a především populistiickým plácnutím do vody, jímž jsme sice „zabojovali“ proti tzv. nepřizpůsobivým, ale reálně se nezmění nic. Třeba pak i předkladatelka místo snah o další zostřování represe přijde na to, že smysluplnější je řešit příčiny než hledat stále větší kladivo na následky“* (Potměšil 2012: 17).

Přestože je Ivana Řápková pouze jedním z předkladatelů zmíněné novely, existuje mnoho indicií, na základě kterých lze usoudit, že byla iniciátorkou a s největší pravděpodobností i autorkou návrhu novely. Na svých oficiálních internetových stránkách Ivana Řápková uvedla: „*Chci proto poděkovat všem, kteří vyslyšeli věcné argumenty a v konečném hlasování návrh podpořili. K jeho předložení mě vedla situace v některých částech severočeského regionu, v praxi ale norma pomůže starostům po celé České republice bojovat například s pouliční prostitucí nebo kapesními krádežemi v centrech měst“* (Řápková 2012).

Neexistují tedy výrazné pochybnosti, že Ivana Řápková pomohla jako iniciátorka prosadit novelu zákona s celostátní působností, která je výrazně populistického charakteru a má protiusťavní potenciál. Ivana Řápková se nikdy v minulosti netajila svými radikálními⁵⁹ postoji a v široké míře tyto postoje realizovala coby primátorka Chomutova v rámci výše popsaného projektu „Záchranný kruh“. Na příkladu novely zákona o přestupcích je ale dobře vidět, jak funguje přenesení politické agendy lokálního populistického představitel na celostátní úroveň. Regionálnímu populismu umožňuje takový postup expanzi v podobě populistického opatření i do oblastí, kde by neměl příliš velké šance na prosazení.

Ivana Řápková prezentuje na oficiálních webových stránkách v rámci svého programu další možná opatření v boji proti „nepříspěbivým“⁶⁰. Jsou jimi např. zavedení pravomoci obcí omezit individuálně vyšší příspěvku na bydlení, vedení neziskových organizací k výchově „nepříspěbivých“ v rámci hodnotového žebříčku většinové populace či zavedení systému pětkrát a dost⁶¹. Zejména zavedení systému pětkrát a dost, u kterého může dojít po spáchání pěti přestupků k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, by znamenalo nesmyslné rozšíření represivních opatření trestního práva bez výraznějšího dlouhodobého efektu na drobnou kriminalitu.

Lze tedy pouze doufat, že se ve vrcholné politice nebude do budoucnosti prosazovat více regionálních populistů typu Ivany Řápkové, kteří by pomohli prosazovat na celostátní úrovni populistické zákony a opatření nemající zpravidla žádný významný efekt v dané oblasti, ovšem přinášející stabilní vzrůst popularity těchto politiků u voličské základny.

⁵⁹ *Radiožurnál* (2009). Ivana Řápková, primátorka Chomutova. 24.2.2009

(http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/_zprava/551531_21.7.2013).

⁶⁰ Řápková, Ivana (2011). Mé desatero programových priorit (<http://www.rapkova.cz/muj-program>, 21.7.2013).

⁶¹ Srov. *Hlavné správy* (2012). Ústavní soud zmáklil zásadu „trikrát a dost“ pro těžkých zločincův. Lipské varuje před nebezpečnými ulicami. 30.11.2012 (<http://www.hlavnespravy.sk/d-lipsic-rozhodnutie-us-nie-je-spravne-ohrozi-sa-bezpecnost-ludi/52336>, 21.7.2013).

6. Stranická příslušnost a regionální populismus

Po provedení analýzy jednotlivých příkladů regionálního populismu se chce autor zaměřit na ověření stanovené hypotézy, a to zda existuje příčinná souvislost mezi stranickou příslušností politiků a jejich příklonem k populismu či nikoliv. Jde o to, zda členové některých politických stran mají větší tendenci uchýlovat se k populistickému chování v regionech než členové jiných politických stran.

V Chomutově byla akce „Záchranný kruh“ od počátku zaštiťena především primátorkou Ivanou Řápkovou (ODS). Po volbách v roce 2010 převzal patronát⁶² nad akcí nový primátor Jan Mareš (ČSSD).

V Litvínově byl od roku 2009 patronem akce „Právo a pořádek“ starosta Daniel Volák (ODS), který později zaštilil i akci „Nulová tolerance.“ Druhou ze jmenovaných akcí řídí od roku 2010 úřadující starosta Milan Štoviček (Nestr.).

Co se týče populistických vyhlášek obcí, které byly v této práci rozebrány, jde o zjištění stranické příslušnosti členů zastupitelstev, které vyhlášky vydávaly. Jedná se o města Rotava, Litvínov, Postoloprty, Horní Slavkov a Krupka.

Autor práce zkoumal podrobně zápisy ze zasedání zastupitelstev výše uvedených obcí, na kterých byly schvalovány vyhlášky populistického charakteru. Zde je nutno podotknout, že kromě města Horní Slavkov nejsou k dispozici informace o počtu hlasů pro přijetí a proti přijetí vyhlášek. Nebylo tedy možné zjistit, jak hlasovali konkrétní zastupitelé a jaká byla jejich stranická příslušnost.

Po ústním dotazu na několika vybraných obecních úřadech bylo autorovi sděleno, že ve věci schvalování vyhlášek upravujících záležitosti

⁶² Oficiální web města Chomutov (2011). Tisková zpráva – První rada Francouzského velvyslanectví se zajímá o Záchranný kruh, 25.10.2011 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-prvni-rada-francouzskoho-velvyslanectvi-se-zajima-o-zachranny-kruh/d-1021623/query=%C3%A1chran%C3%BD+kruh+mare%C5%A1&p1=36839,21.7.2013>).

veřejného pořádku byli zastupitelé ve všeobecné shodě pro přijetí vyhlášek bez ohledu na stranickou příslušnost.

Pokud by mělo dojít na základě zjištěných údajů ke zhodnocení teze o souvislosti mezi stranickou příslušností a projevy populismu, domnívá se autor práce, že není možné tuto souvislost prokázat. V rámci komunální politiky totiž nehraje stranická příslušnost tak zásadní úroveň jako ve vrcholné politice na celostátní úrovni. Zároveň se dá říci, že regionální populismus a jeho projevy zaštiťují konkrétní politické osobnosti, jako je např. Ivana Řápková. Tyto osobnosti bez ohledu na svou stranickou příslušnost svým progresivním stylem politiky a volebními úspěchy inspiřují další jedince a umožňují přenos populismu na jiná místa. V mnoha obcích lze vysledovat přejímání populistických opatření, která se již dříve uplatnila v Chomutově či Litvínově. Ať už jde o obecně závazné vyhlášky či opatření represivního charakteru, inspirační linie je zjevná.

7. Vyhodnocení stanovených hypotéz

Ve světle skutečnosti předestřených v rámci této práce lze stanovit několik zásadních zjištění:

- V. Regionální politika je výrazněji než politika na celostátní úrovni ovlivňována místními podmínkami, přičemž v regionech s větším počtem sociálně vyloučených lokalit existuje vyšší pravděpodobnost etablování populistických subjektů.
- VI. Nebyla prokázána souvislost mezi představiteli regionálního populismu a jejich politickou orientací či stranickou příslušností.
- VII. Dochází k průniku představitelů regionálního populismu na úroveň celostátní politiky, následkem čehož je s novými prostředky na celostátní realizována agenda regionálního populismu
- VIII. Obce zneužívají své samosprávné pravomoci k vydávání obecně závazných vyhlášek populistického charakteru.

ad I.

Z porovnání celostátního a regionálního stylu vedení politiky (např. v případě Ivany Řápkové a ODS) vykristalizuje i v rámci jedné politické strany zřetelná dichotomie mezi politickým stylem jejich členů působících v regionech a na celostátní úrovni. Regionální politika je silně ovlivněna místními podmínkami, ze kterých musí bezpodmínečně a nutně vycházet i program dané strany. Nezřídka se tak stává, že regionální představitelé realizují politický program a vedou styl politiky, která je v přímém rozporu s programem, stylem politiky a ideologickou náplní mateřské strany na celostátní úrovni. Regionální politika musí samozřejmě obsahovat regionální témata, otázkou však zůstává, nakolik se může svým programem a stylem prezentace vzdálit celostátním prioritám mateřské strany.

Dalším vcelku logickým závěrem je úzké propojení mezi množstvím sociálně vyloučených lokalit v regionu a pravděpodobností výskytu populistických opatření. Tento jev je nejvíce viditelný v Ústeckém kraji, kde se nachází jedna z největších koncentrací sociálně vyloučených lokalit.

Záleží samozřejmě i na vůli místních politických elit, zda zahrnou agendu populistických opatření do svého programu. Je ale zjevné, že se k této strategii uchyluje stále větší množství regionálních politiků. Strategie boje proti „nepříznivým“ má totiž hned několik výhod. Jednak je efektivní propagací politických schopností populisty, prokazujícího se realizací přístupu tvrdé ruky, dále umožňuje svojí hlučností vytvářet kouřovou clonu zastírající neúspěchy politika v ostatních oblastech regionální politiky a konečně pomáhá specifické části voličstva vyjádřit své znechucení nad neurešenou situací v regionech.

Svou roli hraje samozřejmě i celková frustrace obyvatel regionů s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností, umocněnou ekonomickou stagnací posledních pěti let. Kombinace ekonomicky frustrovaného obyvatelstva spolu s osobností suverénního politického vůdce s populistickými rysy byla ostatně příčinou vzestupu nacistického hnutí v 30. letech 20. století v Německu.

ad II.

Se zaměřením na zkoumané případy projevů regionálního populismu lze dojít k jednoznačnému závěru, že neexistuje jakýkoliv vzorec či podobnost, jež by mohly utvořit celistvou skupinu z politických stran či jejich členů prosazujících populistická opatření v daných lokalitách. Jedná se o nesourodé společenství členů různých politických stran a různorodých politických koalic ovládajících jednotlivé městské úřady. Politické strany či jejich členy se slabostí pro populistická jednání nelze vymezit ani negativně, tj. na základě vyloučení těch stran a jejich členů, kteří sklony k populistickému jednání v minulosti neprojevili.

Co je však reálně vysledovatelné, je linie funkční kontinuity přijatých opatření. Jak v Chomutově, tak i v Litvínově došlo ve větší či menší míře navzdory výměně některých klíčových politických osobností a přeskupení koalic k zachování kontinuity v oblasti realizovaných populistických opatření. V případě Litvínova došlo sice ke zmírnění či přímo odstranění represivní složky přijímaných opatření spolu s preferencí preventivních zásahů do integračního procesu sociálně vyloučených obyvatel, zároveň zůstala zachována estetická nebo jinak řečeno ideologická složka kampaně pracující s antagonismem my versus oni či slušní versus neslušní. Zde je možné poukázat na „nadstranickost“ populismu. K zachování linie populistických opatření přijatých politickými předchůdci vedou jejich následovníky čisté účelové důvody. Za podmínek, že se některý region vyznačuje vysokým výskytem sociálně vyloučených lokalit a vládně v něm napjatá atmosféra, není důvod měnit nastolenou linii populistických opatření, když je evidentní, že tato linie přinesla mezi voliči předchozích politických představitelů úspěch. Není tudíž důležité, zda přijatá opatření přinesla relevantní výsledky na poli sociální integrace, ale zda zavedení těchto opatření a jejich mediální prezentace vyvolali pozitivní ohlas mezi voličskou základnou, který se následně promítl do volebních preferencí.

ad III.

Regionální politika je přirozeně považována za startovní můstek do politiky celostátní, přesto se ve výběru programových cílů a preferenci výrazových prostředků výrazně odlišuje od politiky celostátní. U některých výrazných představitelů regionálního populismu jako jsou Ivana Řápková a Jiří Čunek, kteří se dostaly do vrcholné politiky na základě úspěchu v komunální politice, lze sledovat pozoruhodně shodné rysy. Přestože ODS a KDU-ČSL, které Čunek s Řápkovou v době svého politického vzestupu reprezentovali, se k těmto osobnostem a jejich stylu politického PR stavěly spíše odměřeně, bylo zřejmé, že si uvědomují jejich politický potenciál a množství voličů, kteří za nimi v regionech stojí.

Na příkladu Ivany Řápkové a její činnosti v poslanecké sněmovně je zjevné, že představitelé regionálního populismu získávají ve vrcholné politice nové prostředky k prosazování svého programu. V práci probíraná novela přestupkového zákona ukazuje nebezpečnou tendenci rozšiřování populistických opatření na celostátní úroveň, kde již tato opatření zasahují do života všech občanů.

ad IV.

Pokud jde o obecně závazné vyhlášky populistického charakteru, v práci byla provedena analýza jejich možné protiprávnosti, a to s ohledem na jejich potenciálně represivní a diskriminační charakter. Dále byla označena pravděpodobná inspirační linie vedoucí od větších měst, jako je Litvínov, k menším obcím, kde byly vyhlášky přijaté v časové návaznosti a v téměř identické podobě. Autor práce je názoru, že by obce měly řešit sociální tenze na svém území spíše formou preventivních opatření a spoluprací s neziskovým sektorem či specializovanými státními institucemi a agenturami. Vydávání populistických vyhlášek je totiž jen vytvářením prostoru pro represi ve formě postihování forem chování, které byly nově označeny za škodlivé.

8. Závěr

V prvé řadě je nutné podotknout, že tato práce nemá ambici stát se komplexní analýzou projevů regionálního populismu a jejich dopadu na sociálně vyloučené lokality. Její autor si je vědom, že bez rozsáhlého terénního výzkumu v daných lokalitách založeného na relevantně získaných primárních datech není možné učinit objektivní závěry o vztahu mezi populistickými opatřeními a komunitou sociálně vyloučených obyvatel. Tato práce vycházela především z údajů obsažených v odborných studiích, materiálech neziskových organizací, odborných článcích, tiskových zprávách samosprávných úřadů a článcích v periodickém tisku. Vyjmenované sekundární zdroje informací tak omezují relevanci zjištěných závěrů. Autor této práce však dospěl k závěru, že i uvedený okruh zdrojů informací postačuje k zmapování projevů regionálního populismu.

V úvodu práce byl vytýčen teoretický základ problematiky populismu a následně byli představeni čeští a evropští politici aktéři, jejichž politická činnost nese znaky populismu. V návaznosti byla shrnuta problematika sociálně vyloučených lokalit a její zasazení v kontextu české politické scény.

Jádrem práce bylo představení tří příkladů regionálního populismu. Byly jimi chomutovská akce „Záchranný kruh“, skupina obecně závazných vyhlášek populistického charakteru a litvínovské akce „Právo a pořádek“ s „Nulovou tolerancí.“ Autor vybral tyto konkrétní příklady jednak s přihlédnutím k rozsahu dostupných informací o těchto projevech regionálního populismu, jejich potenciálnímu rozporu s právním řádem a dále mediálně-propagačnímu pokrytí, v rámci něhož byly prezentovány veřejnosti.

Prvním z příkladů projevu regionálního populismu byla akce „Záchranný kruh“ organizovaná v Chomutově v rámci tažení proti „nepříznivým“ občanům. Dle autora je možné díky provedenému zmapování informací o akci složit dohromady obraz typického příkladu regionálního populismu.

Na základě navrženého testu obsahujícího identifikační znaky populismu lze konstatovat, že chomutovská akce je díky svému zaměření, pragmatickému pojetí, potenciální protiprávnosti, mediální prezentaci, realizovaným opatřením a následkům v oblasti občanského soužití v dané lokalitě typickým příkladem regionálního populismu konstruovaného účelově na problematice sociálního vyloučení s primární snahou o zvýšení popularity konkrétních politických subjektů zastiřejících tuto akci.

V práci bylo dále diskutováno téma obecně závazných vyhlášek nesoucích znaky populismu. Byla předestřena důležitá pozice těchto projevů regionální samosprávy v rámci právního řádu a jejich úloha v decentralizačním procesu u demokratického státního zřízení, včetně dozoru centrálních orgánů nad jejich vydáváním. Bylo konstatováno, že existuje početná skupina obecně závazných vyhlášek, které mohou díky svému obsahu a způsobu, jakým zasahují do práv občanů na území daných obcí, odporovat zákonu.

Autor poukázal na nebezpečnou tendenci samosprávných celků překračovat jim vymezené pravomoci, když tyto v práci označených obecně závazných vyhlášek regulují represivním způsobem různé aspekty života občanů ve vymezených lokalitách. Uvedené samosprávné předpisy jsou dle autora projevem neschopnosti obcí řešit konstruktivním způsobem různé aspekty sociálních problematik jako je soužití občanů v sociálně vyloučených lokalitách, bezdomovectví, diskriminace atd. Represivní podstata vydávaných vyhlášek vede ke zvýšení tenze v obcích a ve výsledku nepomáhá řešit příčiny problémů, jelikož se zaměřuje pouze na postihování následků. Autor je také toho názoru, že mnohé ze zmíněných vyhlášek jsou díky svému represivnímu charakteru v rozporu se zákonem.

Posledními příklady regionálního populismu, jež se v práci objevily, byly litvínovské akce „Právo a pořádek“ a „Nulová tolerance“. Vznik těchto akcí iniciovala snaha místních politických představitelů obce řešit neutěšenou situaci na místním sídlišti Janov, řazeném k jedné z největších

sociálně vyloučených lokalit v republice. Prvotní kroky a opatření represivního charakteru, jež byly v rámci akcí učiněny, následovaly v populistickém duchu chomutovský příklad. Město Litvínov však v určité fázi realizace represivních opatření přistoupilo i k provádění opatření preventivního charakteru a především rozvinulo spolupráci s neziskovými organizacemi a státní Agenturou pro sociální začleňování. Primárně populistický projekt získal atributy integrační politiky a mohl přinést konkrétní výsledky v podobě zlepšení situace v sociálně vyloučené lokalitě. Autor konstatoval, že i přes stálou přítomnost některých populistických prvků (zejména v podobě prezentace akcí) se podařilo změnit kurz původně populistického zaměření akcí.

Práce se po představení příkladů regionálního populismu soustředila také na zhodnocení průniku vybraného představitele regionálního populismu na úroveň celostátní politiky. V případě Ivany Řápkové bylo prokázáno, že tento jev může mít veskrze negativní následky pro všechny občany České republiky. Ivana Řápková totiž pokračovala v realizaci své regionální agendy boje proti „nepřízřivobivým“ s vilivem a prostředky, které jako poslankyně parlamentu získala. Podařilo se jí prosadit novelu zákona o přestupcích kritizovanou pro svou potenciální protiústavnost ze strany vrcholných představitelů státu, odborné veřejnosti i neziskového sektoru.

V poslední kapitole autor shrnul některá zjištění týkající se provedené analýzy projevů regionálního populismu. Poukázal na skutečnost, že nebyla ověřena hypotéza o existenci příčinné souvislosti mezi představiteli regionálního populismu a jejich politickou orientací či stranickou příslušností. Autor také učinil předpokládaný závěr o výraznějším ovlivnění regionální politiky místními podmínkami a konstatoval odlišnou programovou náplň regionální a celostátní politiky, a to i v rámci stejné politické strany. Posledním zjištěním byl vztah přímé úměrnosti mezi výskytem sociálně vyloučených lokalit a vyšší pravděpodobností existence projevů populismu v daném regionu.

Jedním ze zásadních impulsů, které vedly autora k záměru psát práci na téma regionálního populismu a sociálně vyloučených lokalit, bylo vzednutí nacionalistických, rasistických a populistických tendencí v posledních několika letech. Existuje předpoklad, že tyto tendence mají přímou souvislost se špatnou kondicí české ekonomiky, která trvá prakticky nepřetržitě od doby počátku světové ekonomické krize z roku 2008. Ekonomická stagnace je v mnoha případech příčinou zážehu jmenovaných tendencí a vzestupu populistických iniciativ, které si činí nárok jednat v zájmu lidu za jeho lepší budoucnost. Regionální politika je v tomto případě lakmušovým papírkem etablování populismu, jelikož se v rámci ní snadněji než na celostátní úrovni prosazují populisté všeho druhu. Některé regiony jsou navíc z hlediska jejich průmyslové struktury a dědicví z dob komunistického režimu náchylnější k ekonomickému propadu, vzrůstu nezaměstnanosti a následkem toho i přijetí populistických myšlenek slibujících rychlé řešení problému.

Pokud si populismus následně najde cestu z regionů na pozici zákonodárných orgánů či ústředních státních úřadů, může získat nové prostředky k prosazování kontroverzních opatření na celostátní úrovni. Autor práce považuje za důležité upozorňovat a zviditelňovat příklady regionálního populismu a jeho důsledky, což může pomoci v zabránění jeho dalšího rozšíření na celostátní úroveň.

9. Použitá literatura a internetové zdroje

Monografie, sborníky a odborné články:

- Abts, Koen - Rummens, Stefan (2007). Populism versus Democracy. *Political Studies* vol. 55, s. 405-424.
- Arditi, Benjamin (2005). Populism as an Internal Periphery of Democratic Politics. In: Panizza, Francisco eds., *Populism and the Mirror of Democracy* (London:Verso).
- Arditi, Benjamin (2004). Populism as a Spectre of Democracy: A Response to Canovan. *Political Studies* vol. 52, s. 135-143.
- Brož, Miroslav – Kintlová, Petra – Toušek, Ladislav (2007). *Kdo dří Černého Petra. Člověk v tísni* (http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_83_1.pdf, 30.6.2013).
- Canovan, Margaret (2004). Populism for political theorists? *Journal of Political Ideologies* 9 (3), s. 241-252.
- Canovan, Margaret (1999). Trust the People! Populism and the two Faces of Democracy. *Political Studies* 47 (1), s. 2-16.
- Havlík, Vlastimil – Pinková, Aneta (2012). Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke conceptualizaci populistických politických stran. *Rexter.cz* 2/2012, s. 121-153.
- Charvát, Jan (2007). *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portál).
- Krieger, Joel (2000). *Oxfordský slovník světové politiky* (Praha: OTTOVO nakladatelství).
- Kubát, Michal (2007). Teorie antisystémové strany. *Politologický časopis* 2/07, s. 110-123.
- Kupka, Petr – Laryš, Martin – Smolk, Josef (2009). *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy: Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko* (Brno:MUNIPRESS).

- Lukacs, John (2006). *Demokracia a populizmus. Strach a nenávisť* (Bratislava: Kaligram).
- Malíř, Jiří – Marek, Pavel a kol. (2005). *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861-2004. 2. Díl: 1938-2004* (Brno: DOPLNĚK).
- Mareš, Miroslav (2007). Radikalizace politiky v evropském prostoru. In: Srb, Vladimír-Hirtlová, Petra a kol., *Radikalismus a jeho projevy v současném světě* (Kolín: Academia Rerum Civilium), s. 201-206.
- Miller, David a kol. (2003). *Blackwellova encyklopedie politického myšlení* (Brno: BARRISTER & PRINCIPAL).
- Moravec, Štěpán (2006). Nástin problému sociálního vyloučení romských populací. In: Hirt, Tomáš – Jakoubek, Marek eds., *Romové v osidlech sociálního vyloučení* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 11-70.
- Muude, Cas (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and opposition*, s. 541-563.
- Panizza, Francisco (2005). Introduction: Populism and the Mirror of Democracy. In: Panizza, Francisco eds., *Populism and the Mirror of Democracy* (London:Verso).
- Potměšil, Jan (2012). Zákaz pobytu: populismus v právu. *Lidové noviny* 14.5.2012, s. 17.
- Sartori, Giovanni (2005). *Strany a Stranické systémy. Schéma pro analýzu* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).
- Temelová, Jana – Pospíšilová, Lucie – Ouředníček, Martin a kol. (2012). *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Von Beyme, Klaus (2007). Populism and the right-wing Extremism in modern Democracies. In: Nekvapil, Václav – Staszewicz a kol., *Populism in Central Europe* (Praha: AMO), s. 26-41.

Internetové zdroje:

- Agentura pro sociální začleňování (2011). Tisková zpráva – Chomutov odmítl strategii agentury, aktivity v sociální začleňování chce zajistit sám (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/chomutov-neprijde-o-dotace-kvuli-neprijeti-planu-agentury>, 19.7.2013).
- Agentura pro sociální začleňování (2012). Tisková zpráva: agentura pro sociální začleňování ukončí spolupráci s městem Chomutov (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/tiskova-zprava-agentura-pro-socialni-zaclenovani-ukonci-spolupraci-s-mestem-chomutov>, 4.7.2013)
- Agentura pro sociální začleňování (2013). Analýza mediálního zobrazení Romů v českých médiích 07/2011-05/2012 (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>, 30.6.2013).
- CVVM (2013). Průzkum veřejného mínění. Důvěra ústavním institucím v březnu 2013 (http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6975/f3/pi130327.pdf, 30.6.2013).
- Člověk v tísni (2009). Město má 9 tisíc, exekutor 109 tisíc. 31.3.2009 (<http://www.clovekvitsni.cz/cs/clanky/mesto-ma-9-tisic-exekutor-109-tisic?src=330>, 7.7.2013).
- ČSÚ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5-1.6.1996 – Celkové výsledky (<http://www.volby.cz/pls/ps1996/u4>, 21.6.2013)
- ČSÚ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.5-29.5.2010 – Celkové výsledky (<http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps2?xjazyk=CZ>, 24.6.2013)
- Demografické informační centrum (2012). Evaluační zpráva: Efektivita intervence Agentury pro sociální začleňování (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/agentura-zverejnila-vysledky-evaluace-sve-cinnosti-v-19-mestech-a-obcich>, 4.7.2013).
- Dělnická strana. Kompletní volební program (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103, 23.6.2013).
- Euractiv (2013). Komise: Fondy EU by v období 2014+ měly podpořit i sociální začleňování Romů. Euractiv.cz. 23.4.2013 (<http://www.euractiv.cz/socialni-politika/clanek/komise-fondy-eu-by-v-obdobi-2014-mely-podporit-i-socialni-zacleneni-romu-010784>, 1.7.2013).
- Evropský sociální fond (2013). Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit, Ústecký kraj (dostupné na: http://www.esfcr.cz/mapa/int_ust.html, 4.7.2013)
- Evropský sociální fond (2013). Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit, Ústecký kraj, Chomutov (dostupné na: http://www.esfcr.cz/mapa/int_ust6_8.html, 4.7.2013)
- Fiala, Václav (2013). Okamura uhranul: zatočíme s gaunery u vesla. Volby budou vystřel z Aurory. Právní listy 21.6.2013 (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Okamura-uhranul-Zatocime-s-gaunery-u-vesla-Volby-budou-vystrel-z-Aurory-276442>, 25.6.2013).

Hlavné správy (2012). Ústavný súd zmaččil zásadu „trikrát a dost“ pre ťažkých zločincov. *Lipšic varuje pred nebezpečnými ulicami.* 30.11.2012 (<http://www.hlavnespravy.sk/d-lipšic-rozhodnute-us-nie-je-spravne-ohrozi-sa-bezpecnost-ludi/52336/>, 21.7.2013).

Hnutí Úsvit přímé demokracie. Oficiální webové stránky. Cíl Hnutí (<http://www.hnutiusvit.cz/nas-cil.html>, 25.6.2013).

Horní Slavkov, obecně závazná vyhláška č. 7/2011 ze dne 16.11.2011 (<http://www.muhslavkov.cz/>, 3.7.2013).

Chomutovské noviny (2013). Přes dvě stě exekucí neplatičů. 20.2.2013, s. 7.

ISAP. Evropská charta místní samosprávy (<http://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/77723857997b924bc1257926004bdd509/dd6e004154b6dc2a802566d70030a760?OpenDocument>, 7.7.2013).

Kassal, Tomáš (2011). V Postoloprech mají novou vyhlášku, zakázali lidem sedět na zábradlí. *iDNES.cz* 30.5.2011 (http://usti.idnes.cz/v-postoloprech-maji-novou-vyhlasuku-zakazali-lidem-sedet-na-zabradli-12u-usti-zpravy.aspx?c=A110530_163710_usti-zpravy_oks, 20.7.2013).

Kopecký, Josef (2010). Radek John pállil z děla v centru Prahy. Silbuje, že odstřelil politické dinosaury. *iDNES.cz*. 20.4.2010 (http://zpravy.idnes.cz/radek-john-pallil-z-dela-v-centru-prahy-silbuje-ze-z-politiky-odstrelil-dinosaury-ggc6-/domaci.aspx?c=A1100420_125017_domaci_kop, 24.6.2013).

Koutník, Ondřej (2011). Ivana Řápková: Represe proti lemplům mají výsledky. *Česká pošta* 15.10.2011 (<http://www.ceskapostice.cz/domov/politika/ivana-rapkova-represe-proti-lemplum-maji-vysledky?page=0,1>, 5.7.2013)

Město Litvínov, Obecně závazná vyhláška č. 6/2010 ze dne 20.12.2010 (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=442643, 3.7.2013).

Město Litvínov (2013). Obecně závazná vyhláška č. 3/2013 ze dne 27.6.2013 (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=442643, 8.7.2013).

Město Postolopřty, Obecně závazná vyhláška č. 1/2011 ze dne 13.4.2011 (<http://www.postoloprtty.cz/vyhlasuky-a-narizeni/ds-53/p1=62>, 11.7.2013).

Město Krupka, obecně závazná vyhláška č. 3/2012 ze dne 25.6.2012 (<http://www.krupka-mesto.cz/data/predpisy/63.pdf>, 11.7.2013).
MPSV (2013). Interaktivní mapa sociálně vyloučených lokalit (http://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html, 1.7.2013).

Např. Agentura pro sociální začleňování (<http://www.socialni-zaclenovani.cz/>, 3.7.2013)

Např. organizace Člověk v tísni a jeho program sociální integrace (<http://www.clovekvitsni.cz/cs/socialni-prace>, 3.7.2013).

Oficiální stránky města Litvínov (2010). *Prezentace – Klíka – Chomutov 2010* (http://www.mulitvinov.cz/vismo/fulltext.asp?hledani=1&id_org=8604&query=nulov%CC3%A1+tolerance&submit=hledat, 10.7.2013).

Oficiální stránky města Litvínov (2012). *Prezentace: Nulová tolerance, prevence a sociální práce* (<http://www.multivinov.cz/prezentace-nulova-tolerance-prevence-a-socialni-prace/d-438703/query=nulov%C3%A1+tolerance>, 10.7.2013).

Oficiální internetové stránky Iwany Řápkové. Mé desatero programových priorit (<http://www.rapkova.cz/muj-program>, 7.7.2013)

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Záchranný kruh: exekucí město vymáhá pohledávky za nezaplacené pokuty, 17.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranny-kruh-exekuci-mesto-vymaha-pohledavky-za-nezaplacene-pokuty/d-1002492/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 7.7.2013).

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Záchranný kruh pokračuje kontrolami v bytech nepřizpůsobivých, 20.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranny-kruh-pokracuje-kontrolami-v-bytech-neprizpusobivych/d-1002516/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 7.7.2013).

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Chomutov učí ostatní města jak bojovat s nepřizpůsobivými, 29.4.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-chomutov-uci-ostatni-mesta-jak-bojovat-s-neprizpusobivymi/d-1010551/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 7.7.2013).

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Záchranný kruh: I po roce město tvrdě postupuje proti nepřizpůsobivým, 25.2.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-zachranny-kruh-i-po-roce-mesto-tvrde-postupuje-proti-neprizpusobivym/d-1009104/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 7.7.2013).

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2009). Tisková zpráva – Přijďte se vyjádřit, zda-li má město ustoupit tlaku vlády a ukončit akci Záchranný kruh, 23.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/prijďte-se-vyjadřit-zda-li-ma-mesto-ustoupit-tlaku-vlady-a-ukončit-akci-zachranny-kruh/d-1002521/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 20.7.2013).

Oficiální internetové stránky města Chomutov (2010). Tisková zpráva – Milionář si chodil pro dávky, 5.10.2010 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-milionar-si-chodil-pro-davky/d-1014440/query=z%C3%A1chrann%C3%BD+kruh&p1=36839>, 20.7.2013)

Oficiální internetové stránky města Litvínov (2009). Problematika Janov. Prezentace – 01 – Volák – Právo a pořádek, 3.4.2009 (http://www.multivinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_doku menty=424305, 8.7.2013)

Oficiální internetové stránky města Litvínov (2010). *Nulová tolerance v roce 2009* (<http://www.multivinov.cz/nulova-tolerance-v-roce-2009/d-428210/query=nulov%C3%A1+tolerance>, 10.7.2013).

Oficiální web města Chomutov (<http://www.chomutov-mesto.cz/>)

Oficiální web města Chomutov (2009). Tisková zpráva-na chomutovský magistrát se valí desítky dlužníků, chtějí splácet své dluhy, 18.2.2009 (<http://www.chomutov-mesto.cz/tiskova-zprava-na-chomutovsky-magistrat-se-vali-desitky-dluzniku-ctehy-splacet-sve-dluhy>, 18.2.2009)

- mesto.cz/fiskova-zprava-na-chomutovsky-magistrat-se-vali-desiky-dluzniku-chteji-svedluny-splacet/d-1002501/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839, 4.7.2013)
- Oficiální web města Chomutov (2009). Žádost-záchranný kruh (<http://www.chomutov-mesto.cz/5-zadost-zachranny-kruh/d-1022980/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839>, 4.7.2013).
- Oficiální web města Chomutov (2009). Žádost-záchranný kruh (<http://www.chomutov-mesto.cz/5-zadost-zachranny-kruh/d-1022980/query=Z%C3%A1chran%C3%BD+kruh&p1=36839>, 4.7.2013).
- Oficiální web města Chomutov (2011). Tisková zpráva – První rada Francouzského velvyslanectví se zajímá o Záchranný kruh, 25.10.2011 (<http://www.chomutov-mesto.cz/fiskova-zprava-prvni-rada-francouzskoho-velvyslanectvi-se-zajima-o-zachranny-kruh/d-1021623/query=z%C3%A1chran%C3%BD+kruh+mare%C5%A1&p1=36839>, 21.7.2013).
- Pehe, Jiří (2010). Politický zápisník. Věci veřejně populistické. Právo 7.5.2010 (<http://www.pehe.cz/zapisnik/veci-verejne-populisticke>, 25.6.2013)
- Procházková, Martina (2009). Kocáb: Chomutov zadlužení Romů ještě zhoršuje. Lži, tvrdí Řápková. *IDNES.cz* 23.11.2009 (http://zpravy.idnes.cz/kocab-chomutov-zadluzeni-romu-jeste-zhorsojuje-lzi-tvrdi-rapkova-p8j-/domaci.aspx?c=A091123_184147_domaci_taj, 7.7.2013)
- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR (2013). Poslanci a orgány. Ivana Řápková (<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5961>, 11.7.2013).
- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431. Novela zákona o přestupcích (<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=431>, 11.7.2013).
- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431. Stanovisko vlády k tisku 431/0 (<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=431&CT1=1>, 11.7.2013).
- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. Sněmovní tisk 431/9. Část č. 1/4. Stanovisko prezidenta k tisku 431/0 (<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=431&CT1=9>, 11.7.2013).
- Radiožurnál* (2009). Ivana Řápková, primátorka Chomutova, 24.2.2009 (http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut_zprava/551531, 21.7.2013).
- Rotava, obecně závazná vyhláška č. 4/2011 ze dne 18.4.2011 (http://www.rotava.cz/e_download.php?file=data/leditor/87cs_8.pdf&original=OZV_4_2011.pdf, 7.7.2013).
- Řápková, Ivana (2011). Mé desatero programových priorit (<http://www.rapkova.cz/muj-program>, 21.7.2013).
- Řápková, Ivana (2012). Poslankyně Ivana Řápková prosadila zavedení nové sankce za závažné přestupky (<http://www.rapkova.cz/aktualne/tiskove-zpravy/379-poslankyn-ivana-apkova-prosadila-zavedeni-nove-sankce-za-vane-pestupky>, 12.7.2013).
- SPR-RSČ. Volební program pro parlamentní volby 2009 (<http://republikani.webnode.cz/program/>, 21.6.2013).

- Třešňák, Petr (2011). *Města, kde zakázali sedět. Respekt* 28. 8. 2011. Tomio Okamura. Oficiální webové stránky. Můj Program (<http://www.tomio.cz/senat/>, 25.6.2013).
- Ústavní soud (2013). NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu (<http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>, 7.7.2013)
- Veřejný ochránce práv (2009). Tisková zpráva – Exekuce na dávky pomoci v hmotné pomoci v Chomutově, 18.2.2009 (<http://www.ochrance.cz/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2010/exekuce-na-davky-pomoci-v-hmotne-nouzi-v-chomutove/>, 7.7.2013).
- Věci veřejné. Oficiální webové stránky (<http://www.veciverejne.cz>, 25.6.2013)
- Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciverejne.cz/program-vv-bezpecnost.html>, 25.6.2013)
- Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciverejne.cz/program-vv-protikorupcni-opatreni.html>, 25.6.2013)
- Věci veřejné. Oficiální webové stránky. Program VV (<http://www.veciverejne.cz/program-vv-socialni-politika.html>, 25.6.2013)

Odborné analýzy, zprávy a studie:

- Socioklub (2009). *Sociální past II – Exekuce. Zpráva o situaci v sociálně vyloučených lokalitách města Chomutova s důrazem na exekuční praxi* [nepublikováno].
- Agentura pro sociální začleňování (2009). *Situační analýza sociálně vyloučených lokalit na území města Litvínova se zaměřením na sídliště Janov*. Praha, Litvínov, leden 2009 [nepublikováno].
- Sociofaktor (2011). *Evaluace v lokálních partnerstvích 2008 – 2010*. III. Litvínov [nepublikováno].
- Užité právní předpisy a judikatura:**
- Nejvyšší správní soud ČR. Rozsudek č.j. Pst 4/2013-28 ze dne 15.5.2013 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0004_0Pst_1300028S.PDF, 21.6.2013)
- Nejvyšší správní soud ČR. Rozsudek č.j. Pst 1/2009 – 348 ze dne 17.2.2010 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2009/0001_0Pst_0900_679fa453_ga5a_4113_8760_d13c9f3417b3_prevedeno.pdf, 23.6.2013).

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 198/2009 Sb., *o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací*, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích*, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích*, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., *o přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů

10. Summary

In his degree thesis the author presented a theoretical debate concerning the topic of populism and listed examples of populist subjects in the Czech Republic and Europe. Subsequently, based on individual features of populism, a comprehensive text was compiled, serving to verify assumptions on demonstrations of local populism in further phases of the thesis. The core of the thesis was the analysis of individual demonstrations of the regional populism. The analysis was made on the basis of media exposures, press releases and internal documents of municipal authorities. Three cases of populist measures were analysed in total. These included the Chomutov event "Rescue Circle", a selected set of generally binding regulations of populist nature, and the Litvínov events "The Law and the Order" and "Zero tolerance".

Following the analysis the author has come to conclusion that all demonstrations listed meet the characteristics of populist action, as set in the populist test. Subsequently, the thesis describes an example of how a representative of regional populism penetrates the statewide political scene and the consequences thereof.

Following the analysis of demonstrations of populism the thesis verifies the determined hypotheses. It was ascertained that the hypothesis about links between representatives of the regional populism and their political orientation or party membership could not be verified. Furthermore, based on the analysis of demonstrations of local populism, it was proved that regional policy is affected more significantly than the nationwide policy with local conditions, and that higher probability of establishing populist subjects exist in the regions with larger number of socially excluded locations. The author also discovered negative effects in the form of penetration of regional populists into the statewide policy. The last conclusion of the thesis was the fact that selected municipalities probably misused their self-governing authority to issue generally binding regulations of populist nature.

11. Přílohy

Stanovisko Veřejného ochránce práv k podnětu na přezkoumání
zákonosti obecně závazné vyhlášky města Rotavy

Obecně závazná vyhláška města Litvínov č. 6/2010

Obecně závazná vyhláška města Postoloprty č. 1/2011

Obecně závazná vyhláška města Rotava č. 4/2011

Obecně závazná vyhláška města Horní Slavkov č. 7/2011

Obecně závazná vyhláška města Krupka č. 3/2012

Veřejný ochránce práv ***JUDr. Pavel Vanjařovský***

V Brně dne 16. dubna 2013
Sp. zn.: 5366/2012/VOP/ZS

Vážený pane magistře,

odpovídám na Vaše podání doručené dne 28. 8. 2012 a doplněné dne 12. 9. 2012, ve kterém upozorňujete na obecně závaznou vyhlášku Města Rotavy č. 4/2011 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ve městě Rotava na veřejných prostranstvích. Jste přesvědčen, že vyhláška odporuje čl. 2 odst. 3 a odst. 4 Ústavy ČR, čl. 7 a čl. 14 Listiny základních práv a svobod a § 1 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení o právních prostředcích ochrany před diskriminací. Žádáte, abych vyhlášku přezkoumal a předkládaný problém zviditelnil, případně podal návrh na zrušení vyhlášky Ústavním soudem.

Nejprve bych chtěl vysvětlit, že moje působnost se vztahuje na orgány územních samosprávných celků (obcí a kraje) pouze v rozsahu, v jakém vykonávají státní správu (přenesenou působnost). Naopak nejsem oprávněn zasahovat do samostatné působnosti obcí¹. Vydávání obecně závazných vyhlášek spadá do samostatné působnosti obce a posuzování jejich zákonnosti podléhá dozoru Ministerstva vnitra. Dozor nad samostatnou působností obcí je vykonáván jako státní správa, proto mnou může být prošetřen. Moje působnost tedy směřuje vůči orgánu dozoru, nikoli bezprostředně vůči obci.

Obecně závazná vyhláška Města Rotavy č. 4/2011 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ve městě Rotava na veřejných prostranstvích (dále také „vyhláška“) nabyla účinnosti dne 3. května 2011. Město bylo povinno zaslat vyhlášku neprodleně po jejím vyhlášení Odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra k přezkoumání zákonnosti.² Primární posouzení otázky, zda je vyhláška v souladu se zákonem, je věcí ministerstva. Mohu prošetřit správnost postupu Ministerstva vnitra jako orgánu vykonávajícího dozor nad zákonností obecně závazných vyhlášek (a tím zprostředkovaně působit na výkon obecní samosprávy), nemohu však přímo zasahovat do samosprávy obcí (ostatně bych nebyl ani schopen z kapacitních důvodů zajistit kvalitní přezkoumávání všech obecních vyhlášek, jejichž obsah občané napadají!).

Pro úplnost doplňuji, že mohu Ústavnímu soudem navrhnout zrušení obecně závazné vyhlášky.³ Tento postup však volím zcela výjimečně v případech, kdy se mi nepodaří dosáhnout názorové shody s Ministerstvem vnitra. Jde o situace, kdy ministerstvo nepřistoupí k přijetí opatření k nápravě ani na základě další společné komunikace. Jde o případy, kdy považuji nezákonnost dané vyhlášky za natolik zásadní, aby odůvodnila výjimečný zásah – iniciování řízení před Ústavním soudem.

¹ srov. § 1 odst. 2 zákona č. 349/1999S., o veřejném ochránce práv, ve znění pozdějších předpisů

² Tuto povinnost obcím ukládá § 12 odst. 6 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

³ srov. §. 64 odst. 2 písm. f) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudem, ve znění pozdějších předpisů

V posuzovaném případě jsem se proto zaměřil na prošetření závěrů Ministerstva vnitra nad zákonností obecně závazné vyhlášky Města Rotavy č. 4/2011 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ve městě Rotava na veřejných prostranstvích. Při šetření jsem vycházel z Vašeho podnětu Ministerstvu vnitra k přezkoumání vyhlášky⁴, z právního rozboru Ministerstva vnitra⁵ a z vlastních zjištění.

Výsledek šetření ochránce

Pravomoc obcí vydávat v rámci samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky vyplývá z čl. 104 odst. 3 Ústavy, podle kterého mohou zastupitelstva obcí vydávat obecně závazné vyhlášky v mezích své působnosti, která jim může být podle čl. 104 odst. 1 Ústavy stanovena jen zákonem.⁶ Vymezení samostatné působnosti v oblasti veřejné správy a její obsah stanoví § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o obcích“), který obsah samostatné působnosti upřesňuje tak, že jde o záležitosti „v zájmu obce a občanů obce“. Toto hledisko tedy musí být zohledňováno i v normotvorbě obce.

Ustanovení § 10 písm. a) zákona o obcích umožňuje obci vydat vyhlášku, v níž stanoví povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, zejména může na některých veřejných prostranstvích zakázat činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci, nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku a podle § 10 písm. c) může stanovit povinnosti k zajištění čistoty ulic a veřejných prostranství a k ochraně veřejné zeleně.

Ministerstvo vnitra zjistilo, že město přijetím vyhlášky sledovalo ochranu investic, které město vložilo do revitalizace síředu obce (úplná rekonstrukce a vytvoření parkové úpravy) z obavy z postupné destrukce stavebních částí v majetku města vlivem zatížení, na které nejsou navrhována (posedávání, stání, chození, opírání). Dalším důvodem byla skutečnost, že touto činností docházelo k omezování průchodu osob využívajících veřejná prostranství, kdy posedávající osoby neumožňovaly průchod, obava z možného znečištění, např. odhazování drobných odpadků a nedopalků).

Vlastním šetřením jsem zjistil, že k vydání vyhlášky vedly i opakované stížnosti občanů na noční hluk, odpadky na veřejných místech, bránění v přístupu vstupujících osob (i lékařské pomoci) do domu, obtěžování vulgárními nadávkami. Město popírá, že by vyhláška byla přijata za účelem porušování lidských práv.

Uvedená skutková zjištění směřují k závěru, že popsaná jednání a činnosti, s nimiž jsou tato jednání spojena, lze považovat za jednání, kterými dochází, nebo by mohlo docházet, k porušování veřejného pořádku v obci. Za těchto okolností považují přijetí vyhlášky zaměřené na regulaci místních záležitostí veřejného pořádku formou zákazu určitých činností na vymezených veřejných prostranstvích v obci za logickou

⁴ Podnět Mgr. Martina Horáka ze dne 25. 6. 2012

⁵ Právní rozbor MV zpracovaný dne 28. 6. 2011

⁶ Čl. 104

(1) Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.

(2) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.

(3) Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.

a legitimní reakci na místní stav veřejného pořádku, vyjádrěnou v rámci zákonem stanovené působnosti a pravomoci obce. Z tohoto důvodu nesouhlasím s Vaším názorem, že vyhláška je výrazem svévole. Podle mého mínění je vyhláška v souladu s požadavky na výkon veřejné moci stanovené v čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále také „LPS“).

Dále se vyjádřím k Vaším námikám, že vyhláška je v rozporu s čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR, „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“, čl. 7 LPS „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem“ a čl. 14 LPS „Svoboda pohybu a pobytu je zaručena“.

Také s tímto Vaším názorem nesouhlasím. Podle čl. 4 odst. 1 LPS „Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod“. V daném případě obecně závazná vyhláška obce, která podle mého výše uvedeného názoru neodporuje zákonu, ukládá povinnosti na základě zákonného zmocnění. **S povinnostmi stanovenými právním předpisem obce, tj. se zákazy určitých jednání, jsou proto spojena legitimní omezení osob.**

Nezotožňuji se ani s tvrzením, že vyhláška zasahuje do základních práv a svobod osob, tj. nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí a svobody pohybu. Žádné ze základních lidských práv nebo svobod nelze chápat odděleně od jiných práv, protože neexistuje jako samostatná hodnota. Proto jak při tvorbě práva, tak při jeho aplikaci, je třeba přihlížet i k jiným právům. V posuzovaném případě tak lze vůči námikám, že vyhláška zákazem určitých jednání zasahuje do základních lidských práv a svobod oponovat ochranou práv jiných osob, jakož i veřejných zájmů sloužících všem (princip proporcionality).

Na druhé straně **do určité míry souhlasím s názorem, že by měly být využívány preventivní metody. Podle mých zjištění však město provádí preventivní činnost.** Podle informace poskytnuté starostkou města Rotavy o aktuální situaci v obci, se přijetí vyhlášky osvědčilo, protože na místech, na která dopadá regulace, je klid. Vedle přijetí vyhlášky město přistoupilo na návrh zástupců romské skupiny na vytvoření komise sestávající ze starousedlíků i nově přistěhovaných občanů, která by pomohla oběma stranám hledat řešení problémů přijatelné pro obě strany. Město samo se snaží romským občanům pomáhat, např. získalo dotace na vytvoření pracovních míst, do sídliště, kterého se dotýká vyhláška, osadilo lavičky, město disponuje několika hřišti a hracími plochami. Město se zapojilo do „Projektu prevence kriminality“, v jehož rámci při dohledu nad pořádkem v obci spolupracují s Městskou policií asistenti prevence kriminality. Pokud jde o samotnou aplikaci vyhlášky, strážníci městské policie se snaží vyhlášku prosadit spíše domluvou, a nelze ani opomenout, že zákonná zmocnění obsažená v ustanovení § 10 písm. a) a písm. c) zákona o obcích jsou formulována tak, že vyhláška sleduje v první řadě prevenci výrazného narušování veřejného pořádku.

Dále bych se chtěl vyjádřit k tvrzení, že město porušuje antidiskriminační zákon, neboť se dopouští přímé diskriminace určité skupiny obyvatel tím, že porušuje právo romských obyvatel na rovné zacházení v oblasti přístupu k bydlení. Tvrdíte, že nelze bez přiměřeného důvodu posítnout restriktivním opatřením pouze část populace, a to ani ve veřejném zájmu.

Pro toto tvrzení jsem nenašel ve výsledcích šetření oporu. **Nic z mých zjištění nenasvědčuje tomu, že by město vyhláškou obcházelo zákonný zájem a cíl, a ve skutečnosti usilovalo o restrikci skupiny osob. Proto konstatuji, že vyhláška není v rozporu s čl. 3 LPS, ani s antidiskriminačním zákonem.** Vyhláška reguluje chování osob zákazem určitých činností na vymezených veřejných prostranstvích s cílem ochrany místních záležitostí veřejného pořádku. Město právní regulaci doplňuje preventivními opatřeními, která jsou na prospěch všech sociálně ohrožených osob bez výjimky. Připouštím, že dopad právní regulace může být některými osobami vnímán jako újma, avšak podle mého názoru jde o omezení vyplývající z legitimního stavu, tedy dovolené, a z pohledu práva na rovné zacházení nediskriminační, neboť působí vůči všem obyvatelům města bez rozdílu.

Vážený pane magistře, po provedeném šetření jsem dospěl (stejně jako ministerstvo) k závěru, že obecně závazná vyhláška Města Rotavy č. 4/2011 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ve městě Rotava na veřejných prostranstvích, neodporuje zákonu. Z tohoto důvodu šetření uzavírám ve smyslu ustanovení § 17 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k výsledkům šetření dále konstatuji, že jsem neshledal důvod, abych podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky obce.

S pozdravem

JUDr. Pavel Varvařovský v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan
Mgr. Martin Horák
Foglarova 12
323 00 Pízeň

nitramho@seznam.cz

Udolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112

MĚSTO LITVÍNOV

Obecně závazná vyhláška č. 6/2010

o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a estetického vzhledu města

Zastupitelstvo města Litvínova se na svém zasedání dne 20.12. 2010 usneslo vydat na základě ustanovení § 10 písm. a), c) a § 84 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku (dále jen „vyhláška“):

Článek 1

Předmět a cíl vyhlášky

1) Předmětem této vyhlášky je úprava některých místních záležitostí veřejného pořádku a ochrana veřejné zeleně. Cílem této vyhlášky je předcházení narušování veřejného pořádku ve městě, ochrana veřejné zeleně a zvýšení estetické hodnoty vzhledu města.

Článek 2

Škodlivé činnosti

- 1) Činnosti, která by mohla narušit veřejný pořádek nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, být v rozporu s ochranou veřejné zeleně nebo narušovat estetický vzhled města dle místních podmínek na území města Litvínova je:
- a) požívání alkoholických nápojů na veřejném prostranství;
 - b) umístování předmětů sloužících k odpočinku, rekreaci a stravování (lavice, lavičky, židle, křesla, sedací soupravy, stoly a podobný nábytek) a přípravě pokrmů (grilly, udrňny, vařiče a podobná zařízení), jakož i používání těchto předmětů, na některých veřejných prostranstvích;
 - c) sezení na stavebních částech a zařízeních, které k takovému účelu nejsou určeny (palisády, zděné a betonové zdičky a zábrany, odpadkové koše apod.).

Článek 3

Požívání alkoholických nápojů

- 1) Činnost dle čl. 2 písm. a) této vyhlášky se zakazuje na těchto veřejných prostranstvích:
- a) na sportovištích přístupných bez omezení;
 - b) na dětských hřištích, pískovištích a dalších zařízeních určených pro dětské hry, a v okruhu 50 m od nich;
 - c) v okruhu 50 m od zdravotnických zařízení;

—

- 447/11
- d) v prostoru zastávek a nástupních ostrůvků městské hromadné dopravy a v okruhu 5 m od nich;
 - e) v okruhu 50 m od obchodních domů a středisek (center);
 - f) na dalších veřejných prostranstvích uvedených v příloze č. 1 této vyhlášky.
- 2) Zákaz dle čl. 3 odst. 1 této vyhlášky neplatí:
- a) pro prostory restaurační předzahrádky po dobu provozní (otevřací) doby takové předzahrádky;
 - b) po dobu trvání sportovní, kulturní nebo jiné společenské akce, pro kterou byla městem Litvínov udělena¹⁾ výjimka ze zákazu dle čl. 3 odst. 1 této vyhlášky;
 - c) ve dnech 31. prosince a 1. ledna.

Článek 4

Umístování předmětů

1) Činnost dle čl. 2 písm. b) je zakázána bez souhlasu vlastníka veřejného prostranství na veřejných prostranstvích vymezených v příloze č. 1. Ustanovení se nevztahuje na zvláštní užívání dálnic, silnic a místních komunikací²⁾ ani na záборы veřejného prostranství³⁾.

Článek 5

Sezení

1) Činnost dle čl. 2 písm. c) je povolena na lavičkách a jiných zařízeních, která jsou svou povahou určena k sezení a odpočinku, umístěných vlastníkem (nebo s jeho souhlasem) veřejného prostranství (resp. pozemku). Na jiných stavebních částech, předmětech a zařízeních umístěných vlastníkem (nebo s jeho souhlasem) veřejného prostranství (resp. pozemku) je tato činnost povolena jen s jeho souhlasem.

Článek 6

Účinnost

1) Tato vyhláška nabývá z důvodu naléhavého obecného zájmu účinnosti dnem vyhlášení.

.....
Mgr. Milan Stovíček
starosta města Litvínova

.....
RSDr. Erika Sedláčková
1. místostarosta města Litvínova

Vyvěšeno na úřední desce dne: 21. 12. 2011
Sejmuto z úřední desky dne: 21. 12. 2011

¹⁾ část druhá zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

²⁾ § 25 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

³⁾ § 47 odst. 1 písm. g) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

[Handwritten mark]

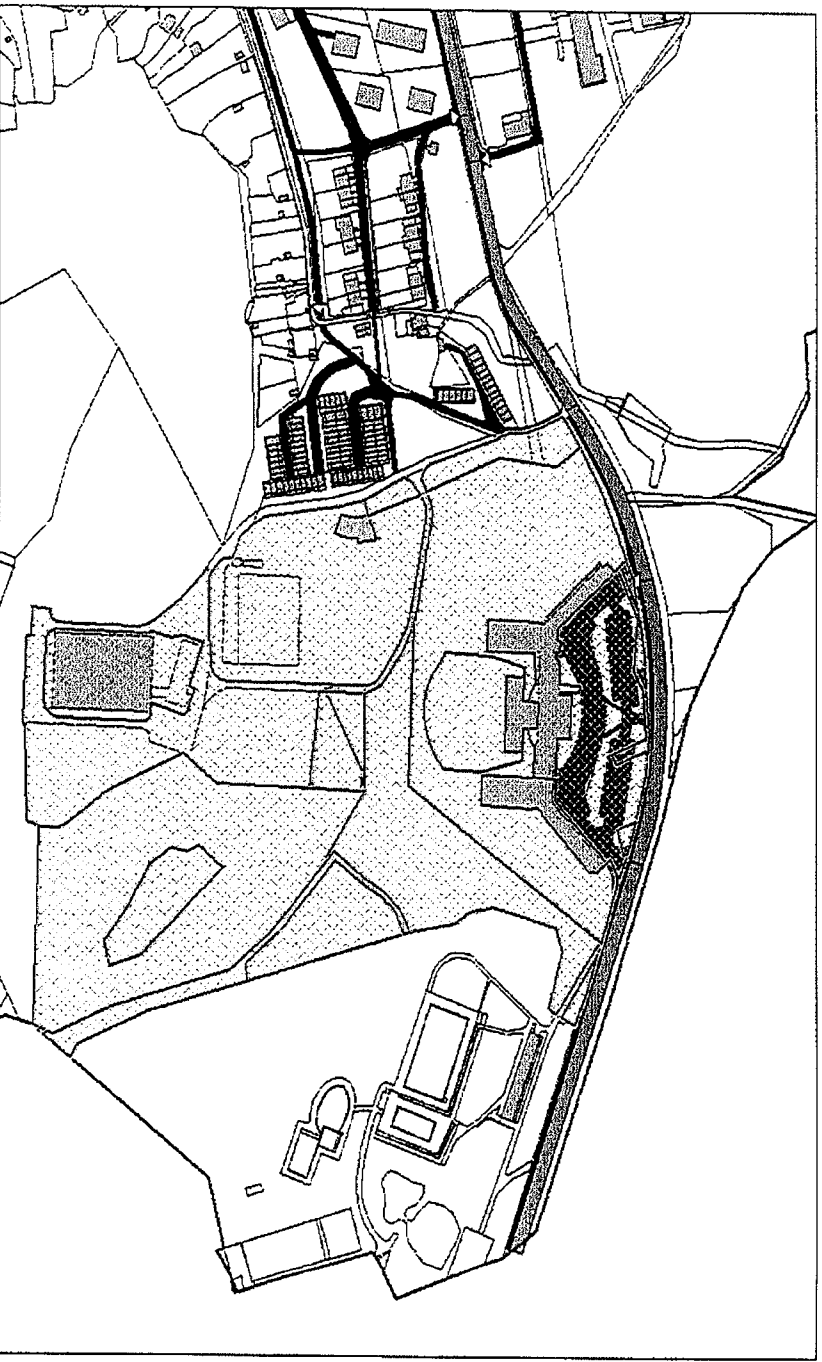
Příloha č. 1 obecně závazné vyhlášky č. 6/2010 (body 1 – 7)

11/11

1. Oblast kolem kulturního domu Císařela (PKH 1720) a areálu Loučky (PKH 1699)

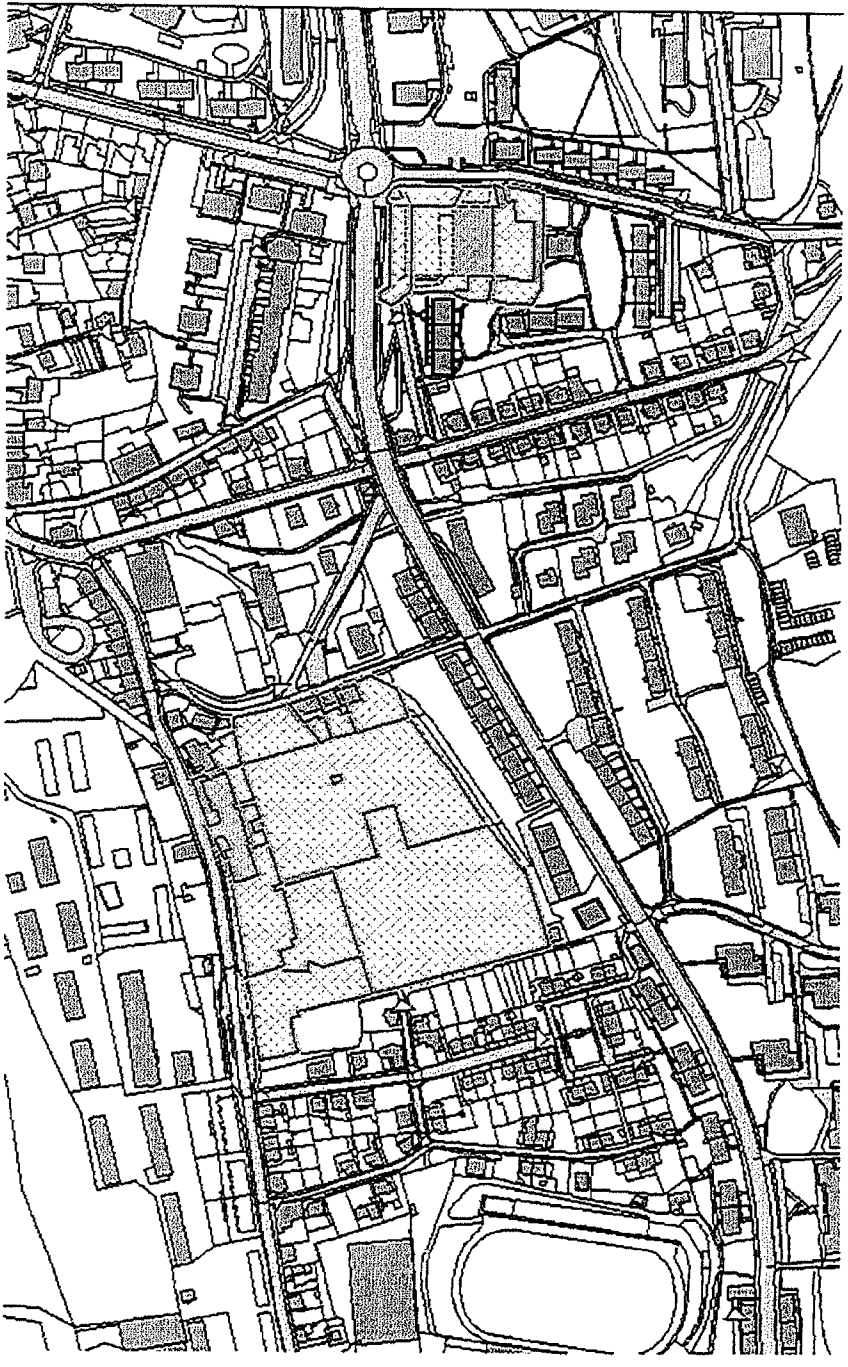
2. Oblast kolem tenisových kurtů, koupaliště a Koldúmu (PKH 1580)

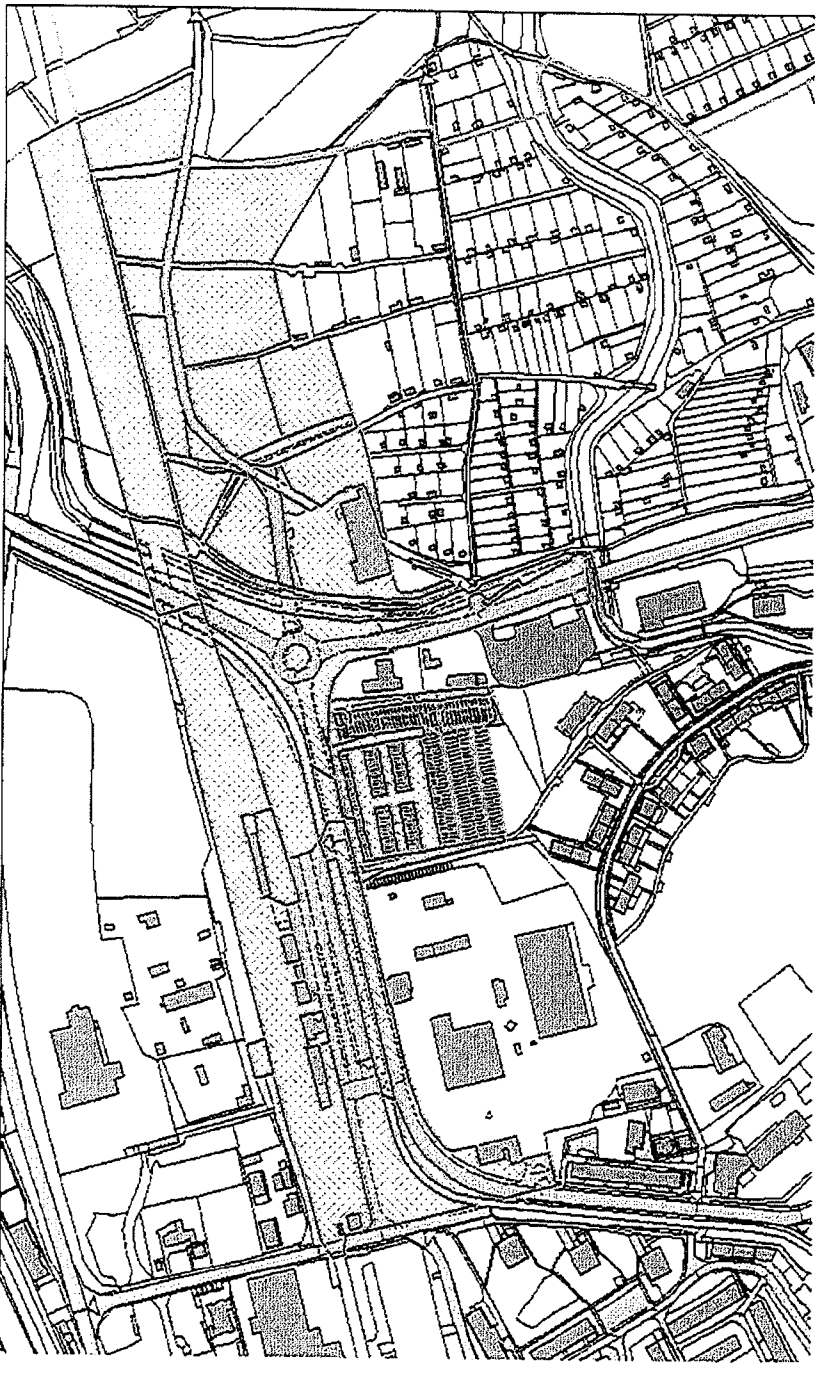
1

3. Oblast parku na území bývalého hřbitova (mezi ulicemi PKH, Žitkova, E. Destinové a Ke stělnici) + oblast kolem obchodního domu Máj (křížovka PKH a Valdštejnská)

11714

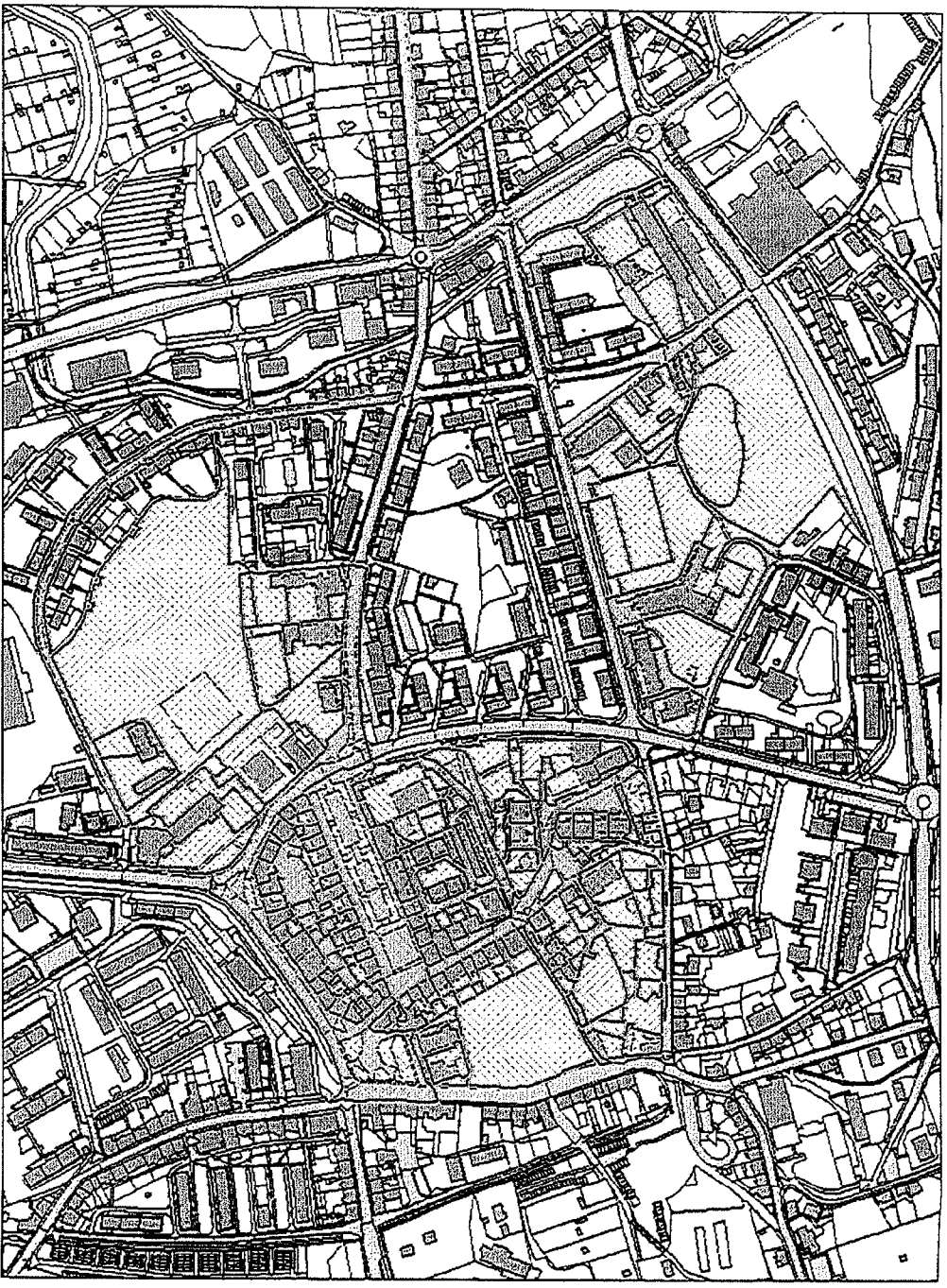
4. Okolí nádraží (Nádražní 294 a 295) + okolí Lidl (U bílého sloupu 2147)

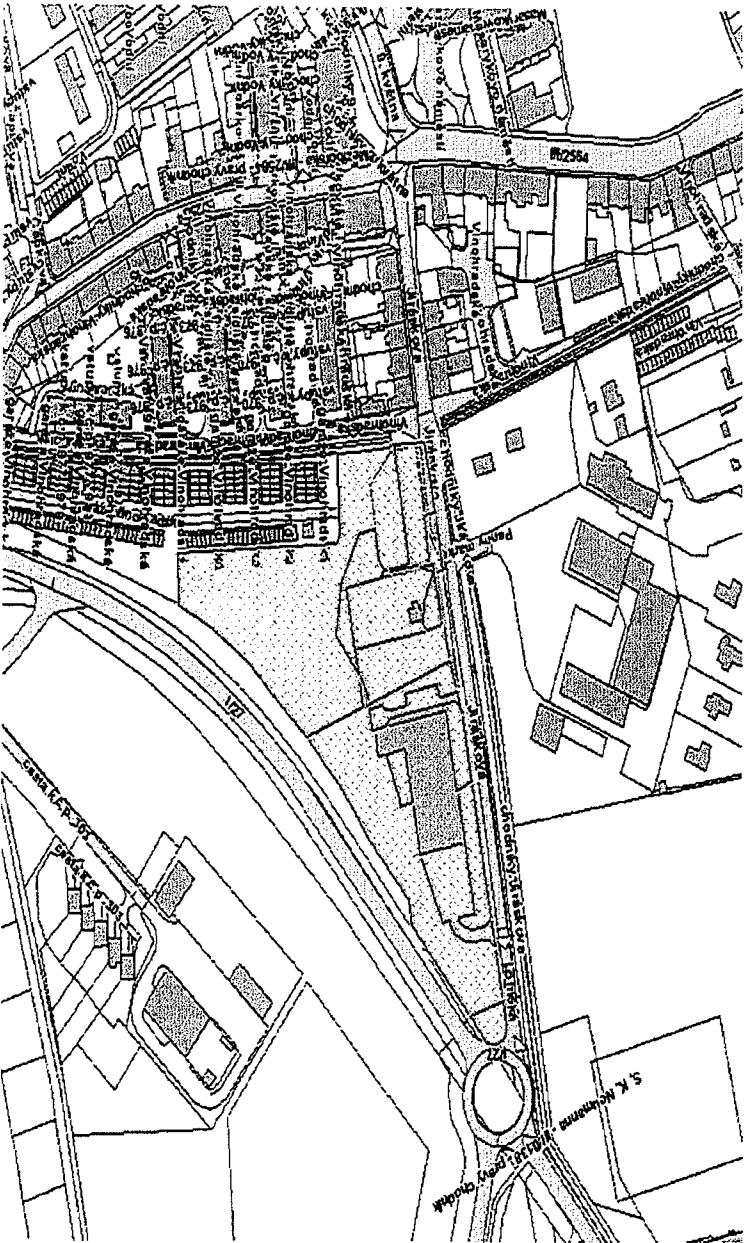
6

5. Zámecký park + část Studentské ulice + oblast středu města (mezi ulicemi 9. května, Smetanova, Ruská a Valdštejnská) + okolí ZŠ a MŠ Ruská (Ruská 2059), Pilařského rybníka a školy Humanitas (Ukrajinská 320)

1974

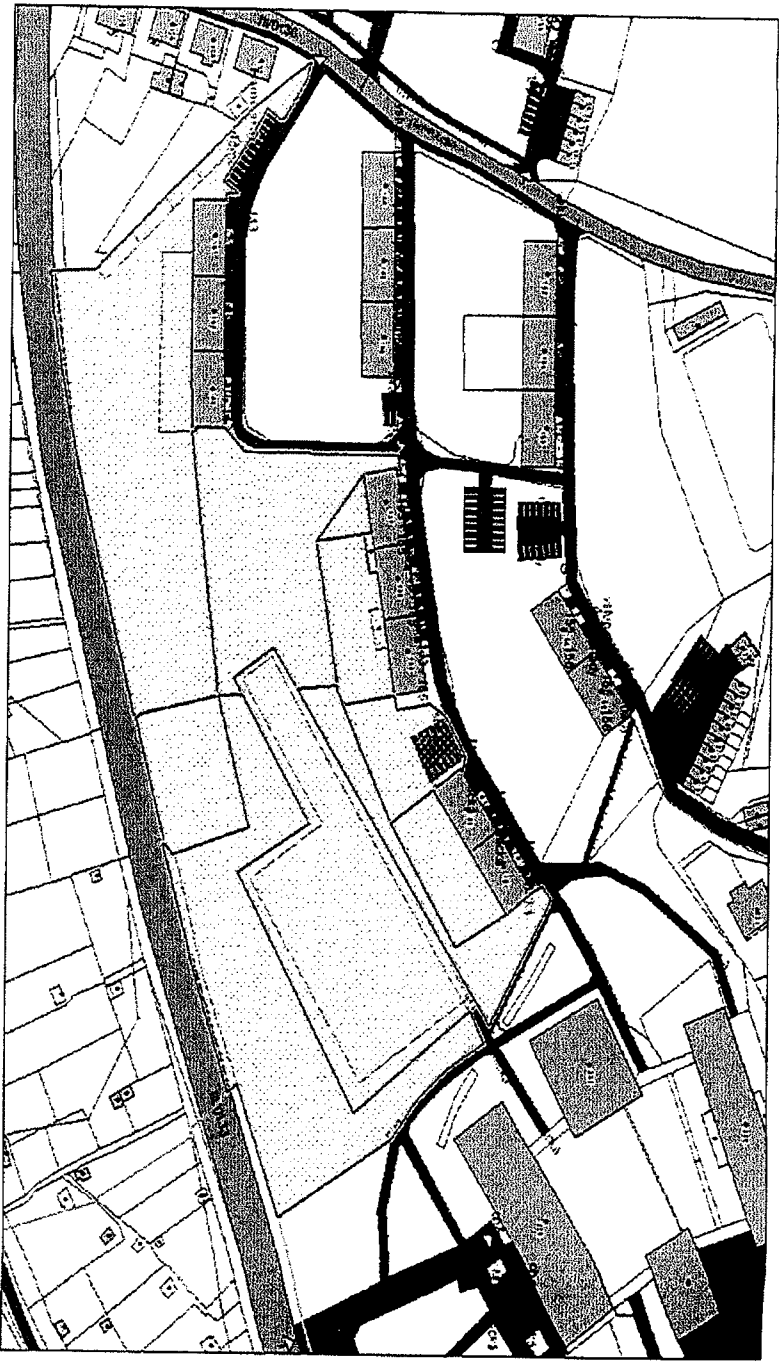
6. Okolí Bussines Centre (Jiráskova 413)

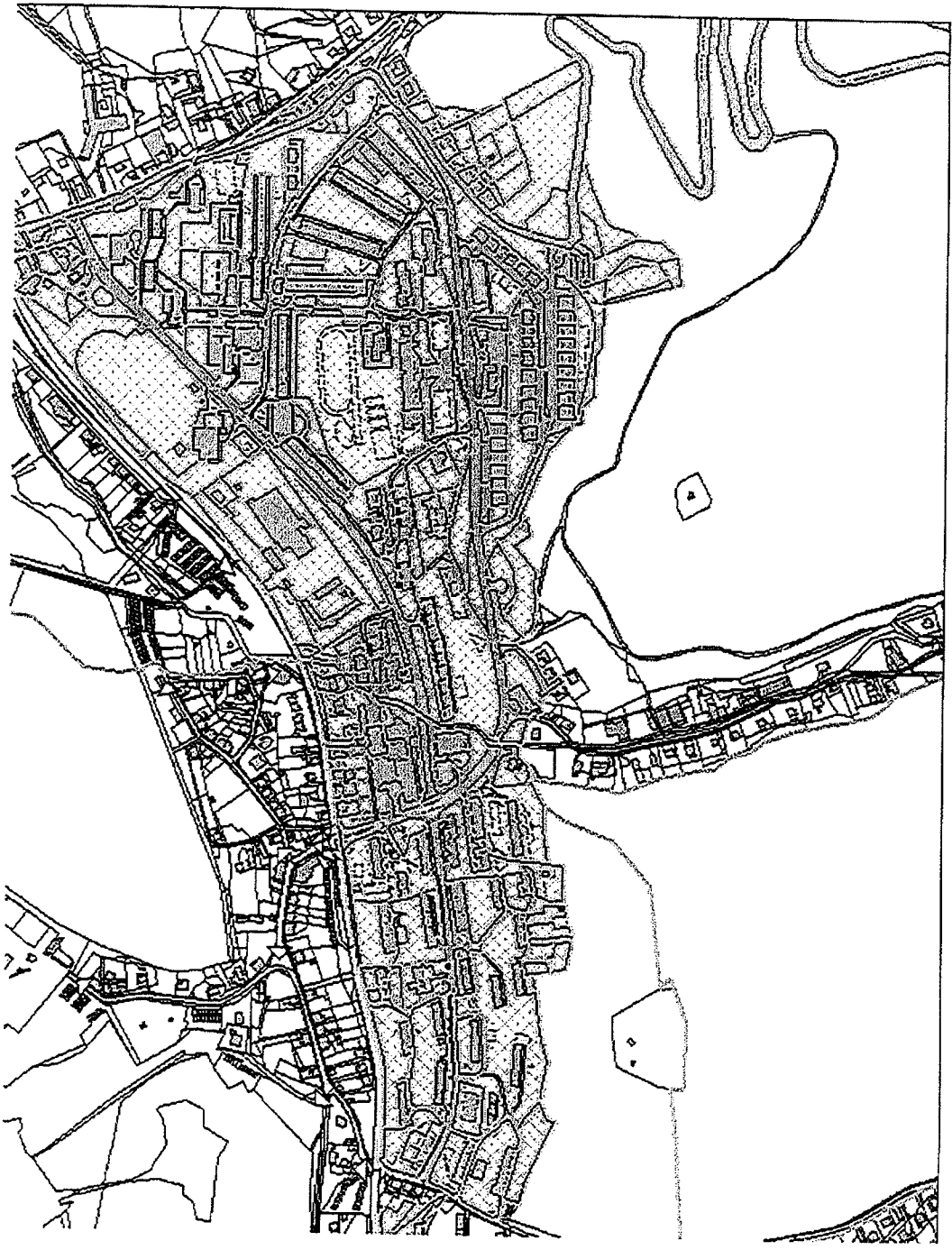
81

7. Okolí SOU služeb Hamr – Mládežnická 236 (mezi ulicemi Mládežnická, Lounická a Podkrušnohorská)

AKK

8. Hamr a Janov (na sever od PKH, od Lounické ulice až po Krizateckou ulici)

AKK

M Ě S T O P O S T O L O P R T Y

O B E C N Ě Z Á V A Z N Á V Y H L Á Š K A Č. 1 / 2 0 1 1 ,

o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a estetického vzhledu města

Zastupitelstvo města Postoloprtů se na svém zasedání dne 13. 4. 2011 usnesením č. 175/2011 usneslo vydat na základě ustanovení § 10 písm. a), c) a § 84 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku (dále jen „vyhláška“):

Čl. 1

Předmět a cíl vyhlášky

- 1) Předmětem této vyhlášky je úprava některých místních záležitostí veřejného pořádku a ochrana veřejné zeleně.
- 2) Cílem této vyhlášky je předcházení narušování veřejného pořádku ve městě, ochrana veřejné zeleně a zvýšení estetické hodnoty vzhledu města.

Čl. 2

Škodlivé činnosti

Činností, která by mohla narušit veřejný pořádek, být v rozporu s ochranou veřejné zeleně nebo narušovat estetický vzhled města, je dle místních podmínek města Postoloprtů:

- a) sezení na stavebních částech a zařízeních, které k takovému účelu nejsou určeny (např. zděné a betonové zídky a zábrany, palisády, odpadkové koše, zábradlí, opěradla lavíček, kašny, apod.)
- b) umístování předmětů sloužících k odpočinku, rekreaci a stravování (sedací soupravy, křesla, židle, stoly, lavice, lavičky, apod.) a přípravě pokrmů (udírny, grily, vaříče), jakož i užívání těchto předmětů na některých veřejných prostranstvích.

Čl. 3

Vymezení zákazu činností

- 1) Činnost dle čl. 2 písm. a) této vyhlášky je povolena na lavičkách a jiných zařízeních, která jsou svou povahou určena k sezení a odpočinku, umístěných na veřejném prostranství jeho vlastním nebo s jeho souhlasem. Na jiných stavebních částech, předmětech a zařízeních umístěných vlastním (nebo s jeho souhlasem) veřejného prostranství (resp. pozemku) je tato činnost povolena jen s jeho souhlasem.
- 2) Činnost dle čl. 2 písm. b) této vyhlášky je zakázána bez předchozího souhlasu vlastníka veřejného prostranství, a to na veřejných prostranstvích, vymezených v příloze č. 1 této vyhlášky. Ustanovení se nevztahuje na zvláštní užívání dálnic, silnic a místních komunikací¹⁾ ani na zábery veřejného prostranství²⁾.

¹⁾ § 25 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

²⁾ § 47 odst. 1 písm. g) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Čl. 4 Účinnost

Tato vyhláška nabývá z důvodu naléhavého obecního zájmu účinnosti dnem vyhlášení.

.....
Miroslav Solar, v. r.
místostarosta

.....
Václav Ibl, v. r.
starosta

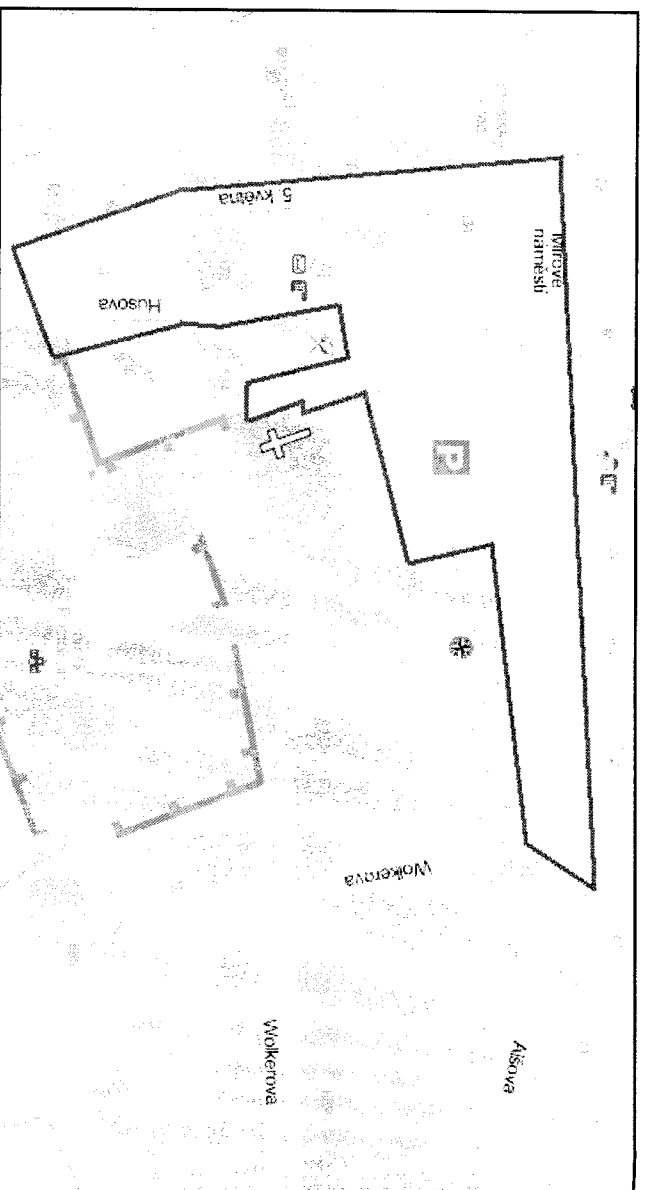
Vyvešeno na úřední desce dne: 14. 4. 2011

Sejmuto z úřední desky dne: 29. 4. 2011

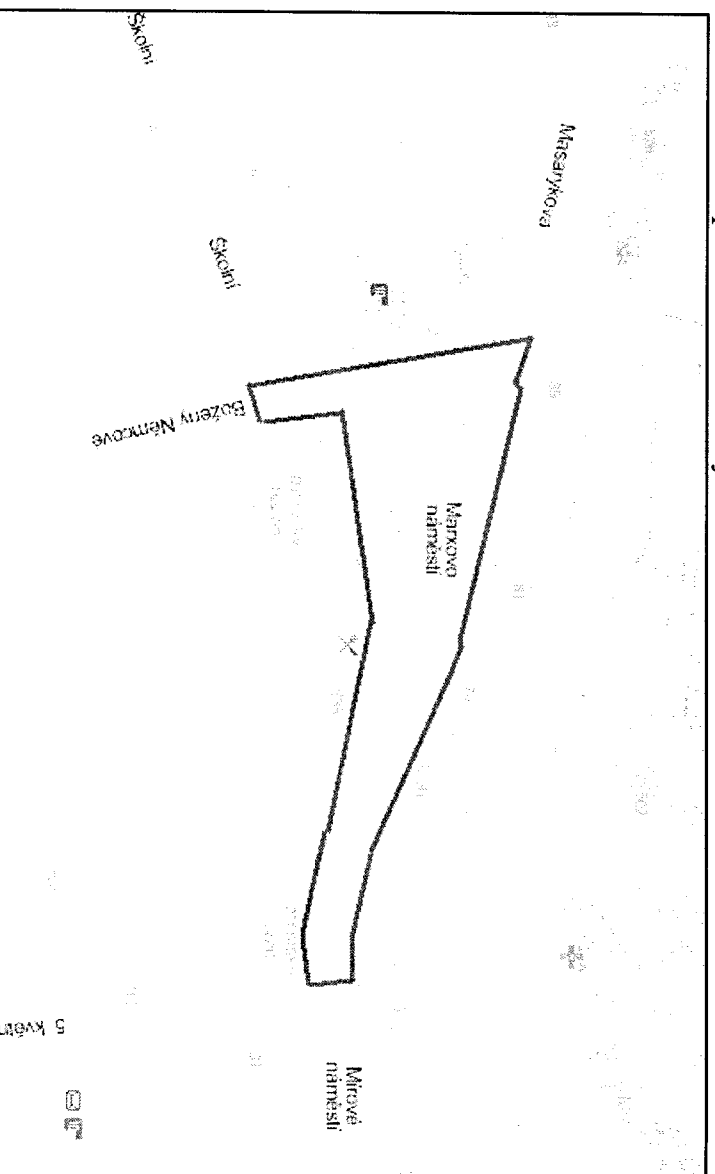
Příloha č. 1 **k obecně závazné vyhlášce města Postoloprty č. 1/2011**

Vymezení míst veřejného prostranství, na kterých je zakázána činnost dle č. 2, písm. b) této vyhlášky:

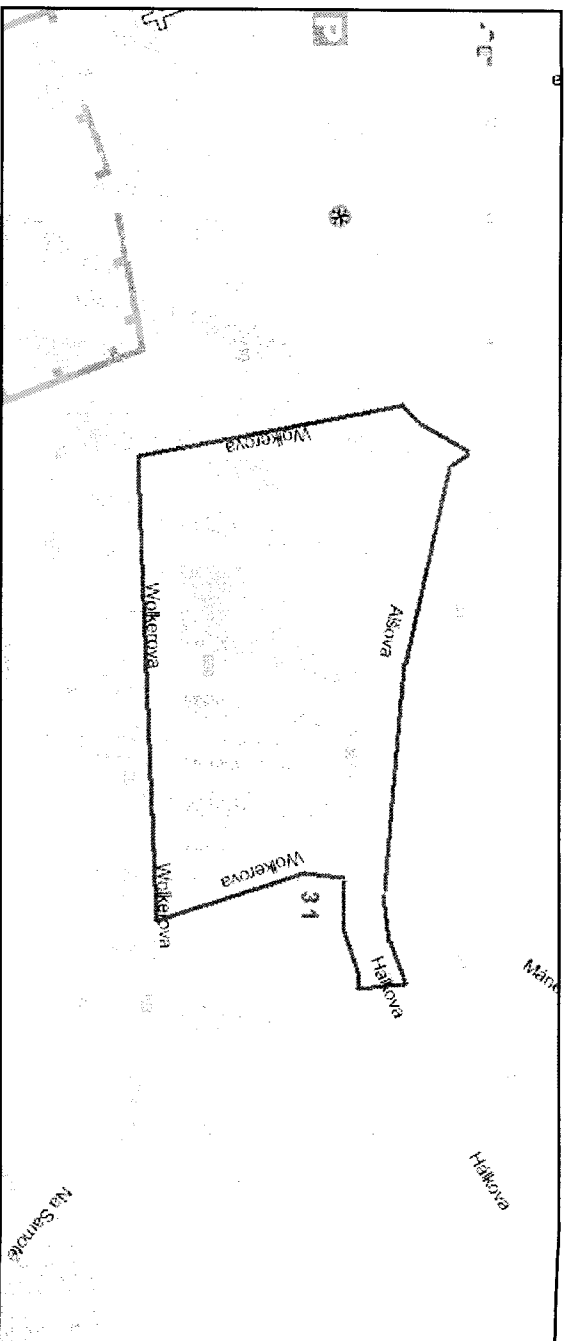
1) Mírové náměstí – veřejné prostranství ohraničené ulicemi včetně: od hranice křižovatky ul. Wolkerova, Alšova a Dvořákova po hranici s křižovatkou ulic 5. května a Marxovo náměstí, celá ulice 5. května a ulice Husova.

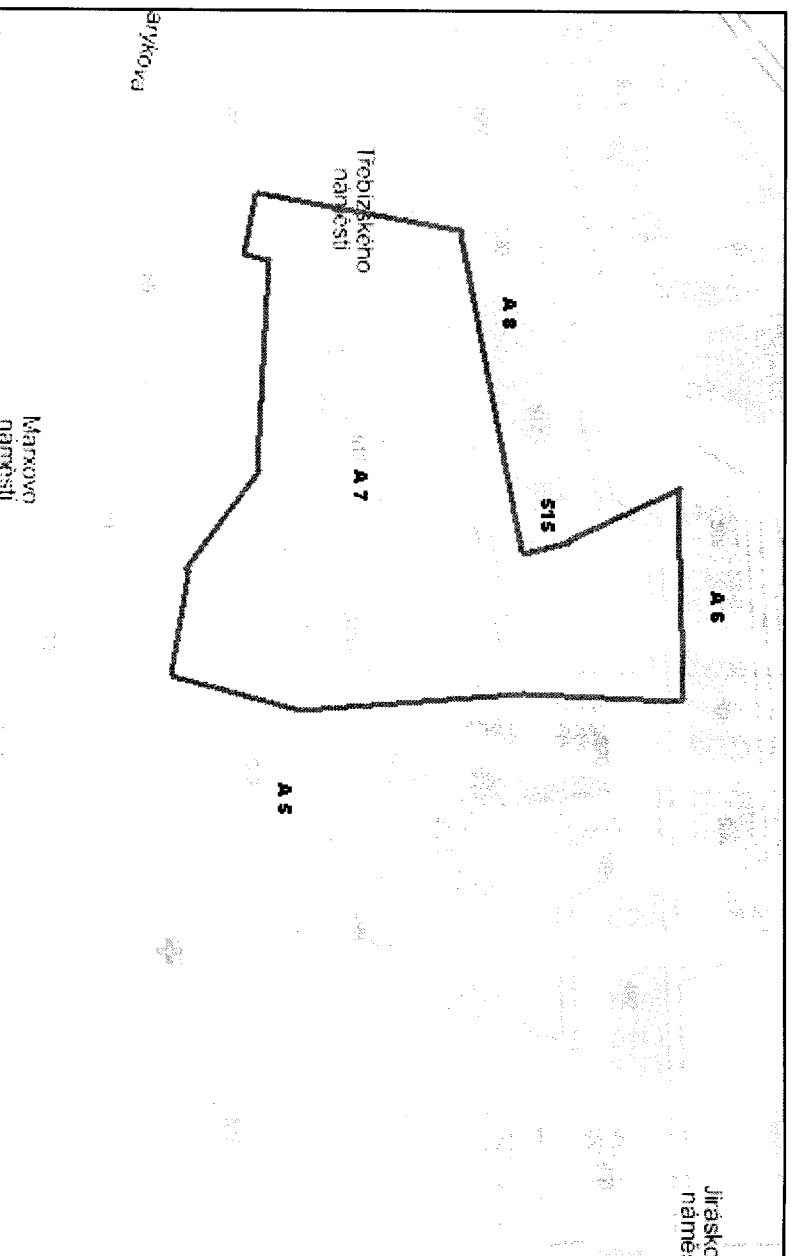
2) Marxovo náměstí – veřejné prostranství ohraničené ulicemi včetně: od hranice křižovatky ul. Masarykova a Marxovo náměstí, hranice křižovatkou ul. Školní, Boženy Němcové a Marxovo náměstí po hranici křižovatkou s ul. 5. května a Mírové náměstí.

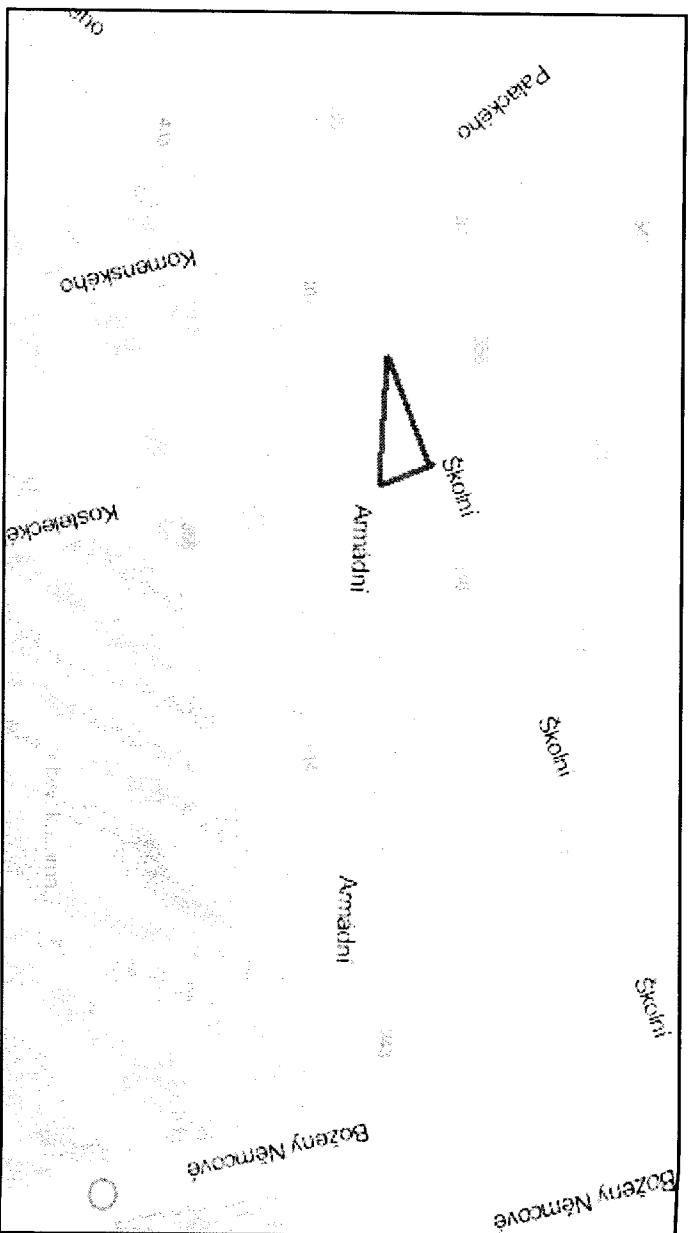
3) Ulice **Alšova** – od křižovatky s ul. Dvořákova po konec domu č. p. 31, dále do ulice **Wolkerova** po „pivovarskou uličku“.

4) **Třebízského náměstí** – veřejné prostranství od odbočky ke zdravotnímu středisku a rehabilitační ordinaci po zadní hranu parkoviště vedle rest. Medvěď, dále kolmo k č. p. 520 bloku A 8, dále podél panelového domu A 8 k č. p. 515, dále kolmo k č. p. 509 bloku A6, dále podél bloku A6 po hranu č. p. 506, dále po chodníčku zpět ke křižovatce odbočky ke zdravotnímu středisku.

5) cíp zeleně na křižovatce ulic Školní a Armádní

MĚSTO ROTAVA
Obecně závazná vyhláška Města Rotavy
č. 4/2011,

k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ve městě Rotava na veřejných prostranstvích

Zastupitelstvo města Rotavy se na svém zasedání dne 18. 04. 2011 usnesením č. 73/11 usneslo vydat na základě ustanovení § 10 písm. a) a ustanovení § 84 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku, jejímž cílem je *zabránit poškození majetku města:*

Čl. 1

Vymezení činností, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku.

Předmětem této OZV je zákaz sezení, stání, chzení, opírání na stavebních částech (palsády, betonové kuželové zábrany a betonové koše) v majetku města (viz příloha č. 1), dále se zakazuje na veřejném prostranství specifikovaném dle přílohy č. 1, 2 a 3 umisťovat překážky (lavičky, lavice, židle a jiný nábytek určený k sezení, stoly, grily, deky a podobné textilie) bez povolení města neboť se jedná o činnost, která by mohla narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku.

Čl. 2

Zákaz činností na některých veřejných prostranstvích

Činnosti uvedené v čl. 1 je zakázáno provádět na veřejných prostranstvích celodenně (v pracovních dnech, v dnech pracovního volna, ve dnech pracovního klidu a státem uznaných dnech pracovního klidu).

Čl. 3

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se obecně závazná vyhláška č. 1/2010 ze dne 26. 04. 2010.

Čl. 4

Účinnost

Tato obecně závazná vyhláška nabývá účinnosti 15 dnem po dni vyhlášení.

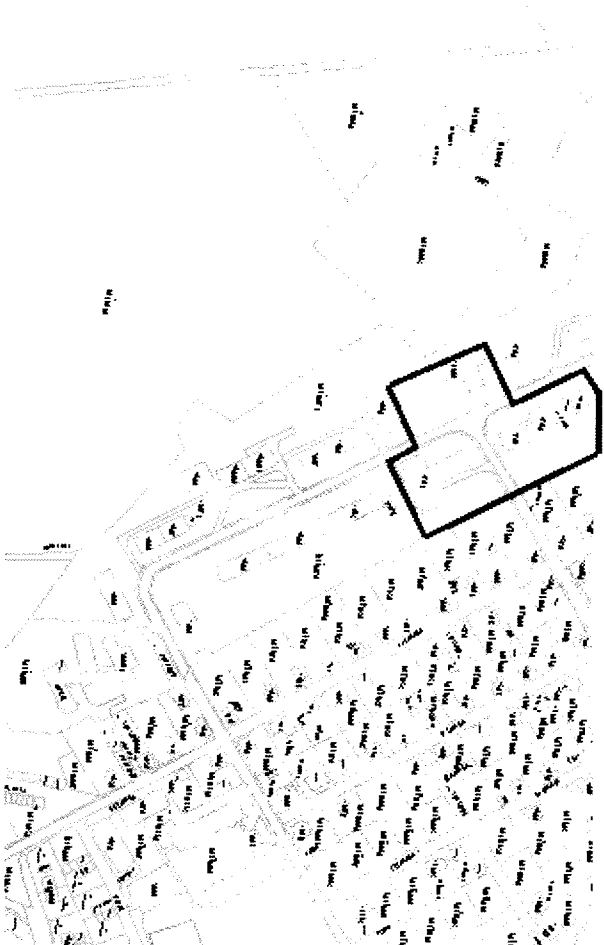
.....
Jméno Příjmení
místostarosta

.....
Jméno Příjmení
starosta

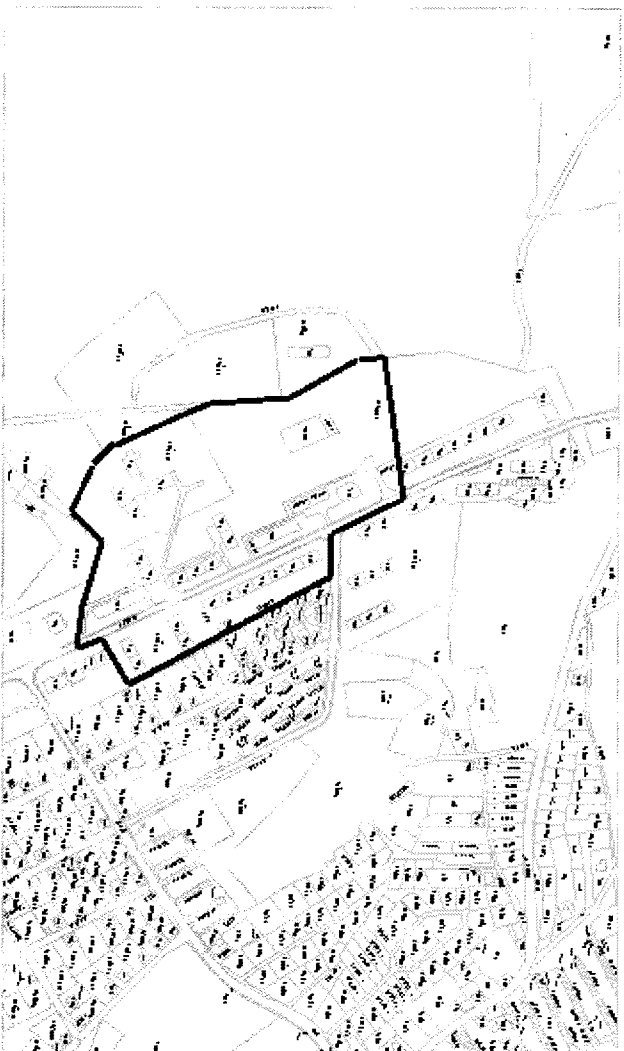
Vyvěšeno na úřední desce dne: 19. 04. 2011

Sejmuto z úřední desky dne: 05. 05. 2011

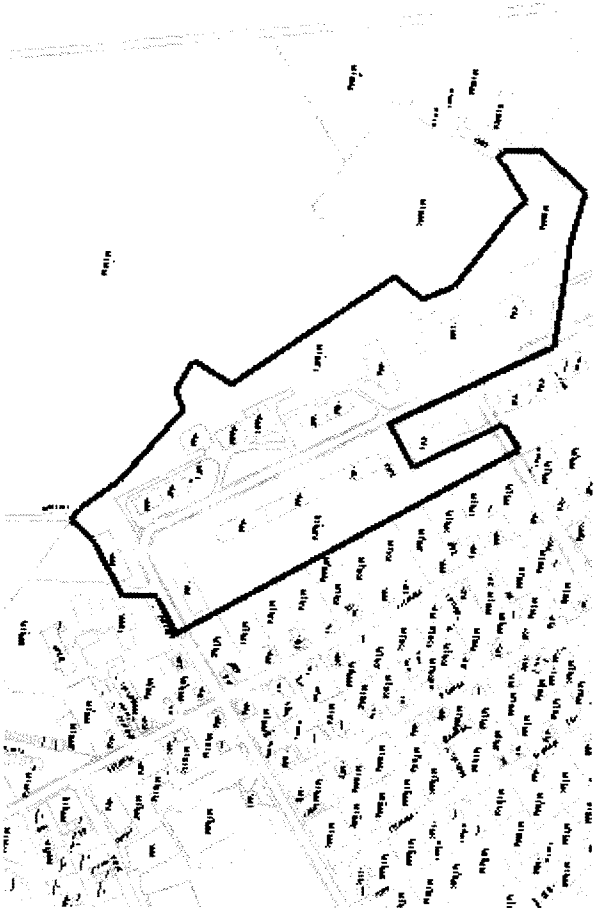
Příloha č. 1 – Parková úprava před distribuční č.p. 701, 702, 703, 704/1, 704/2, 704/3 a v okolí budovy městského úřadu č.p. 721.

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Obecně závazná vyhláška Města Horní Slavkov

Č. 7/2011

K zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku na veřejných prostranstvích

Zastupitelstvo Města Horní Slavkov se na svém zasedání dne 16.11.2011 usnesením č. ZM VIII/11-94 usneslo vydat na základě ustanovení § 10 písm. a), c) a ustanovení § 84 odst. 2 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku:

Čl. 1

Čl. 1 a předmět obecné závazné vyhlášky

- (1) Cílem této obecně závazné vyhlášky (dále jen „vyhláška“) je vytvoření opatření směřujících zabezpečení místních záležitostí jako stavu, který umožňuje pokojné soužití občanů i návštěvníků obce, vytváření příznivých podmínek pro život v obci a vytváření estetického vzhledu obce.
- (2) Předmětem této vyhlášky je regulace činností, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou zdraví, a směřující k ochraně před následnými škodami a ujami působenými narušováním veřejného pořádku na majetku, jako veřejném statku, jehož ochrana je ve veřejném zájmu v zájmu chráněném obcí jako územním samosprávným celkem.

Čl. 2

Vymezení činností, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku.

Činnosti, která by mohla narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, je:

- a) rozdělování otevřených ohňů,
- b) umístování bytového nebo kempinkového vybavení,
- c) stavění stanů a bazénů,
- d) hraní míčových her na náměstích,
- e) krmení holubů,
- f) používání zábavní pyrotechniky či ohňostrojí vyjma 30.12.- 2.1. kalendářního roku,
- g) sezení, stání, ležení a jízda na kole ve veřejné zeleni.

Čl. 3

Zákaz činností na veřejných prostranstvích

Činnosti uvedené v čl. 2 písm. a - c) je zakázáno provádět na veřejných prostranstvích znázorněných v příloze č. 1, 2 a 3 bez svolení města.¹

Činnosti uvedené v čl. 2 písm. d) je mimo stanovené období možno provádět se svolením města.¹

Činnosti uvedené v čl. 2 písm. g) je zakázána na veřejných prostranstvích znázorněných v příloženě příloze č. 4, 5 a 6.

Čl. 4
Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 15.12. 2011 a ruší obecně závaznou vyhlášku č. 2/2005.

Mgr. Jana Vildumetzová

starostka města

Mgr. Vidor Mandelík

místostarosta

Přílohy:

Příloha č. 1, 2 a 3 - plánec se zakreslením veřejných prostranství, na nichž je zakázána činnost uvedená v čl. 2 písm. a - c) této vyhlášky,

Příloha č. 4, 5 a 6 - plánec se zakreslením veřejných prostranství, na nichž je zakázána činnost uvedená v čl. 2 písm. g) této vyhlášky.

¹⁾ Na poskytnutí výjimek se vztahuje ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v pl. znění

Vyvěšeno na úřední desce dne : 14.12.2011

Sejmuto z úřední desky dne : 14.12.2011

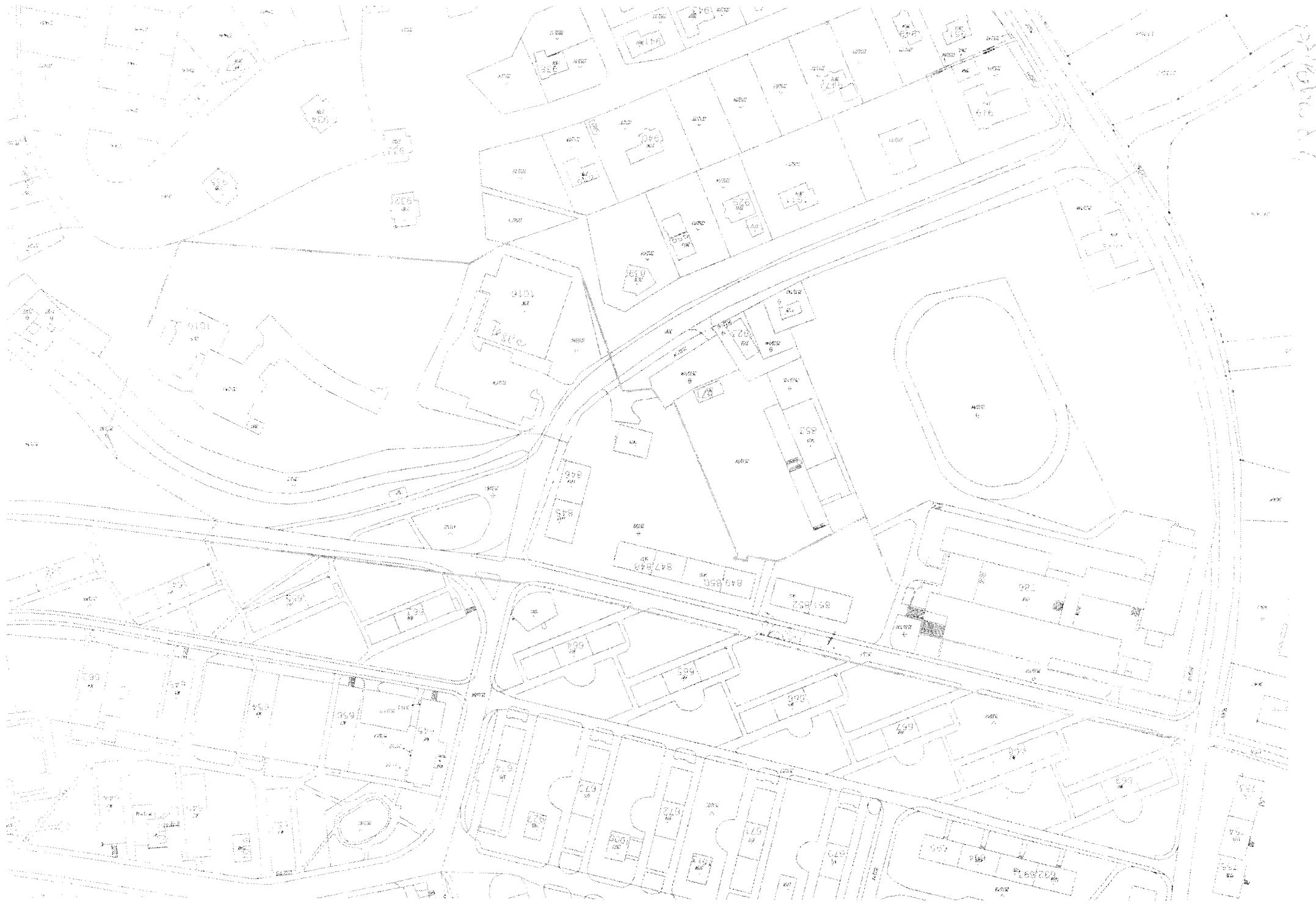
part 1 of 2

planos 2. 8

1000' 0"

Bedford St.

Pond

318

683

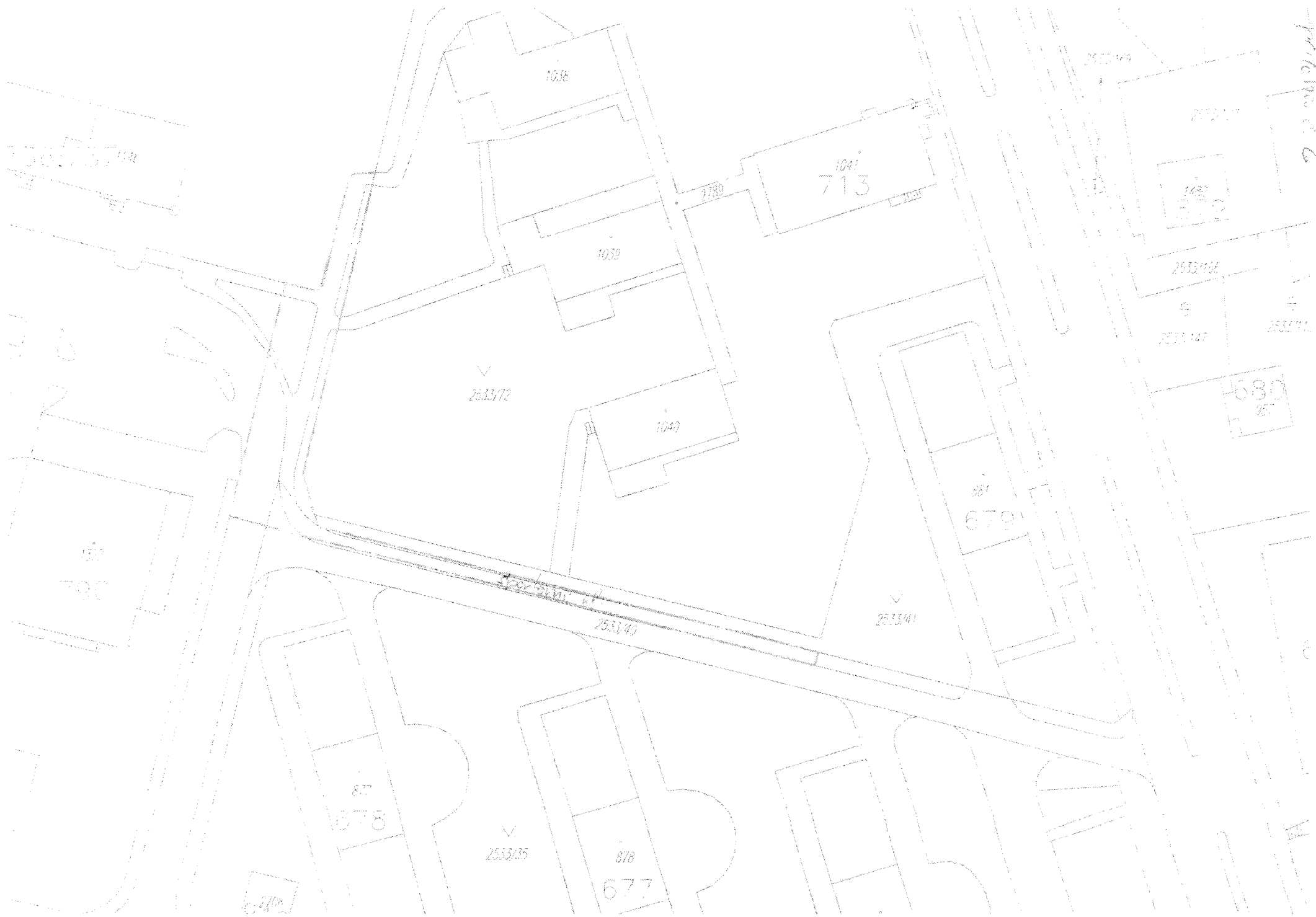
25

235

228

229

78

part of plan 2 & 3

1038

1041
713

1039

2533/72

1042

681
679

2533/41

2533/46

2533/47

2533/48

680
68

2533/40

678

2533/35

677

M Ě S T O K R U P K A

Obecně závazná vyhláška č. 3/2012

o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a estetického vzhledu města

Zastupitelstvo města Krupka se na svém zasedání dne 25.06.2012 usneslo vešlu na základě usnesení č. 10 písm. a), c) a § 84 odst. 2 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku (dále jen „vyhláška“).

Článek 1

Předmet a cí vyhlášky

Předmetem této vyhlášky je úprava některých místních záležitostí veřejného pořádku a ochrana veřejné zeleně. Cílem této vyhlášky je předcházení narušování veřejného pořádku ve městě, ochrana veřejné zeleně a zvýšení estetické hodnoty vzhledu města.

Článek 2

Škodlivé činnosti

Činnosti, která by mohla narušit veřejný pořádek nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, být v rozporu s ochranou veřejné zeleně nebo narušovat estetický vzhled města dle místních podmínek na území města Krupka je:

- a) umísťování předmětů sloužících k odpočinku, rekreaci a stravování (lavice, lavičky, židle, křesla, sedací soupravy, stoly a podobný nábytek) a přípravě pokrmů (grily, udírny, vařiče a podobná zařízení), jakož i používání léčivo předmětů, na veřejné zeleni a některých veřejných prostranstvích;
- b) sezení na stavebních částech a zařízeních, které k takovému účelu nejsou určeny (pališádky, zdielé a betonové zdielky a zábrany, odpadkové koše apod.).

Článek 3

Umísťování předmětů

Činnosti dle čl. 2 písm. a) je zakázána bez souhlasu vlastníka na veřejné zeleni a dále na veřejných prostranstvích vymezených v příloze č. 1. Ustanovení se nevztahuje na zvláštní užívání dlehmé, sílné a mšlních komunikací¹⁾ ani na záborny veřejného prostranství²⁾.

Článek 4

Sezení

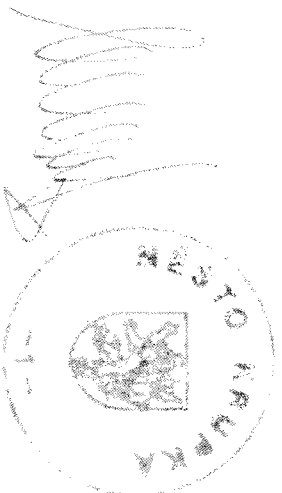
Činnosti dle čl. 2 písm. b) je povolena na lavičkách a jiných zařízeních, která jsou svou povahou určena k sezení a odpočinku, umísťování vlastnímkm (nebo s jeho souhlasem) veřejného prostranství (resp. pozemku). Na jiných stavebních částech, předmětech a zařízeních umísťování vlastnímkm (nebo s jeho souhlasem) veřejného prostranství (resp. pozemku) je tato činnost povolena jen s jeho souhlasem.

¹⁾ § 25 odst. 6 zákona č. 128/1997 Sb. o prezenních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

²⁾ § 47 odst. 1 písm. g) zákona č. 200/1990 Sb., o presupcích, ve znění pozdějších předpisů

Článek 5
Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti patnáctým dnem po dni vyhlášení

.....
Mgr. Ing. Zdeněk Matouš
starosta

.....
Ing. Jaroslav Dubský
místostarosta

Vyvešeno na úřední desce dne:

..... 2012

Sejmání z úřední desky dne:

..... 2012

